www.KetabFarsi.com

٥٠٥ وَلَا يَمِيلُ إِلَّا مَيْلَهُ الدَّهْرُ يَوْمًا مَا يَوْمٌ لَكَ وَيَوْمٌ عَلَيْكَ فَإِذَا كَانَ لَكَ فَلَا تَبْطَرْ وَإِذَا كَانَ عَلَيْكَ فَاصْطَبِرْ
روزگار را نشیب و فرازی است روزی بکام تو گردد و روزی برخلاف تو رود روزی که بکام باشی طغیان مکن و چون بسختی افتادی شکیبا
٥٠٦ وَاغْتَنِمِ النَّظَرَ فِي الْعَوَاقِبِ وَمُشَاوَرَةَ ذَوِي الْعُقُولِ الصَّالِحَةِ وَالتَّعَلُّمَ تَسْتَغْنِ بِهِ فِي الْآخَرِ وَلَا خَيْرَ فِيمَا
بهمن ذلک آموزگار زادسپرم را سرزنش کرد و گفت بهرمرد دبیر را تعلیم و تعلم خبری نیست العاقل من وضع الاشیاء مواضعها
وَأَجَابَ مَا خَيَّبَ ذَلِكَ الدَّنَبَا إِنْ تَحَلَّتْ تَجَلَّتْ أَوْ حَلَّتْ خَلَّتْ الشَّكَّ بِفَسِيدِ الْيَقِينِ وَيُبْطِلُ الدِّينَ
الشَّهَوَاتُ آفَاتٌ فَإِلَّا فَالْحِرْصُ لَا يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَلَكِنْ يَذِلُّ الْقَدْرَ وَالْجَزَعُ لَا يَدْفَعُ الْقَدَرَ وَلَكِنْ يَحْبَطُ
الْأَجْرَ الْكَذِبُ مُنْهِمٌ فِي قَوْلِهِ وَإِنْ تَوَبَتْ حُجَّتُهُ وَصَدَقَ لَهْجَتُهُ الزُّهْدُ تَقْصِيرُ الْآمَالِ وَإِخْلَاصُ الْأَعْمَالِ
الْجُبْنُ وَالْحِرْصُ وَالْبُخْلُ غَرَائِزُ جَمَعَهُنَّ سُوءُ الظَّنِّ بِاللَّهِ تَعَالَى الْعِلْمُ يُرْشِدُكَ إِلَى مَا أَمَرَكَ اللَّهُ تَعَالَى بِهِ
وَالزُّهْدُ يُسَهِّلُ لَكَ الطَّرِيقَ إِلَيْهِ أَكْثَرُ مَنْ خَافَ الْعِقَابَ فَمَنْ وَرَجَا الثَّوَابَ فَأَحْسَنُ الْحِكْمَةِ ضَالَّةُ الْ
كُلِّ مُؤْمِنٍ فَخُذُوهَا وَلَوْ مِنْ أَفْوَاهِ الْمُنَافِقِينَ الصَّمْتُ يَكْسُوكَ ثَوْبَ الْوَقَارِ وَيَكْفِيكَ مُؤْنَةَ الِاعْتِذَارِ
خاموشی جامه وقار در تو پوشاند و تو را از عذر آوردن بسیار گفتن برهاند المؤمن من إذا سئل أسعف وإذا سأل استعف
مؤمن کسی است که اگر از او سؤال کنی إسعاف حاجت کند و اگر سؤال کند تعفف نماید العقل تعفی الغنی وغایة الشرف
فِي الْآجِرَةِ وَالدُّنْيَا الْعَطِيَّةُ بَعْدَ الْمَنْعِ أَجْمَلُ مِنَ الْمَنْعِ بَعْدَ الْعِدَةِ الدَّهْرُ يُخْلِقُ الْأَبْدَانَ وَيُجَدِّدُ الْآمَالَ
وَيُدْنِي الْمَنِيَّةَ وَيُبَاعِدُ الْأُمْنِيَّةَ روزگار کهنه میکند بدنها را و تازه میکند آرزوها را و نزدیک می آرد آجال را و دور میبرد
آمال را الدُّنْيَا مُنْتَقِلَةٌ فَانِيَةٌ إِنْ بَقِيَتْ لَكَ لَمْ تَبْقَ لَهَا الشَّقِيُّ مَنْ اغْتَرَّ بِحَالِهِ وَالْمَخْدُوعُ مَنْ وَثِقَ بِمَالِهِ
الْحُمْقُ دَاءٌ لَا دَوَاءَ لَهُ وَمَرَضٌ لَا بُرْءَ مِنْهُ حمق دردی است که دوا ندارد و مرضی است که بهبودی نپذیرد الْإِيمَانُ وَالْعَمَلُ
أَخَوَانِ تَوْأَمَانِ وَرَفِيقَانِ لَا يَفْتَرِقَانِ الْإِيمَانُ شَجَرَةٌ أَصْلُهَا الْيَقِينُ وَفَرْعُهَا التُّقَى وَنَوْرُهَا الْحَيَاءُ
وَثَمَرُهَا السَّخَاءُ الْغَضَبُ نَارٌ مُوقَدَةٌ مِنْ كَظَمَ أَطْفَأَهَا وَمَنْ أَطْلَقَهُ كَانَ أَوَّلَ مُحْتَرِقٍ بِهَا غضب آتشی است
افروخته هرکس بزلال حلم آنرا بنشاند ایمن شود و اگر دست بازدارد اول صاحب خود را بسوزاند الْحِلْمُ عِنْدَ قُوَّةِ الْغَضَبِ
هُوَ مِنْ غَضَبِ الْجَبَانِ الْكَرَمُ مَزْجَرٌ عَمَّا يَفْتَخِرُ بِهِ اللَّئِيمُ الْإِفْرَاطُ فِي الْمَلَامَةِ يُشَبِّبُ بِالْبُرَاءِ الْحَاجَةِ
الْكَرَمُ بَذْلُ الْجُودِ وَالْحِجَازُ بِالْمَوْعُودِ الْحَامِدُ لَا يَشْفِيهِ إِلَّا زَوَالُ النِّعْمَةِ الْحَرِيصُ فَقِيرٌ وَلَوْ مَلَكَ
الدُّنْيَا بِحَذَافِيرِهَا اگر دنیا را بتمامت بحریص دهند هنوز فقیر است زیرا که حریص سیر نشود الْإِيمَانُ قَوْلٌ بِاللِّسَانِ
وَعَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ الْمُؤْمِنُ مَنْ كَانَ حُبُّهُ لِلَّهِ وَبُغْضُهُ لِلَّهِ وَأَخْذُهُ لِلَّهِ وَتَرْكُهُ لِلَّهِ الْحَزْمُ الْجَزَعُ الْغُصَّةَ
حَتَّى يُمْكِنَ الْفُرْصَةَ عاقل کسی است که در شدایید مصایب صابر باشد تا کاهی که فرصت بدست کند الصِّدْقُ عِمَادُ الْإِسْلَامِ
وَدِعَامَةُ الْإِيمَانِ الْعَاقِلُ مَنْ عَصَى هَوَاهُ فِي طَاعَةِ رَبِّهِ الْجَاهِلُ مَنْ أَطَاعَ هَوَاهُ فِي مَعْصِيَةِ رَبِّهِ
السَّخَاءُ مَحْضُ الذُّنُوبِ وَتَجْلِيبُ مَحَبَّةِ الْقُلُوبِ الْعَاقِلُ مَنْ وَرَّعَ عَنِ الذُّنُوبِ وَنَزَّهَ عَنِ الْعُيُوبِ
الْعَاقِلُ لَا يَتَكَلَّمُ إِلَّا بِحَاجَتِهِ وَلَا يَهْتَمُّ إِلَّا بِصَلَاحِ الْغَرِيزَةِ عاقل خود را بی اسعاف حاجت یا اتمام سخن
سخن کند و خود را بصلاح کار آنچنان همت نبندد الْأَحْمَقُ غَرِيبٌ فِي بَلَدِهِ مُهَانٌ بَيْنَ أَعِزَّتِهِ الصَّدِيقُ أَفْضَلُ
عُدَّةٍ وَأَبْقَى مَوَدَّةٍ الدُّنْيَا لَا تَصْفُو لِأَرِيبٍ وَلَا تَفِي لِصَاحِبٍ دنیا زلال صافی بکس نچشاند و با هیچکس وفا نکند

الصَّبْرُ

www.KetabFarsi.com

کتاب کلمات قصار از کتب امیر المؤمنین علی علیه السلام

الصبر علی النوائب بل شرف المراتب اللحظ رائد البغی الهوی رأس الحزن الضجة افضل
النعم الحیاء تمام الکرم الاشارة عن الهدایة الصدیق افضل الرواجة التعزز بالتکبر
ذل التکبر بالذنب اذل العلوم توهة الادباء الحکم ریاضة النبلاء الکرم افضل الشیم
الایثار اشرف الکرم العجلة تمنع الاجابة المعروف ذخیرة الابد الحسد یذیب الجسد
نیکوئی ذخیره ابد و حسد گداز ده جسد است الحزم حفظ التجربة التوفیق افضل منقبة الایمان
شهاب لا یخبو المنایا تقطع الامال الامانی اهبة الجهل القناعة اهنأ عیش الغضب
یثیر الطیش الفکر جلاء العقول الحق یوجب الفضول التهوة تنزی الجهول الاخلاص
اعلی الایمان الایثار افضل الاحسان الایثار یشیمة الابرار الاختبار یشیمة الفجار الزهد متجر رابح البر عمل
صالح زهد تجارت سود مندست و نیکوئی کردار ستوده المتقین رأس الدین الاخلاص ثمرة البهتین العلم فائد الحلم
ثمرة العلم العلم عنوان العقل المعرفة برهان العقل العقل حسام قاطع الحق حسام صارم الصدق حق صادع
العقل یوجب الحذر الجهل یوجب الغرر الشره یثیر الغضب اللجاج عنوان الطیش الاحسان یستعبد الانس
المن یفید الاحسان احسان بد میکند انرا دست نهادن فاسد میکند احراز التخاخلق الابناء الدهاء یسلاح
الاولیاء الحلم رأس الریاسة الاحتمال زین الریاسة الصبر عنوان النصر الصبر دافع البلاء الصبر یرغم الاعداء
الاحتمال یزین الوفاء التقوی تزین الاخلاق الکیس من قصر امله الشره من شرف خلاله
عاقل کسی است که آرزوهای دراز را کوتاه دارد و شریف کسی است که اخلاق خویش را پاکیزه کند الحلم حجاب من الافات الورع
جنة من الشبهات الظلم یهلب النعم البغی یجلب النقم الملوک حماة الدین التوکل من قوة البهتین الغرة
فوز السعداء الذنب فتنة الاشقیاء العاقل یضع نفسه فیرتفع الجاهل یرفع نفسه فیتضع الهوی
آفة الالباب الاعجاب ضد الصواب الوجل یشار المؤمن البهتان سجیة المتفین الشهرة خطر
المتقین الاخلاص عبادة المتزهدین الخوف جلباب العابدین الفکر زهرة المتقین الزهد سجیة المخلصین
الانفراد راحة المتعبدین الصبر یحصن الرزیة الجزع یشمت العدو اول الطبع الشبع یفید الوجع
الکرب سجیة اللئام الترجیب الایام الطامع یذل الرجال الموت اهون من ذل السؤال الیسر اول
السؤال الامانی تزین الاحمال الوصل للدنیا مقطوع المتزهد الامال یمتد فرصة دنیا طلب کام نیابد و
آرزو بسیار افتاده ابقی عز العلم اعظم کنز الاخلاص اعلی فوز الشهوات مصاید الشیطان العدل فضیلة
یاتی السلامة ان العفو افضل الاحسان البذل مادة الامکان الشجاعة عز ظاهر المال مادة الشهوات
الذنب جالب الاحزان الاقتصاد نصف المؤنة التدبیر نصف المعونة میانه روی در خرج نصف معاش است
و تدبیر در امور یک نیمه زندگانی و معین است الورع عمل رابح الکذب عیب فاضح المعرفة فوز القلب التوقی
من جد بان الزهد الحقد یثیر الغضب اشر عنوان العطب حقد و حسد بر اکبر افتنه خشم و حرص و طمع عنوان
هلاکت است التواضع یشر الفضیلة التکبر یظهر الرذیلة المتزهد یظهر للبلاء یخاطر المتدین بالمعصیة
مجامع الزهد اساس البهتین الصدق رأس الدین المن مفسدة للصنیعة التحنی اول الطبیعة الجود

www.KetabFarsi.com

مِنْ كَرَمِ الطَّبِيعَةِ اَلطَّاعَةُ عَنْهُمُ الْاَكْيَاسِ اَلْعُلَمَاءُ حُكَّامٌ عَلَى النَّاسِ اَلتَّقْوَى اَحْرَزُ عَتَادٍ اَلتَّوَكُّلُ خَيْرُ عِمَادٍ
اَلْعَقْلُ اَفْضَلُ مَرْجُوٍّ اَلْجَهْلُ اَنْكَرُ عَدُوٍّ اَلْغِنَى بِسُودَدِ غَيْرِ اَلسَّيِّدِ اَلْمَالُ يَقْوَى غَيْرَ اَلْاَبِيِّ اَلْحَيَاءُ خَيْرُ اَلطَّرَفِ
اَلتَّاَدُّبُ عَيْنُ اَلظَّرْفِ اَلتَّرَاهُدُ عَيْنُ اَلظَّرْفِ اَلْبُخْلُ خَازِنُ وَرَثَتِهِ اَلْمُحْتَكِرُ مَحْرُومٌ يَعِيبُ اِنْكَسَرَ كَبْشُ وَرْدَصَارَ
مَالُ حَوْنِشَ اَزْ بَهْرِ وَارِثَ بَاشَدْ وَاَنْكَسَ كَهْ اِحْتِكَارَ كُنَدْ اَزْ نَعْمَتِي كَهْ خَدَاشْ دَادَهْ مُحَمَّدٌ اَلزُّهْدُ ثَمَرَةُ اَلْيَقِينِ اَلْلَجَاجُ بِكْبُونِ اَلْكَبِيرِ
وَيَبْبُونُ صَاحِبُهُ لَجَاجُ مَرْكَبِي اَسْتَ كَهْ رَاكِبَشْ رَا بَرُودَرَانْدَازَدْ وَسَتَمْكَرِي كَهْ دَرْدَسْتَ صَاحِبَشْ بَرَنَدَهْ بَاشَدْ اَلْكَذِبُ فِي
عَارٌ وَفِي اَلْاٰخِرَةِ عَذَابُ اَلنَّارِ اَلْاِنْصَافُ يَرْفَعُ اَلْخِلَافَ وَيُوجِبُ اَلْاِئْتِلَافَ اَلْكَرِيمُ مَنْ جَازَى اَلْاِسَاءَةَ
بِالْاِحْسَانِ اَلْحَسَنُ مَنْ غَمَرَ اَلنَّاسَ بِالْاِحْسَانِ كَرِيمِي اَسْتَ كَهْ اِسَائَتْ رَا بِاِحْسَانْ بَرَانْدَازَدْ وَمُحْسِنِي اَسْتَ كَهْ مَرْدُمْ
بِاِحْسَانْ عَرَقْ سَازَدْ اَلدِّينُ وَالْاَدَبُ وَالْعَدْلُ نَتِيجَةُ اَلْعَقْلِ اَلْحِرْصُ وَالْكِبْرُ وَالشُّحُّ نَتِيجَةُ اَلْجَهْلِ اَلْمَنْزِلُ اَلْبَغِيُّ
اِحْدَى اَلْجَنَّتَيْنِ اَلْهَمُّ اَحَدُ اَلشَّقَائَيْنِ اَلْحِرْصُ اَحَدُ اَلْفَقْرَيْنِ اَلْمَوَدَّةُ اِحْدَى اَلْقَرَابَتَيْنِ اَلنِّيَّةُ اَلصَّالِحَةُ اَحَدُ اَلْعَمَلَيْنِ
اَلْعِلْمُ اِحْدَى اَلْحَيَاتَيْنِ اَلْاَدَبُ اَحَدُ اَلْحَسَبَيْنِ اَلدِّينُ اَشْرَفُ اَلنَّسَبَيْنِ اَلْمُصِيبَةُ وَاحِدَةٌ فَاِنْ جَزِعَ كَانَتْ
اِثْنَتَيْنِ اَلدُّعَاءُ لِلسَّائِلِ اَحَدُ اَلصَّدَقَتَيْنِ اَلتَّبَسُّمُ اَحَدُ اَللُّحْمَتَيْنِ اَلْكِتَابُ اَحَدُ اَلْمُحَدِّثَيْنِ اَلْاِغْتِرَابُ
اَحَدُ اَلشَّائِبَتَيْنِ اَلزَّوْجَةُ اَلصَّالِحَةُ اَحَدُ اَلْكَاسِبَيْنِ اَلْبِشْرُ اَحَدُ اَلْعَطِيَّتَيْنِ اَلذِّكْرُ اَلْجَمِيلُ اِحْدَى اَلْحَيَاتَيْنِ
اَلْكَفُّ عَمَّا فِي اَيْدِي اَلنَّاسِ اَحَدُ اَلسَّخَائَيْنِ اَلتَّوَدُّدُ اَلصَّالِحَةُ اِحْدَى اَلْيَسَارَيْنِ اَلظَّنُّ اَلصَّوَابُ اَحَدُ
اَلصَّوَابَيْنِ اَلْمُصِيبَةُ بِالصَّبْرِ اَعْظَمُ اَلْمُصِيبَتَيْنِ اَلسَّامِعُ لِلْغِيبَةِ اَحَدُ اَلْمُغْتَابَيْنِ شَرَائِي غِيبَتْ يَكِينْ اَزْ نِيسْتْ
كَنَدْ كَانَ بِسْتْ اَلْبَاسُ اَحَدُ اَلتَّجَمُّلَيْنِ اَلْمَطَلُّ اَحَدُ اَلْمَغْبُونَيْنِ اَلْعَاقِلُ مَنْ عَقَلَ لِسَانَهُ اَلْحَازِمُ مَنْ دَارَى
زَمَانَهُ عَاقِلِ كَسِيسْتْ كَهْ زَبَانَشْ رَا دَرْ گَفْتَنْ بَنْدْ بَرْنَهَدْ وَدَانَا كَسِي اَسْتْ كَهْ بَا زَمَانَهْ كَارْ بَدَارَدْ اَلْكَرِيمُ مَنْ جَادَ بِالْمَوْجُودِ
اَلسَّعِيدُ مَنِ اتَّعَظَ بِالْمَفْقُودِ اَلْفِكْرُ فِي اَلْعَوَاقِبِ يُنْجِي مِنَ اَلْمَعَاطِبِ اَلْمُبَادَرَةُ اِلَى اَلْاِسْتِقَاءِ مِنْ اَخْلَاقِ
اَللِّئَامِ اَلتَّغَضُّبُ بَيْنَ اَلْمَلَا تَفْرِيعُ فَضِيحَتْ دَرْمِيَانْ جَمَاعَتْ شَنَاعَتْ اَسْتْ اَلْمُبَادَرَةُ اِلَى اَلْعَفْوِ مِنْ اَخْلَاقِ اَلْكِرَامِ
اَلْمَآبُ يَرْجِعُ اَلْعَالِي وَمَآبُ اَلْحَقِّ اَلتَّالِي اَلنَّفْسُ اَلْكَرِيمَةُ لَا تُؤَثِّرُ فِيهَا اَلنَّجَاةُ اَلْعَفْوُ مَعَ اَلْقُدْرَةِ جُنَّةٌ مِنْ
عَذَابِ اَللّٰهِ اَلْفَقْرُ وَالْغِنَى بَعْدَ اَلْعَرْضِ عَلَى اَللّٰهِ اَلْكَرِيمِ اِذَا وَعَدَ وَفَى وَاِذَا قَدَرَ عَفَا اَلْاِخْوَانُ نِقْمَةٌ لِلْوَفَا وَ
عُدَّةٌ لِلْبَلَا اَلْمُحْسِنُ حَيْثُ وَاِنْ نَزَلَ اِلَى مَنَازِلِ اَلْاَمْوَاتِ نيكوكار زندهٔ جاودان است اگرچه در گوی خاموشان جای
دارد اَلْجُحُودُ كَثِيرُ اَلْحَسَرَاتِ مُضَاعَفُ اَلسَّيِّئَاتِ اَلْوَفَاءُ بِالْكِفَافِ يُؤَدِّي اِلَى اَلْعَفَافِ اَلْكَذِبُ وَالْخِيَانَةُ
لِئَامِ اَخْلَاقِ اَلْكِرَامِ اَلْفُحْشُ وَالتَّفَحُّشُ لِئَامِ اَلْاِسْلَامِ اَلْحِرْصُ مَطِيَّةُ اَلتَّعَبِ اَلرَّغْبَةُ مِفْتَاحُ اَلنَّصَبِ
اَلظَّفَرُ شَافِعُ اَلذَّنْبِ اَلْحُرُّ خَيْرٌ مِنَ اَلْكَذِبِ اَلْحِلْمُ زَيْنُ اَلْحَسَبِ اَلْمَوَدَّةُ اَقْرَبُ اَلنَّسَبِ اَلْخِيَانَةُ اَخُو اَلْكَذِبِ
اَلْوَفَاءُ تَوْاَمُ اَلصِّدْقِ اَلْعَقْلُ رَسُولُ اَلْحَقِّ اَلْعَفْوُ اَحْسَنُ لِاِحْسَانِ اَلْفَقْرُ زَيْنَةُ اَلْاِيمَانِ اَلصَّبْرُ رَاْسُ
اَلْاِيمَانِ اَلسَّخَاءُ زَيْنُ اَلْاِنْسَانِ اَلْعَقْلُ فَضِيلَةُ اَلْاِنْسَانِ اَلصِّدْقُ اَمَانَةُ اَلْلِّسَانِ اَلتَّوْفِيقُ اِقْبَالُ
اَلْجَهْلِ وَبَالُ اَلدُّنْيَا بِالْاِلْفَافِ اَلْاَخْرَمِ بِالْاِسْتِخْفَافِ اَلرِّفْقُ بِالْاَتْبَاعِ اَكْرَمُ اِصْطِنَاعٍ رفق و مدارا با اتباع
خویش بزرگ صفت و کرمست اَلْاِصْرَارُ اَعْظَمُ جُرْمٍ وَاَسْرَعُ عُقُوبَةٍ اَلْاِسْتِغْفَارُ اَعْظَمُ اَجْرٍ وَاَسْرَعُ مَثُوبَةٍ اَلْحَازِمُ
مَنْ تَرَكَ اَلدُّنْيَا لِلْاٰخِرَةِ اَلرَّابِحُ مَنْ بَاعَ اَلْعَاجِلَةَ بِالْاٰجِلَةِ اَلتَّدْبِيرُ قَبْلَ اَلْفِعْلِ يُؤْمِنُ اَلْعِثَارَ اَلْكَرَمُ نَتِيجَةُ

عُلُوِّ

www.KetabFarsi.com

کتاب کلمات قصار از کتب امیرالمؤمنین علی علیه السلام

۸۳۹ عُلُوُّ الْهِمَّةِ اَلْحَاسِدُ لَا يَشْفِيهِ اِلَّا زَوَالُ النِّعْمَةِ درد حاسد جز بزوال نعمت دوا نشود اَلْمُرُوَّةُ تَمْنَعُ مِنْ كُلِّ دَنِيَّةٍ
اَلْمُرُوَّةُ مِنْ كُلِّ لَوْمٍ بَرِيئَةٌ اَلْمَالُ لَا يَنْفَعُكَ حَتّٰى يَغَادِرَ مَالَكَ نوا سود ندهد تا بمعروف نرسد ندهی اَلْاَمَانِيُّ
تَخْدَعُكَ وَعِنْدَ الْحَقَائِقِ تَدَعُكَ اَلْحَقُّ سَيْفٌ قَاطِعٌ عَلَى اَمَلِ الْبَاطِلِ اَلْعَقْلُ مِنْجَاةٌ لِكُلِّ عَاقِلٍ وَحُجَّةٌ
لِكُلِّ قَائِلٍ اَلتَّرَاهُدُ مِنْ شِيَمِ النُّفُوسِ الطَّامِرَةِ اَلْمَوْتُ اَوَّلُ عَدْلٍ الْاٰخِرَةِ اَلْاَمَلُ يَخْدَعُ اَلْبَغْيُ يَصْرَعُ
اَلشِّبَعُ جَانِحُ الطَّالِبِ اَلْقُلُوبُ اَقْفَالٌ وَمَفَاتِيحُهَا اَلسُّؤَالُ اَلْفَقْرُ فِي الْوَطَنِ مِنْهُنَّ اَلْغِنٰى فِي الْغُرْبَةِ
وَطَنٌ فقر در وطن ذلت غربت افکند و غنی از غربت وطن مالوف کند اَلْكَرَمُ اَعْطَفُ مِنَ الرَّحِمِ اَلتَّدْبِيرُ قَبْلَ الْعَمَلِ يُؤْمِنُكَ
اَلنَّدَمَ اَلْعُزْلَةُ اَفْضَلُ شِيَمِ الْاَكْيَاسِ اَلْيَاْسُ خَيْرٌ مِنَ التَّطَلُّعِ اِلَى النَّاسِ اَلْمُؤْمِنُ بِنِصْفِ مَنْ لَا يَنْصِفُ اَلدُّنْيَا
سَمٌّ اٰكِلُهُ مَنْ لَا يَعْرِفُهُ اَلطَّاعَةُ لِلّٰهِ اَقْوٰى سَبَبِ الْمَوَدَّةِ فِي اللّٰهِ اَقْرَبُ نَسَبِ الْحَيَاءُ يَصُدُّ عَنِ الْقَبِيحِ اَلْجَاهِلُ
مَنِ اسْتَفَزَّهُ الطَّمَعُ اَلْكَرِيمُ مَنْ سَبَقَ نَوَالُهُ سُؤَالَهُ اَلْعَاقِلُ مَنْ صَدَّقَتْ اَفْعَالُهُ اَقْوَالَهُ کریم کسی است که
پیشی کند عطای او بر سوال از و عاقل کسی است که تصدیق کند کردار او گفتار او را اَلْمُؤْمِنُ لَيِّنُ الْعَرِيكَةِ سَهْلُ الْخَلِيقَةِ
اَلْكَافِرُ شَرِسُ الْخَلِيقَةِ سَيِّئُ الطَّرِيقَةِ اَلْاَمَانِيُّ تُعْمِي عُيُونَ الْبَصَائِرِ اَلَا لَسْنَ يُتَرْجِمُ عَمَّا تَجُنُّهُ الضَّمَائِرُ اَلْغَضَبُ
يُفْسِدُ الْاَلْبَابَ وَيُبْعِدُ الصَّوَابَ اَلْاِعْجَابُ ضِدُّ الصَّوَابِ وَاٰفَةُ الْاَلْبَابِ اَلْغَضَبُ عَدُوُّ فَلَا تَمْلِكْهُ
نَفْسَكَ اَللَّوْمُ قَبْحٌ فَلَا تَجْعَلْهُ لِبَاسَكَ غضب دشمن است خویش را بنیک دشمن نگذارد لوم زشت چیزیست از شعار
خود ساز اَلْعَجَلُ قَبْلَ الْاِمْكَانِ يُوجِبُ الْغُصَّةَ اَلصَّبْرُ عَلَى الْمَضَضِ يُؤَدِّي اِلَى الْفَرَجِ شتاب بعجز تا
قدرت موجب غصه است و صبر در مصاب دیر فرصت اَلْكَرَمُ اِيثَارُ الْعِرْضِ عَلَى الْمَالِ اَللُّؤْمُ اِيثَارُ الْمَالِ عَلَى الْعِرْضِ
کریم حفظ عرض خویش را بر بذل مال نهد و لئیم عرض خویش را بفدای مال دهد اَلْعَمَلُ بِطَاعَةِ اللّٰهِ اَرْفَعُ الرِّجَالِ اِلٰى مَنَاهِجِ الْفَوْزِ
اَلْفَقْرُ مَعَ الدِّينِ اَلْمَوْتُ الْاَحْمَرُ اَلْفَقْرُ مَعَ الدِّينِ الشِّفَاءُ الْاَكْبَرُ اَلْكَرِيمُ مَنْ بَذَلَ اِحْسَانَهُ اَللَّئِيمُ مَنْ كَدَّرَ اِمْتِنَانَهُ
اَلْعَالِمُ مَنْ عَرَفَ قَدْرَهُ اَلْجَاهِلُ مَنْ جَهِلَ قَدْرَهُ اَلْعَجُولُ مُخْطِئٌ وَاِنْ مَلَكَ اَلْمُتَاَنِّي مُصِيبٌ وَاِنْ هَلَكَ
اَلْحَقُّ اَحْرٰى اَنْ يُتَّبَعَ اَلْوَعْظُ النَّافِعُ مَا رَدَعَ اَلنَّدَمُ عَلَى الْخَطِيئَةِ اِسْتِغْفَارُ الْمُعَاوَدَةِ لِلذَّنْبِ اِصْرَارُ اَلرَّاْيُ
كَثِيرٌ وَالْحَزْمُ قَلِيلٌ رای زن فراوان است رای استوار اندک است اَلْبَرِيءُ صَحِيحٌ وَالْمُرِيبُ عَلِيلٌ اَلْعَاقِلُ مَنْ
وَعَظَتْهُ التَّجَارِبُ اَلْجَاهِلُ مَنِ اخْتَدَعَتْهُ الْمَطَالِبُ اَلْاِفْرَاطُ فِي الْمَزْحِ خُرْقٌ كثرت مزاح دلیل ضعف عقل مزاح آرد
اَلْكَذِبُ يُؤَدِّي اِلَى النِّفَاقِ اَلشَّرُّ مِنْ مَسَاوِي الْاَخْلَاقِ اَلتَّكَلُّفُ مِنْ اَخْلَاقِ الْمُنَافِقِينَ اَلْجَدَلُ فِي الدِّينِ
يُفْسِدُ الْيَقِينَ اَلدَّهْرُ مُوَكَّلٌ بِتَشْتِيتِ الْاُلَّافِ اَلْاُمُورُ الْمُنْتَظَمُ بِفَسَادِهَا اِخْتِلَافُ الشَّامِعِ لِلْغَيْبَةِ كَلِمَتَانِ
اَلْمُصِيبَةُ: اَلصَّبْرُ اَعْظَمُ الْمَصَائِبِ اَلْمَكْرُ مِنْ اَثْمَانِ الْكُفْرِ خدعه کردن با کسی که تو را امین کرده کفر است اَلتَّفَكُّرُ
فِي الْاَلَاءِ اَللّٰهُ نِعْمَ الْعِبَادَةُ اَلرَّغْبَةُ اَفْضَلُ عِبَادَةٍ وَاَجْمَلُ سِيَادَةٍ اَلْوَفَاءُ حُسْنُ السُّؤْدَدِ اَلْاِخْوَانُ اَفْضَلُ
الْعُدَدِ اَلْعَمَلُ رَفِيقُ مُؤْنِسٍ اَلسَّبَبُ بِقَدَرٍ مُفْلِسُ اَلنِّيَّةُ اَسَاسُ الْعَمَلِ اَلْاَجَلُ حَصَادُ الْاَمَلِ اَلدُّنْيَا
مَحَلُّ الْعِبَرِ اَلْعَقْلُ يُوجِبُ الْحَذَرَ اَلْقَدَرُ يَغْلِبُ الْحَذَرَ قضا و قدر غالب است بر تدبیر و حذر از زمان نرهانَد
اَلْعِبَرُ حوادث زمان مینماید تو را شکفتی در عبر اَلْحُدُودُ لَا تَعُودُ اَلْفَائِتُ لَا يَعُودُ اَلْاَمَلُ لَا غَايَةَ لَهُ اَلْخَائِفُ
لَا عَيْشَ لَهُ اَلْمُعْجَبُ لَا عَقْلَ لَهُ اَلْمَمْلُوكُ لَا مَوَدَّةَ لَهُ معجب خود پسند خردمند نباشد و مملوک دوستدار نگردد اَلْحِرْصُ

www.KetabFarsi.com

جلد سیم از کتاب دویم ناسخ التواریخ در وقایع اقالیم سبعه

عَنَاءٌ مُؤَبَّدُ الطَّمَعِ رِقٌّ مُخَلَّدٌ الْمَعْرُوفُ ذَخِيرَةُ الْأَبَدِ الْحَسَدُ يُذْهِبُ الْمَجْدَ الْكَذِبُ يُوجِبُ الْوَقِيعَةَ
الْمَنُّ يُفْسِدُ الصَّنِيعَةَ دروغ زدن موجب مبارزت شود و منت نهادن مفسد صناعت کرد و الکذب من قصر
امالة الشریف من شرفت خلاله الشک یحبط الایمان الحرص یفید الایمان المؤمن کیس عامل
الکافر فاجر جاهل العدل فضیلة السلطان العادة طبع ثانٍ العدل قوام الرعیة الشریعة
حلاج البریة الملوک حماة الدین التوکل من قوة الیقین الجهل داء اعیاء الصناعة عزر وغنی العلم
حباء وشفاء الحرص ذل وعناء الصمت وقار وسلامة العدل فوز وکرامة الکذب یجانب الایمان
المن یهدم الاحسان دروغ زدن ایمان را دور افکند و منت نهادن احسان را پست پای زند المروة احفظ للسر والحرص
منعوب فیما یضره العقل مرکب العلم العلم مرکب الحلم العدل یسیس الاخلاق التسهل یدر الارزاق
الشریر یثیر الغضب اللجاج عنوان العطب شریر انگیزنده غضب لجاج عنوان هلاکت است الظلم یوجب النار
البغی یخرب الدیار البخیل ابد ذلیل الحسود ابدا علیل الصبر افضل العدد الکرم اشرف السؤدد
الصبر عدة البلاء الشکر زینة النعماء الزهد مفتاح صلاح الورع مصباح نجاح الطاعة غنیمة
الاکیاس التوکل خیر عماد التقوی خیر زاد الجنة غایة السابقین النار غایة المفرطین العقل افضل
مرجو الجهل انکر عدو الشکر حصن النعم الحیاء تمام الکرم المعروف وکاء النعم البخیل خازن ورثته
المحتکر محروم یغبطه بخیل مال بوارث گذارد و محتکر از آنچه دارد محروم شد العلم عزر الطاعة حرز الجنة افد العز محاقر
الفرح بالدنیا احمق الاغترار بالعاجلة خرق شادمان شدن بدنیا احمقی است و فریفته شدن بکار بی ثبات ابلهی الصدق
لباس الدین الزهد ثمرة الیقین الافضال افضل الکرم العافیة اهنأ النعم الادب احسن سجیة المروة
اجتناب الدنیة الشرف اصطناع العشیرة الکرم احتمال الجریرة الهوی قرین مهالک العبادة قرین
مهالک العاقل مهموم مغموم الکرم مع الایمان لؤم الایمان شهاب لا یخبو الصناعة سبعة لا ینمو
ایمان بستاره ایست که افول نکند و قناعت شمشیریست که کند نشود اللجاج یذر الشر الجهل فساد کل امر الموعظة
نصیحة شافیة الفکرة مرآة صافیة العفو زکوة القدرة الانصاف زین الاسرة الخمر لا یفنی الشر
یهاقب ویجری الکرم افضل الشیم الایثار اشرف الکرم الاستغفار دواء الذنوب السخاء ستر العیوب
کنایه از استغفار بر آمدن عیوب مردم سخا پوشاندن است و فریفته شدن بکار بی ثبات ابلهی الصدق
لباس الدین الزهد ثمرة الیقین الافضال افضل الکرم العافیة اهنأ النعم الادب احسن سجیة المروة
اجتناب الدنیة الشرف اصطناع العشیرة الکرم احتمال الجریرة الهوی قرین مهالک العبادة قرین
مهالک العاقل مهموم مغموم الکرم مع الایمان لؤم الایمان شهاب لا یخبو الصناعة سبعة لا ینمو
ایمان بستاره ایست که افول نکند و قناعت شمشیریست که کند نشود اللجاج یذر الشر الجهل فساد کل امر الموعظة
نصیحة شافیة الفکرة مرآة صافیة العفو زکوة القدرة الانصاف زین الاسرة الخمر لا یفنی الشر
یهاقب ویجری الکرم افضل الشیم الایثار اشرف الکرم الاستغفار دواء الذنوب السخاء ستر العیوب
کنایه از استغفار بر آمدن عیوب مردم سخا پوشاندن است الحلم الرفق یؤدی الی السلم الغیبة ابة المنافق
الندم علی الخطیئة یمحاها الحسنة بحطها بسبات حسنات را محو کند و نکبت
حسنات را ساقط سازد الفضل مع الاحسان اللؤم مع الامتنان الفکر یهدی الحکمة الاعتبار یورث
الصحبة الزهد قصر الامل الایمان لخلاص العمل الاساءة تمحاها الاحسان الکفر یمحاه الایمان التوفیق
راس السعادة الاخلاص ملاک العبادة الیقین ینیر الزهد النصیحة ینیر الود التفه یجلب الشر الذکر
تشرح الصدر الیقین یرفع الشک الارتیاب یوجب الشرک یقین دین رفع شک و شبهت شرک آورد البکاء
سجیة المخبتین الذکر لذة المحبین الدکر نزهة المتقین السهر وقصة الشاهین بیدار خدا و مذنبت
بیمناکان است و شب زنده داری روشنایی بیشتر ان الاخلاص عبادة المتقین الوجل شعار المؤمنین

www.KetabFarsi.com

کتاب کلمات قصار از کتب امیرالمؤمنین علی علیه السلام

۸۰۱ اَلنَّوْمُ شَبِیهُ الْمَوْتِ مَنِ اکْتَحَلَ بِالسَّهَرِ فَهِمَ اَلْحِکْمَةَ اَلْبِطْنَةُ تُجِبُ الْفِطْنَةَ دوستی
خواره حکمت نداند از شکم باره دانش محجوب شود اَلْمَوَدَّةُ نَسَبٌ مُسْتَفَادٌ اَلْفِکْرَةُ تَهْدِی اِلَی الرَّشَادِ دوستی
پاکان را خوبشاوند کند و دوراندیشی بطریق حق دلیل کرد اَلْجَاهِلُ لَا یَرْعَوِی اَلْحَرِیصُ لَا یَکْتَفِی اَلْمُقِلُّ عَذَابُ النَّفْسِ
اَلْیَأْسُ یُرِیحُ النَّفْسَ وصد معروف بواپس انداختن عذاب نفس است ویاس راحت نفس اَلْمَطَامِعُ مَذَلَّةُ الرِّجَالِ
اَلْمُوَاصِلُ لِلدُّنْیَا مَقْطُوعٌ اَلْمُغْتَرُّ بِالْآمَالِ مَخْدُوعٌ اَلْآمَالُ تُذْنِی الْآجَالَ اَلْمَوْتُ اَهْوَنُ مِنْ ذُلِّ
اَلسُّؤَالِ اندیشه آمال بعید نزدیک کند آجال است ومرگ سهل تر از ذلت سوال است اَلطَّاعَةُ اَرْفَعُ جِرْزِ اَلْقَنَاعَةِ
اَبْهَجُ عِیشٍ اَلتَّصَنُّعُ بِئْسَ اَلْحَبَّةُ اَلْغَیْثُ بِکَسْبِ اَلْمَعِیشَةِ اَلْعِلْمُ اَجَلُّ بِضَاعَةٍ اَلتَّقْوَی اَزْکَی زَرْعَةٍ اَلْاِیمَانُ
بَرِیءٌ مِنَ الْحَسَدِ اَلْحُزْنُ یُعْدِمُ الْجَسَدَ اَلْحَیَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْعَفَافِ اَلْوَرَعُ شِعَارُ الْاَتْقِیَاءِ اَلْاِعْتِبَارُ
منبع زیادتی طاعت شجر رایع اعتبار کردن از دنیا ناصحی است نرساننده وطاعت خداوند تجارتی است سودمند
اَلْحَقُّ اَنْهَجُ سَبِیلٍ اَلْعَالِمُ خَبِیرٌ بِلَبَاسِ اَلْعَاقِلِ بِطَلَبِ اَلْکَمَالِ اَلْجَاهِلُ بِطَلَبِ اَلْمَالِ اَلْمَالُ مَادَّةُ الشَّهَوَاتِ
اَلدُّنْیَا مَحَلُّ الْاَفَاتِ اَلْمَالُ یَعْسُوبُ اَلْفُجَّارِ اَلْفُجُورُ مِنْ خَلَائِقِ اَلْکُفَّارِ اَلشَّجَاعَةُ غَیْرُ حَاضِرَةِ الْجُبْنِ ذُلٌّ
ظَاهِرٌ اَلْاِقْتِصَادُ نِصْفُ الْمُؤْنَةِ اَلتَّدْبِیرُ نِصْفُ الْمَعِیشَةِ اَلْعَجْزُ عُنْوَانُ الْحِرْمَانِ اَلْقَنَاعَةُ عَوْنُ الْقَنَاعَةِ
اَلْغِلُّ دَاءُ الْقُلُوبِ اَلْحَسَدُ دَائُ الدُّنُوبِ اَلْکِبْرُ شَرُّ الْعُیُوبِ اَلصِّدْقُ یُنَفِّسُ الْکُرُوبَ اَلصَّمْتُ رَوْضَةُ
اَلْفِکَرِ اَلْغِلُّ بَذْرُ الشَّرِّ خاموشی بوستان اندیشه وکابست وحسد تخم شر ومحنت اَلتَّجَنِّی رَسُولُ الْفَجِیعَةِ اَلْکِبْرُ
اَلشَّرَهُ عُنْوَانُ الْعَطَبِ اَلصِّیَانَةُ رَأْسُ الْمُرُوَّةِ اَلْعِفَّةُ اَصْلُ الْفُتُوَّةِ اَلْجَاهِلُ عَبْدُ شَهْوَتِهِ اَللَّجَاجُ یَکْبُو
بِرَاکِبِهِ اَلْبُخْلُ یُزْرِی بِصَاحِبِهِ لجاج راکب خود را برو در اندازد وبخل صاحب خود را خوار سازد اَلْعَبْدُ حُرٌّ مَا قَنِعَ اَلْحُرُّ
عَبْدُ مَا طَمِعَ بنده آزاده است مادام که قانع است وآزاده بنده است مادام که طامع است اَلْیَقِینُ عِمَادُ الْاِیمَانِ اَلْاِنْتِهَازُ
اَشْرَفُ الْاِحْسَانِ اَلتَّبَیُّنُ رَائِدُ الْفِتَنِ اَلْهَمُّ یُخْلِقُ الْبَدَنَ اَلْاِسْتِغْفَارُ یَحُطُّ الْاَوْزَارَ اَلْاِصْرَارُ شِیمَةُ الْفُجَّارِ
اَلْحَیَاءُ مِفْتَاحُ الْخَیْرِ اَلْعِفَّةُ عُنْوَانُ الشَّرَفِ حیا کلید خیر وبی شرمی عنوان شر است اَلدُّنْیَا دَارُ الْاَشْقِیَاءِ اَلْجَنَّةُ دَارُ
اَلْاَتْقِیَاءِ اَلتَّانِّی یُوجِبُ الْاِسْتِظْهَارَ اَلْاِصْرَارُ یُوجِبُ النَّارَ وقار وحزم مرد را پشتوان است وعجله واصرار
مورث نیران است اَلْغِشُّ یَجْتَنِبُهُ الْمُرُوَّةُ اَلْحِقْدُ شِیمَةُ الْحَسُودِ اَلْعَجْزُ سَبَبُ التَّضْیِیعِ اَلْجَنَّةُ جَزَاءُ الْمُطِیعِ اَلصَّبْرُ
ثَمَرَةُ الْیَقِینِ اَلزُّهْدُ ثَمَرَةُ التَّدْبِیرِ اَلْقَبْرُ خَیْرٌ مِنَ الْفَقْرِ اَلْمِرَاءُ بَذْرُ الشَّرِّ اَلْاِنْصَاتُ دَاعِی الْحِرْمَانِ اَلْفِتْنَةُ یَنْبُوعُ
الْاَحْزَانِ اَلْقِسْطُ خَیْرُ الشَّهَادَةِ اَلسَّخَاءُ اَشْرَفُ عِبَادَةٍ اَلْمَالُ نَهْبُ الْحَوَادِثِ اَلْمَالُ سَلْوَةُ الْوَارِثِ مال بعاریت
حوادث رود یا نصیب وارث شود اَلتِّجَارِبُ لَا تُقْضِی اَلْمَنِیَّةَ وَلَا اَلدَّنِیَّةُ اَلْمَوْتُ وَلَا اِبْتِذَالُ الْحُرَمِ اَلْحِرْصُ عَلَامَةُ
اَلْفَقْرِ اَلشَّرَهُ دَاعِیَةُ الشَّرِّ اَلصِّدْقُ حِبُّوَةُ النَّجَاةِ اَلدَّغَلُ اَلْکِتْمَانُ مَلَاکُ النَّجْوَی اَلْجُبَنَاءُ مَقْرُونٌ بِالْحِرْمَانِ اَلْبَغْیُ
عُنْوَانُ الْاِنْسَانِ اَلتَّوَقِّی رَحِمُ الْقَنَاعَةِ نِعْمَ اَلْعَدْلُ اَلْاِنْصَافُ اَلْقَنَاعَةُ عِفَافُ الْعِلْمِ نِعْمَ اَلْجَهْلُ تَرْدِیكَ
علم نجات دهنده است وجهل هلاک کننده اَلْاَمَانِیُّ تَخْدَعُ الْاَجَلَ بِضَرْعِ الْمَعْرُوفِ قَرِیضُ اَلشُّکْرِ مَقْرُوضُ الْبَاسِرِ
حُرُّ الرَّجَاءِ عَبْدُ الدُّنْیَا نَصْرُ الْاِخْوَةِ نَشْرُ التَّاجِرِ مَخَاطِرُ الْفَاجِرِ مُجَاهَرَةُ اَلْحَزْمِ صِنَاعَةُ الْعَجْزِ اِضَاعَةُ الْاِدَاعَةِ

www.KetabFarsi.com

خیانة التقیة دیانة التقوی تجلد الجهول بذل العقل غربة الحمق غربة المکر لؤم الخیانة شؤم
الیقظة نور الغفلة غرور بیداری در کار دین نور است وغفلت در امور دنیا غرور الرزق مقسوم الحرص محروم
الخطاء ملامة العجل ندامة الاصابة سلامة کار بخطا کردن موجب ملامت است وشتاب زدگی مورث ندامت
وکار بصواب کردن جالب سلامت المصیب واحد المخطی فاقد الورع لجنباب الشک ارتیاب المعروف
حسب المودة نسب الصدق فضیلة الکذب رذیلة الخوف امان الوجد ان سلوان للفقد
احزان الدین رق القضاء عتق التوکل کفایة التوفیق عنایة المعروف رق المکافات عتق الطمع
مضر الدین بصیم الدنیا تلم الیقین عیادة الشکر زیادة الفکر عیادة القناعة تغنی الغنی یطغی
الانصاف راحة الشر وفاحة الوفاء کرم المودة رحم العدل مالوف الجور عسوف الزهد اصل
الدین الصدق لباس المتقین الورع خیر قرین الاجل حصن حصین زهد وورع رفیقی است کریم
ومنت جل قلابت محکم المعذرة برهان العقل الحلم عنوان الفضل العفو عنوان النبل العلم افضل الشرف
العمل المشرف خلف العقل اقوی اساس الورع افضل لباس البشر اول ابر الطلاقة بهمة الحر مباشرت
وبدار عنوان نکوهیدست وطلاق کفار خصلت آزادگی الحیا غض الطرف الکرامة عن الطرف المنا بانقطع
الامال الامانی همة الجهال العجلة تمنع الاصابة المعصیة تمنع الاجابة شتاب زدگی دفع سید اصابت
مقصود را ومعصیت منع میکند اجابت دعوت را الدنیا مصرع العقول الشهوات تسوق الجهول الایمان
تعلی غایة الاخلاص اشرف غایة العلم افضل هدایة الصدق اشرف وایة الجهل یفسد المعاد العجب
یمنع الازدیاد جهل مبداء ومعاد را فاسد کند وخود بینی زیادتی نعمت را زایل رساند العلم قاید الحلم ثمرة العلم
الدنیا امد والاخرة ابد العلم ینجد الحکمة ترشد الصدق وسیلة العفو فضیلة الحزم بضاعة
التوانی ضاعة التواضع یرفع التکبر یضع تواضع مرد را برافراز د وتکبر پستی آرد الحکمة یعصم العصمة
نعمة الکرم فضل الوفاء نبل العقل زین الحق شین الصدق امانة الکذب خیانة الکبر یم ابلج
الاثم ملهوج الفکر یهدی الصدق ینجی الفقر ینبی الدنیا تقوی الشهوة تعری اللذة تلهی
الهوی یردی الحسد یضنی الحقد یدوی الکذب یزری الامور بالتجربة الاعمال بالخبرة العلم
بالفهم الظفر بالحزم الفهم بالفطنة الفطنة بالصبرة التذنب بالتوانی الرای بالفکر الحزم بالتجربة
المکارم بالمکارة التواب بالمسئلة العجب هلاک الولاة اشراک الجهل موت التوانی فوت الشهوات
وفات اللذات مفسدات الصبر ملاک المودة یمن حسن الدین جور الیقین نور الایمان امان
الکفر خذلان الوصایغی الخطا عناء الصمت وقار الهذر عار خاموشی وقار است وسخن فروشی عار
الفکر رشد الغفلة فقد المعصیة نوی الطاعة تنجی الصبر مرقاة الجزع منفصة الظالم ملوم
العرسوم الجفاء شین المعصیة حین الحازم یقظان العاقل وسنان عاقل در کار خویش بیدار است
وعاقل در خواب الحرمان خذلان الفتنة احزان الامل خوان الاحسان محبة الشح مسبة الایثار
فضیلة الاخبار رذیلة الامانة صیانة الورع جنة الطمع العلم دلیل الاصطحاب قلیل الحیاء

www.KetabFarsi.com

کتاب کلمات قصار از کتب امیر المومنین علی علیه السلام

جلیل الخضوع ثمرة الصمت نجاة الامور اتباع الفطنة هدایة الغباوة غوایة الزهد ثروة الهوی
صبوة الحلم عثرة السفه جرئة الامل یغر العبش هو الموت مرتج البرئی صحیح الامر قریب النافق مرتب
التایید جزم الاحسان غنم العلم بلاله الجهالة ضلالة العجب رأس الحماقة الهیبة مقرونة بالجبن الفضل
علیه العادة العفو زکوة الظفر التقلل ولا التذلل المروة والغناء من العمل قناعت بقلت یا احتمال ذلت است
و مروت و استغنا بسیرین دولت العین برید القلب الفکر یثیر الکتب المرض حبس البدن الفتنة تجلب الحزن
الحسد یمحق الروح الملام مذموم مجروح الاثام تفید التجارب السخی جناح الطالب المودة اقرب الرحم
الشکر مزید النعم الاخلاص ثمرة العبادة الیقین افضل الزهادة الدنیا مزرعة الشر العمل مصلح کل امر
العیون طلایع القلوب اللجاج مثار الحروب الصدر رقیب البدن الدنیا دار اللحن العجب رأس الجهل
التواضع عنوان النبل اللسان جموح بصاحبه الشر یکبو براکبه احوج من واسالک فی الشدة المزعة
ما جهل المرء صدیق ما عقل الاعذار یوجب الاعذار العجل یوجب العثار الثانی یوجب الاستظهار
تقصیر موجب پوزش و شتاب زدگی مورث لغزش است و حزم و دقت سبب نیرو و استظهار الامانی شبکة الحمق
التوانی مصیدة النوکی درازی آمال خصال احمقان است کالی صفت دار ان الدنیا معبرة الاخرة الطمع مملکة حاضر
الدنیا مطلقة الاکیاس العاجلة منیة الارجاس الطمع فقر حاضر الیاس غنا حاضر التواضع یرفع
الوضیع التکبر یضع الرفیع تواضع مردم پست را بلند کند و تکبر مردم بلند را پست سازد الرفق مفتاح الصواب التفه
مفتاح الباب الهوی آفة الالباب العتاب حیوة المودة الهدیة تجلب المحبة الموت باب الاخرة العمل
مرآة ظاهرة العاقل یألف مثله الجاهل یمیل الی شکله السلامة فی الفرد الراحة فی التزهد الحسد
شر الامراض الجود حارس الاعراض الاقتصاد ینفی الفقر الاسراف یفنی الجزیل میانه روی در معاش مال
اندک را بسیار کند و اسراف بسیار را نیست سازد الساعات منکن الاعادی العمر تقضیه اللحظات الصادق مکرمة
جلیل الکاذب مهان ذلیل الساعات تنهب الاعمار البطنة تمنع الفطنة الریبة توجب الظنة
الصبر جنة الفاقة العجب رأس الحماقة الحیاء مقرون بالخرمان البهتان عنوان الایمان الصدق حیوة
الدعوی الکتمان ضلالة النجوی الاداب حلل مجددة العمر انفاس معدودة المعرفة نور القلب
التوفیق فی جذب الرب التوجه حیوة النفس المعرفة فوز بالقدس الشریعة دامنة النفس الذکر مفتاح الانس
التوکل حصن الحکمة التوفیق اول النعمة الحق سیف قاطع الباطل غرور خادع راستی شمشیر بیست برنده و طریق دل
غروریست فریب دهنده الزهد متجر رابح الورع عمل رابح الکذب عیب فاضح الایمان شفیع منجح البر عمل
مصلح الانصاف شیمة الاشراف الحیاء قرین العفاف المال یقوی الامال الاجال تقطع الامال الادب
یجلب القلی البلاء ردیف الرجاء رحمت مردم موجب غضب و نقمت و بلا ملازم شهوت است اللئام اصبر اجنا
المؤمنون اعظم احلاما الجهل یفسد المعاد الاعجاب یمنع الازدیاد العجب اضر قرین الهوی داء دفین
التوکل افضل عمل الثقة بالله اقوی عمل الظالم منتظر العقوبة المظلوم منتظر النوبة المسیئ محمی من النار
الفائز الحریص عبد المطامع الغل یحبط الحسنات راستی طریق سازد الغدر یضاعف السیئات

www.KetabFarsi.com

وضعه سیئات را دوچندان کند المکر سبحانه الاسلام الشرجالب الاثام اللوم جماع المذام الانفراد داحة
المتعبدین الزهد سبحانه المخلصین العز فی قرب الطامع العلم لفاح المعرفة التراهة عنوان العفة العلم
الدلیل الجهل خلق جهل المریب ابدا علیل الطامع ابدا ذلیل الحزن شعار المؤمنین الشوق خلاص
العارفین التوفیق راس السعادة الاخلاص ملاک العبادة الاخلاص علی الایمان الایمان غایة الاحسان
النعم تسلبها الکفران الفدد تزیلها العدوان الشره تزدری وهو دنی الحرص بذل وتبقی حرص ورث
هلاک فخاری وذلت وسفاوت است الظلم بیعات موبقات الشهوات سموم فانیلات ظلم هلاک کند کاشد که
از پی هم در رسند وهواجس نفسانی کشندگان اندکه تیم نافع را مانند الاصرار اعظم حوبة البقی اجل عقوبة
بزرگترین گناه است وکبیر طغیان بزرگتر عقوبة الحسود لا یبغوا الشره لا یرضی الحقود لا خلة له اللجوج لا راحة له حسود
برطریق محبت نرود ولجوج برون عمل کار کند انخائن لا وفاء له التکبر عین الحماقة السفه زینة الفاقة النجاة مع الایمان
التواضع زکوة الشرف العجب آفة الشرف التقوی مفتاح الفلاح التوفیق راس النجاح العیون مصائد الشیطان
التوفیق عنایة الرحمن التلون حاصد الثبوت الصدق لسان الحق الغضب نار القلوب الحقد اقبح العیوب
الخیانة راس النفاق الکذب شین الاخلاق الصمت آبة الحلم الفهم آبة العلم الغنی یبور غبر السید المال
بقوی غبر الایدی مال مردم خار مایه رابزرگ میسازد وضعیف را شرک میدارد الحزم اسد الاراء الغفلة اضر الاعداء الغفلة
داعی الفهم البخل یکسب الذم البغاء لخوالشرف العفة شرائف النفس العقل یصلح الروية العدل یصلح
البریة الحق لحة الاصحاب الشرافتح الابواب العاقل من عقل لسانه الحازم من حاذی زمانه عاقل
کسی است که ببند زبان وخرومند کسی که مدارا کند بازمان الرجال نقید المال المال ما افاد الرجال الجود من کرم
الطبیعة المن مفسد الصنیعة العیش یحلو ومر الدنیا زندگانی گوارا باعلاوت است وگاه بامرارت ودنیا مقرو
میکند بان میرساند الانصاف نبی البر الاسراف یفنی الکثیر الزهد اساس الیقین الصدق راس الدین
التقوی راس الاخلاق الاحتمال ذب الناقاق الورع خفر قرین التقوی حصن حصین الطمع رق مخلد
الیاس عنی مجدد طمع مرد را جاودانه بنده کند وقطع طمع آزاد کند الصبر کفیل بالظفر الصبر عنوان النصر الصبر
ادفع للبلاء الصبر یرغم الاعداء صبر دفع بلا میناید وروی دشمن رابخاک میسراند الصبر ادفع للفقر الصبر عدو للقحط
التواضع ثمرة العلم الکظم ثمرة الحلم فروتنی از فواید علم است وخشم فرو خوردن از نتایج حلم العفو زین القدرة العدل
داعی الفهم البخل یکسب الذم البغاء لخوالشرف العفة شرائف النفس العقل یصلح الروية العدل یصلح
البریة الحق لحة الاصحاب الشرافتح الابواب العاقل من عقل لسانه الحازم من حاذی زمانه عاقل
کسی است که ببند زبان وخرومند کسی که مدارا کند بازمان الرجال نقید المال المال ما افاد الرجال الجود من کرم
الطبیعة المن مفسد الصنیعة العیش یحلو ومر الدنیا زندگانی گوارا باعلاوت است وگاه بامرارت ودنیا مقرو
میکند بان میرساند الانصاف نبی البر الاسراف یفنی الکثیر الزهد اساس الیقین الصدق راس الدین
التقوی راس الاخلاق الاحتمال ذب الناقاق الورع خفر قرین التقوی حصن حصین الطمع رق مخلد
الیاس عنی مجدد طمع مرد را جاودانه بنده کند وقطع طمع آزاد کند الصبر کفیل بالظفر الصبر عنوان النصر الصبر
ادفع للبلاء الصبر یرغم الاعداء صبر دفع بلا میناید وروی دشمن رابخاک میسراند الصبر ادفع للفقر الصبر عدو للفقر
التواضع ثمرة العلم الکظم ثمرة الحلم فروتنی از فواید علم است وخشم فرو خوردن از نتایج حلم العفو زین القدرة العدل
قطام ام الامر عفو قدرت را زینت بخشد وعدل امارت را بقوام آرد العفو یوجب المجد البذل یکسب الحمد السخا
ثمر الصفاء البخل یفتح البغضاء الاحسان یستعبد الانسان المن یفسد الاحسان الکتمة عنوان العقل
الوفاء عنوان النبل المخلص حری بالاصابة المعصیة تمنع الاجابة التقوی ذخیرة المعاد الرفق عنوان
السداد الیمن مع الرفق النجاة مع الصدق العدل قوام الرعیة الظلم بوار الرعیة الجهل یوجب الحذر
الجهل یوجب الغرر الجهل ادوی الداء الشهوة اضر للاعداء هیچ دردی باجهل نیرزد وهیچ دشمنی چون
شهوت زیان نرساند التقوی اقوی اساس الصبر اوفی الیاس الصدق منجاة وکرامة الکذب مهانة
العقل اغنی الغنا الخمول ادوی الداء الاخرة فوز السعداء الدنیا منبة الاشقیاء آخرت فوز وفلاح

اولیاست

www.KetabFarsi.com

۸۰۰ اولیاست ودنیا غایب آرزوی اشقیا الاحزان سقم القلوب الخلف مثار الحروب الساعات ذهب الآجال الآجال مقطع الآمال الفخر ثمر الحرکة الکرم عمل الملکة الحق اقوی ظهیر الباطل اضعف نصیر التوفیق یمن العقل الخذلان یمن الجهل الحلم حجاب الآفات الورع جنة من الشبهات العفة شیمة الاکیاس الشح جبیة الاوجاس الیقاق شین الاخلاق البشر یونس الوفاق التفریط مصیبة الفادر الغدر یغلب الحاذر الامل حجاب الاجل الادب کمال الرجل التکبر فی الولایة ذل فی العزل التعزز بالتکبر ذل التخوف لاستفاء له الخائن لاوفاء له المسئلة مفتاح الفقر اللجاج بعقب الفقر مسئلت مفتاح مسکنت است ولجاج جالب ضرر خسارت الاستشارة عین الهدایة الصدق افضل دعامة الهوی ضد العقل العمل قائد الجهل الغفلة ضد الحزم العقل مرکب الحلم التجارب علم مستفاد الاعتبار یفید الرشد الاحیاء تمام الکرم الصحبة افضل النعم التواضع سلم الشرف التکبر اشنع التلف اللئیم لا یستحیی العلم لا ینتهی العفو اجمل الاحسان الامن یستریح الانسان الفتنة مفروشة بالفناء المحنة مفروشة بحب الدنیا الهوی مطیة الفتن الدنیا دار المحن الطاعة عز المعمر الصدقة کنز الوسیر الغربة نایب المغلوب بالحق غالب الساعات تنقص الاعمار الظلم یدعو الدیار هر ساعتی که میگذرد چیزی از عمر میکاهد و هر سنتی حادث میشود ملک را بر باد میدهد التوبة تستنزل الرحمة الاصرار یجلب النقمة الطاعة تشد الرتبة المعصیة تجلب العقوبة البشاشة تجلب المودة الانصاف یستدیم المحبة الکبر یطیع الاعداء الخلاف یهدم الامراء الرای یحصن الاسرار الاذاعة شیمة الاغمار پوشیدن اسرار کار خردمندان است واذاعت سر خصلت نامجربان والغالب بالشر مغلوب المحارب للحق محروب القلب مصحف الفکر النیم یدوم بالکبر الناس یعز الامیر الطمع یذل الامیر الهوی مظنة الفتنة الامانة نظام الامیر الطاعة تعظیم الامانة العفو احسن الانتصار الکرم حسن الاصطبار الحزم شدة الانتظار العز اذا زال الانتصار الباطل یزل یرا کبه الظلم یرمی بصاحبه باطل سوار خود را بروی در اندازد وستم صاحب خود را هلاک سازد القناعة راس الغنی الورع اساس التقوی الحرص یزری بالمرء والملک یفید الاخوة الوراثة حسن التقوی الدنیا غنیمة الحلیم من احتمل اخوانه الکاظم من امات غضبانه حلیم کسی است که احتمال ناهمواریهای برادران خود کند وحسد خود را بمیراند الفاضل من اخر زامر ء الجاهل من جهل قدره الصدق صلاح کل شیء الکذب فساد کل شیء الموت باق علی کل حی الصدق ینومک وان خفته الکذب یرنبک وان اشتهته والسعادة ما افضت الی الفوز القناعة تودی الی الیسر العالم حی وان کان میتا الجاهل میت وان کان حیا عالم زنده است اگرچه ببیرد وجاهل مرده باشد اگرچه زنده باشد المواعظ کهف المتعظین وعاها الامانة نوزلین وعاها الشره جامع لمساوی العیوب الحرص موقع فی کثیر من الذنوب الوعد قرض والبر انجازه الاحسان ذخر والکریم من حاز ذخره وعد قرضی است که ادای آن بوفای وعد است واحسان ذخیره وگنجینه وکریم کسی است که اندوخته کند المحسن من صدقت اقواله افعاله التکبیر من عرف نفسه والظفر باعمالها محسن کسی است که راست کند اقوالش را افعالش وعاقل کسی است که بشناسد نفسش را وخالص شود اعمالش المعجب حلی الطاعة خبل الاصحاب الفرح ثمر الشباب الغیبة قوت کلاب الناس والامل خادع غار ضار

www.KetabFarsi.com

٥٠٠ غیبت کردن سگهای جهنم را روزی دادن وطول ان فریضه وضرر رسانده است الواحد من الاعداء کثیر الملال
المشد حقیر لهم الصدق من صدق عیبه المنفوص مستور عنه عیبه صادق کسی است که تصدیق کند
عیب خود را و ناقص کسی است که بر عیب خود فریفته باشد الفقد المرض فقد الاحباب الثواب علی فدی المصاب
التوحید ان لا تتهمه والتسلیم ان لا تتهم الشره راس کل شر الصفة راس کل خیر
المواعظ شفاء لمن عمل بها الامانة فضیلة لمن اداها وعظ ونصیحت شفای امراض است از برای کسی که عمل کند و
امانت فضیلتی است از برای کسی که نگاه دارد التحمل من اخلاق المؤمنین الناس ابناء ما یحسنون الصاحب کالرفیق
فلیتخذ مشاکل الرفیق کالصدیق فلیتخذه موافقا السلطان الجائر کجیف البهمی الامیر المسوء بصطلح
البدنی اجمال الظاهر حسن الصورة الجمال الباطن حسن السیرة العاقل من اماث شهوته القوی من
قمع لذته عاقل کسی است که شهوت را بمیراند و نیرومند کسی است که لذات را ترک کوید المجرب احکم من الطبیب الغریب من
لبس له حبیب الدنیا کیوم مضی وشهر انقضی الدنیا دار الغربا ووطن الاشقیا المستبشر مسیحین
من السقط المستبد مغبون فی الغلط انکس که کار بستاره کند ایمن از لغزش وسقط باشد ومستبد برای تهور در زود و
رخطا افتد الوله بالدنیا اعظم فتنة وطلب شهواتها انکی محنة المستبشر علی طرف النجاح المستدام
علی شفا صلاح اللسان سبع ان اطلقه عقر الغضب شر ان اطلقه دمر زبان سگی را ماند که اگر رها کنی بگزد و غضب
شری است که اگر عنان نکشی بکند البغی اعجل شیء عقوبة الیء اعجل شیء مثوبة العلم کنز والعمل قلیل الدین
ذخر والعلم دلیل الدولة کما تقبل تدبر الدنیا کما تجر تکبر دولت چنانکه روی میکند پشت میکند ودنیا
چنانکه جبر شکسته میکند دهم میشکند العلم کنز عظیم لا یفنی العقل نور جدید لا یبلی الاحمق لا یحسن بالصواب
الجزاء علی الاحسان بالاساءة کفران العالم بنظر بقلبه وخاطره الجاهل بنظر بعینه وناظره عالم بچشم دل
بیناست وجاهل بچشم سر نادان است الشک بطفئ نور القلب الطاعة تطفئ غضب الرب شک وشبهت نور
قلب فرو نشاند وطاعت خداوند غضب خدا را بکرداند الایمان یوجد من الیقاف العامل منزه عن الزیغ والشقاق
الصادق علی شرف منجاة وکرامة الکاذب علی شرف مهواة ومهانة الصبر امون شیء علی الدهر
الحزم والفضیلة فی الصبر العقل منزه عن المنکر امر بالمعروف العقل حیث کان الف ما الوف الصبر
خیر جنود المؤمن الصدق اشرف خلائق المؤمن العقل شجرة ثمرها السخاء والوفاء الدین شجرة اصلها
التسلیم والرضا عقل بخیل است که بار آن وفا وسخاست ودین درختی است که بیخ آن تسلیم ورضاست اخلاص الموحد
بسقط الحوبة افة الحصر تضعف الحجة صاف شدن از بهر توبه کن راه بر اندوه ناراسانی سخن بر ناز ضعیف کند الفقد
ثابت علی الهمة الحسود مغضبان علی القدر الخاطر مقیم علی الغرر الغنی من استغنی بالقناعة الفقر
من افتقر بالطاعة الاباء الجهل موقعه فی الاضالیل الجهل معجز بالمعاذیر والتعالیل التفکر فی غرائب الحکمة
هوس الصمت یغنی تفکر خوش تفکر در غریب حکمت بود که دیهوده روی است وخاموشی بیرون تفکر حکمت کنکی
وعجز سخن رانی است الخلق الحمود من ثمار العقل الخلق المذموم من ثمار الجهل اللسان میزان الانسان الکذب شین اللسان الغافل من انخدع بنظر الجاهل من انخدع بهوا

وغروره

www.KetabFarsi.com

کتاب کلمات قصار از کتب امیر المؤمنین علی علیه السلام

وَغُرُورِهِ الْمَغْبُوطُ مَنْ قَوِيَ بِهَيْبَتِهِ الْمَغْبُونُ مَنْ فَسَدَ دِينُهُ الْمُؤْمِنُ مُنْهَبٌ مُسْتَغْفِرٌ ثَوَابُ الْمُنَافِقِ مُرَاءٍ
مُصِرٌّ مُرَاءَاةُ التَّعَبُّدِ مَنْ أَخْلَصَ لِلطَّاعَةِ الْغِنَى مَنْ أَرَاحَ الْقَنَاعَةُ الشُّكْرُ تَرْجُمَانُ النِّيَّةِ وَلِسَانُ الطَّوِيَّةِ الْمَالُ
الذَّبِيحُ لَا يَحِلُّ مَنْ تَعَلَّمَ لِيَعْلَمَ الْحِلْمُ الذَّبِيحُ لَا يَشْقَى عَلَيْهِ مَؤُونَةُ الْحِلْمِ عالم کسی است کہ آموزگاری علم بروی دشوار نباشد و حلیم
کسی است کہ احتمال علم بروی ناهموار نماید الْمُؤْمِنُ عَزِيزَتُهُ النُّصْحُ وَسَجِيَّتُهُ الْكَظْمُ الْأَيَّامُ تُوضِحُ السَّرَائِرَ الْكَامِنَةَ
الْأَعْمَالُ فِي الدُّنْيَا تِجَارَةٌ فِي الْآخِرَةِ الثَّانِي فِي الْفِعْلِ يُؤْمِنُ الْخَطَلَ التَّثَبُّتُ فِي الْقَوْلِ يُؤْمِنُ الزَّلَلَ الْمُوَاسَاةُ
أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ الْمُدَارَاةُ أَجْمَلُ الْخِلَالِ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا الرَّاحَةُ الْعُظْمَى الْإِسْتِعْدَادُ لِلِقَاءِ شِيمَةُ النُّوكَى
الْإِنْكَالُ عَلَى الْقَضَاءِ أَنْوَحُ الْإِشْتِغَالُ بِمَذْهَبِ النَّفْسِ أَصْلَحُ الْحُرُّ حُرٌّ وَإِنْ مَسَّهُ الضُّرُّ الْعَبْدُ عَبْدٌ وَإِنْ
سَاعَدَهُ الْقَدَرُ آزاده آزاده است اگرچه در تنگی و بلا افتد و بنده بنده است اگرچه دنیا او اقبال کند الْعَقْلُ صُعُودٌ إِلَى
عِلِّيِّينَ الْهَوَى نُزُولٌ إِلَى أَسْفَلِ سَافِلِينَ النَّجَاوُزُ عَلَى إِفَاءَةِ الْحَقِّ أَمَانَةُ النِّظَامُ عَلَى نُصْرَةِ الْبَاطِلِ
خِيَانَةٌ الْمَعْرُوفُ أَمْضَى ذَرِيعٍ وَأَفْضَلُ كَنْزِ التَّقْوَى أَوْثَقُ حِصْنٍ وَأَوْفَى حِرْزِ الْغِنَى عَنِ الْمَلُولِ أَفْضَلُ
مَلْكِ الْجُرْأَةُ عَلَى السُّلْطَانِ أَعْجَلُ مَهْلَكٍ استغنای از درگاه پادشاهان عظیم سلطنتی است و جرات و جسارت
بر سلطان بر هلاک خویش عَلَى الْجَهْلِ يَزِلُّ الْقَدَمُ وَيُورِثُ النَّدَمَ الْحَيَاءُ تَمَامُ الْكَرَمِ وَأَحْسَنُ الشِّيَمِ الدِّينُ
لَا يُصْلِحُهُ إِلَّا الْعَقْلُ الرَّغْبَةُ لَا يُصْلِحُهَا إِلَّا الْعَدْلُ الْحِقْدُ خُلُقُ دَنِيٍّ وَمَرَضُ مُرْدٍ حسد خلقی پست و بیمار
مهلک است الْبِشْرُ إِبْدَاءُ صَنِيعَةٍ بِغَيْرِ مَؤُونَةٍ السَّيِّدُ مَنْ تَحَمَّلَ الْمَؤُونَةَ وَجَادَ بِالْمَعُونَةِ التَّوَاضُعُ مِنْ أَجَلِّ
الشَّرَفِ الْحَازِمُ مَنْ تَجَنَّبَ التَّبْذِيرَ وَعَافَ السَّرَفَ سیکی است کہ تبذیر شرف و بزرگ میکند و دوراندیش کسی است کہ
تبذیر مال و اسراف کند وَجِيبَةُ الصَّدَقَةِ تَقِي مَصَارِعَ السُّوءِ الْمُذْنِبُ عَلَى بَصِيرَةٍ غَيْرُ مُسْتَحِقٍّ لِلْعَفْوِ الْإِحْسَانُ
إِلَى الْمُسِيءِ يُصْلِحُ الْعَدُوَّ الصَّدَقَةُ فِي الْيَسَرِ مِنْ أَفْضَلِ الْبِرِّ الزُّهْدُ فِي الْغِنَى يَبْذُرُ الذُّلَّ فِي الْفَقْرِ الْعَامِلُ مَنْ بَرَعَ
فِيمَا يَرْغَبُ فِيهِ الْجَاهِلُ الْكَيِّسُ صَدِيقُهُ الْحَقُّ وَعَدُوُّهُ الْبَاطِلُ النَّاسُ رَجُلَانِ جَوَادٌ لِأَمْجَدَ وَوَاجِدٌ لَا
يُسْعِفُ اللَّئِيمُ إِذَا قَدَرَ أَخْزَى وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ الْكَرِيمُ إِذَا أَيْسَرَ أَسْعَفَ وَإِذَا أَعْسَرَ خَفَّفَ اللَّئِيمُ إِذَا أَعْطَى جَحَدَ
وَإِذَا أُعْطِيَ جَحَدَ الْمَعْرُوفُ كَنْزٌ فَانْظُرْ عِنْدَ مَنْ تُودِعُهُ الِاصْطِنَاعُ زَخْرٌ فَارْبَحْ عِنْدَ مَنْ تَصْنَعُهُ الْخَذُولُ
مَنْ كَانَتْ لَهُ إِلَى اللِّئَامِ حَاجَةٌ اللَّجَاجَةُ تُورِثُ مَا لَيْسَ لِلْمَرْءِ إِلَيْهِ حَاجَةُ الْكَاتِمِ لِلْعِلْمِ غَيْرُ آمِنٍ مَا لَا يَصْلُحُ
فِيهِ الْكَاتِمُ لِلْعِلْمِ غَيْرُ مُؤْمِنٍ مَا لَا يَصْلُحُ فِيهِ الثَّوَابُ عَلَبَ الْفَقْرُ وَالْغِنَى بَعْدَ الْعَرْضِ عَلَى اللهِ الْعَفْوُ مَعَ الْقُدْرَةِ جُنَّةٌ مِنْ
عَذَابِ اللهِ الْحَيَاءُ مِنَ اللهِ يَمْحُو كَثِيرَ الْخَطَايَا الرِّضَى بِقَضَاءِ اللهِ يُهَوِّنُ عَظِيمَ الرَّزَايَا الْحِرْصُ يَبْذُرُ الْقَدْرَ الرَّجُلُ
يَزْدَادُ فِي رَفْعِ الْحَاجَةِ يَبْذُرُ فِي سَفَهِ الرَّجُلِ وَلَا يَبْذُرُ فِي حَفِيدِ حرص زیان میرساند قدر مرد را و زیاد میکند رزق
او را و مخاصمت آشکار میکند سفاهت مرد را و افزون میکند حق او را الشَّرِيفَةُ لَا تَسْفُلُ عَلَيْهَا الْمَؤُونَاتُ النَّفْسُ الَّذِي
لَا تَنْفَكُّ عَنِ الدَّنَايَا التَّقْوَى حِصْنٌ مَنِيعٌ لِمَنْ لَجَأَ إِلَيْهِ التَّوَكُّلُ كِفَايَةٌ شَرِيفَةٌ لِمَنِ اعْتَمَدَ عَلَيْهِ تدبیر
کاری محکم پناهی است برای کسی کہ پناه شود و توکل کافی و کافل شریفی است برای کسی کہ اعتماد کند الْإِخْلَاصُ خَطَرٌ عَظِيمٌ
حَتَّى يَنْظُرَ بِمَاذَا يُخْتَمُ لَهُ اخلاص در راه حق خطرناک است تا کاهی کہ از سرانی طلب بسلامت صعود کند الْحِرْصُ ذُلٌّ وَمِنْهَا
يُسْتَشْعَرُ الْكِبْرُ دَاعٍ إِلَى التَّقَحُّمِ فِي الذُّنُوبِ الْكَرِيمُ مَنْ تَجَنَّبَ الْمَحَارِمَ وَنَبَا عَنِ الْعُيُوبِ الْحِرْصُ رَأْسُ الْفَقْرِ

www.KetabFarsi.com

۸۵۸ وَاسُّ الشَّرِّ الْغَمُّ لِسَانُهُ حُلْوٌ وَقَلْبُهُ مُرٌّ الْمُنَافِقُ لِسَانُهُ بِشْرٌ وَقَلْبُهُ مُرْدُمٌ رَدُّ وَرَا بَالِی اَغْشَتَهُ بِلَاوَتْ وَقَلْبِ
اَنْبَاشَتَهُ بِرَارَسْتَهُ مَنَاهِی بَارْبَنِ شَادْ مِیکُنَدْ وَبَادِلْ زَبَانِ سِپَرَانَهُ الْمَرْءُ فِی ظَاهِرِهِ جَمِیلٌ وَبَاطِنُهُ عَلِیلٌ الْمُنَافِقُ قَوْلُهُ حَمِیلٌ وَ
فِعْلُهُ لَوْلَاءٌ الْجَمِیلُ الْعِلْمُ یَهْدِی اِلَی حَقِّ الْاِمَامَةِ نُوَدِّی اِلَی الْوَثْدِ فِی الْجَمِیلِ وَالْحَسَدُ مَاتَةٌ وَنَعْمَةٌ
اَلْحَسُودُ وَالْحَقُودُ لَا نَدُومُ لَهُمْ مَسَرَّةٌ اَلْعِلْمُ بِغَیْرِ عَمَلٍ وَبَالٌ اَلْعَمَلُ بِغَیْرِ عِلْمٍ ضَلَالٌ اَلْمُؤْمِنُ صَدُوقٌ فِی اللِّسَانِ
مَدْفُونُ الْاِحْسَانِ اَلصَّبْرُ عَلَی الْغُصَّةِ یَجُرُّ اِلَی الْمَثُوبَةِ اَلْکَذِبُ یُرْدِی صَاحِبَهُ وَیُنْجِی مُجَانِبَهُ اَلْمُشْرِکُونَ
اَلْاَخْلَاقِ وَیُوجِبُ الْوِفَاقَ اَلسَّخَاءُ یَکْسِبُ الْمَحَبَّةَ وَبُرْهَانُ الْاَخْلَاقِ فَقْرِشْت میکند اخلاق را دیراکند میارزد وَدَرْ
وَسِی وجب دوستی شیوه و رَبِّ اَخْلَاقٍ مَبْنَدَ اَلتَّجَنُّبُ الْخُلُوُّ کَثْرَةُ الْعَیْبِ مُنْغِصُ الْعَیْشِ اَلْوَفَاءُ حِلْیَةُ الْعَقْلِ عُنْوَانُ
اَلنَّسَبِ اَلْاِحْتِمَالُ بُرْهَانُ الْعَقْلِ وَعُنْوَانُ الْفَضْلِ اَلْکَرَمُ حُسْنُ الشِّیَمَةِ وَاِجْتِنَابُ الدَّنِیَّةِ اَلْاَمَلُ یُقَارِبُ
اَلْمِیتَةَ وَیُبَاعِدُ الْاَمْنِیَّةَ اَلشُّجَاعُ نُصْرَةٌ حَاضِرَةٌ وَفَضِیلَةٌ ظَاهِرَةٌ اَلْعُرْوِ اَنَّهُ کَرِیمٌ وَنِعْمَةٌ عَمِیمَةٌ اَلْاِنْصَافُ
یَرْفَعُ الْاِخْتِلَافَ وَیُوجِبُ الْاِئْتِلَافَ اِنصاف رفع مخاصمت میکند وسبب مسالمت میشود اَلْغَضَبُ یُرْدِی صَاحِبَهُ
وَیُبْدِی مَعَایِبَهُ غضب هلاک میکند صاحبش را وظاهر میسازد معایبش را اَلْعَالِمُ مَنْ شَهِدَتْ بِصِحَّةِ اَقْوَالِهِ اَفْعَالُهُ
اَلْوَرِعُ مَنْ تَنَزَّهَتْ نَفْسُهُ وَظَهَرَتْ جَلَالَتُهُ پارسا کسی است که پاکیزه کند نفس را وظاهر سازد جلالت او را اَلْمُؤْمِنُ مَنْ
اَلْعَافِلُ عَدُوُّ لَذَّتِهِ اَلْجَاهِلُ عَبْدُ شَهْوَتِهِ اَلدِّینُ اَقْوَی عِمَادِ اَلتَّقْوَی خَیْرُ زَادِ اَلْمَعَادِ بُرْهَانُ الْعَقْلِ اَلْحِلْمُ
تَمَامُ الْفَضْلِ اَلْحُمْقُ اَضَرُّ الْاَصْحَابِ اَلشَّرُّ اَقْبَحُ الْاَبْوَابِ حمق زبان کارتر رفیق از اصحاب است وشرارت بر
بادازابواب اَلْعَفْوُ تَاجُ الْمَکَارِمِ اَلْمَعْرُوفُ اَفْضَلُ الْمَغَانِمِ اَللِّسَانُ تَرْجُمَانُ الْعَقْلِ اَلْعِلْمُ یُصْلِحُ اَهْلَ الصَّلَاحِ
رَأْسُ الْمُرُوَّةِ اَلْعِفَّةُ اَصْلُ الْفُتُوَّةِ اَلذِّکْرُ مِفْتَاحُ الْاُنْسِ اَلْمَعْرِفَةُ فَوْزٌ بِالْقُدْسِ اَلتَّوَکُّلُ حِصْنٌ مِنَ الْحَکَمَةِ اَلتَّوْفِیقُ
اَفْضَلُ نِعْمَةٍ اَلْحَقُّ سَیْفٌ قَاطِعُ اَلْبَاطِلِ غُرُورُ خَادِعُ الْاِیمَانِ شَفِیعٌ مُنْجِحٌ اَلْبِرُّ عَمَلٌ مُصْلِحٌ اَلْعِلْمُ ذَاءُ الْقُلُوبِ
اَلْحَسَدُ رَأْسُ الْعُیُوبِ اَلرِّفْقُ ضِدُّ الْمُخَالَفَةِ اَلْبِشْرُ یُطْفِئُ نَارَ الْمُعَانَدَةِ اِلَخ فَسَدُ الْاِخَاءِ اَلْوَفَاءُ عُنْوَانُ
اَلصَّفَا اَلْمَنْعُ وَالْخَازِنُ سَوَاءٌ اَلْاَحْبَاءُ قَرِینُ الْعِفَافِ اَلْمَالُ نَصُوبُ الْفَخَّارِ اَلْعُجْبُ وَسِمُ الْکُفَّارِ اَلْمَائِلُ
بِطَلَبِ الْکَمَالِ اَلْجَاهِلُ بِطَلَبِ الْمَالِ اَلْهَوَی شَرَابُ الْعَمَی اَلْاَدْهَی یَجْلِبُ اَلْقِلَی اَلْاِعْتِبَارُ مُسَدِّدُ نَاصِحُ الطَّبْعِ
مَتْجُرُ رَابِحٌ پند گرفتن از دنیا ناصحی است پیم دهنده وداعت خداوند تجارتی است سود رساننده اَلْحَقُّ اَدْمَغُ لِسَبِیلِ اَلْعِلْمِ خَبِیرٌ بِدَلِیلِ
اَلْحَسَدُ شِیمَةُ السُّفَلَاءِ اَلْوَرَعُ شِعَارُ الْاَتْقِیَاءِ خدا ترسی صفت اولیاست وپرهیزکاری شعار اتقیا اَلْمُلَّامُ اَصْبَرُ
اَجْسَادًا اَلْحَلِیمُ اَصْبَرُ اَنْفَاسًا اَلْبَقِیَّةُ مِنْ جِلْبَابِ الْاَکْیَاسِ اَلْاِخْلَاصُ شِیمَةُ اَفَاضِلِ النَّاسِ اَلْجَهْلُ یُفْسِدُ الْمَعَادَ
اَلْاِعْجَابُ یَمْنَعُ الْاِزْدِیَادَ اَلْعُجْبُ اَضَرُّ قَرِینٍ لِلْهَوَی دَاءٌ دَفِینُ الذِّکْرِ نُورٌ وَرُشْدٌ اَلنِّسْیَانُ ظُلْمَةٌ نَقْدُ التَّوَکُّلِ اَفْضَلُ
عَمَلِ الثِّقَةِ بِاللّٰهِ اَقْوَی اَمَلِ الْاَبْرَارِ اَلْاِخْبَارُ شِیمَةُ الْفُجَّارِ اَلْعِلْمُ اَجْمَلُ بِضَاعَةٍ اَلتَّقْوَی اَزْکَی زَادٍ
اَلنُّصْحُ یُثْمِرُ الْمَحَبَّةَ اَلْغِشُّ یَکْسِبُ الْمَحَنَةَ اَلطَّاعَةُ اَوْقَی حِرْزٍ اَلْقَنَاعَةُ اَبْقَی عِزٍّ طاعت نیروی صبری نگاهدارنده است
وقناعت عزی پاینده اَلْاِمْسَاکُ لَا یَنْهَی اَلْجَاهِلَ یَدْعُوهُ اَلْفِکْرُ یَهْدِی اِلَی الرَّشَادِ اَلْعَقْلُ یَحْفَظُ اَلتَّجَارِبُ اَلصَّدِیقُ
اَقْرَبُ الْاَقَارِبِ عاقل کار مجرب از دست نگذارد ورفیق صدیق را نزد کمتر از خویش واندان شمارد اَلصَّبْرُ ثَمَرَةُ الْاِیمَانِ اَلْمَنُّ
یُکَدِّرُ الْاِحْسَانَ اَلصَّمْتُ وَقَارٌ وَسَلَامَةٌ اَلْعَدْلُ فَوْزٌ وَکَرَامَةٌ اَلْعِلْمُ حُجَّةٌ وَشِفَاءٌ اَلْجَهْلُ دَاءٌ وَعَمَاءٌ

www.KetabFarsi.com

آلحرص ذل وغناء علم شفای آلام است وحسن جانب انتقام وحرص ذلت انام آلعدل قوام آلرعیة آلشریعة صقلا
آلبریة آلجود حصون آلرعیة آلاناة طبع ثانی آلعدل فضیلة آلسلطان آلخط لسان آلید آلفکر
یهدی إلی آلرشد دست از نشان است وتفکر رشد رایان آلحق أقوی ظهیر آلباطل أضعف نصیر آلتوفیق
یمد آلعقل آلخذلان یمد آلجهل آلشك یحیط آلایمان آلحرص یفسد آلایمان آلرضا ثمرة آلیقین آلملال
غایة آلدین آلیسر یونس آلرفاق آلنفاق یفسد آلایمان آلکذب یزری بالانسان آلصبر عدة للبلاء
آلکرز بن آلثناء صبر بلا با اعداد میکند رفع بلا را وشکر بر نماز زیت میدهد وزیاد میکند بقا را آلضوع عنوان آلرضا
آلصبر عدو آلفقر آلصبر ادفع للعیر آلکرم أشرف آلسؤدد آلصبر أفضل آلعدد آلتناء ثمر آلصفا
آلبخل یشین آلنفس آلبخیل ابدا ذلیل آلحسود ابدا علیل بخیل همیشه خوار است وحسود پیوسته بیمار آلکبر
عنوان آلعقل آلوقار یزهان آلنبل آلخرق شین آلخلق آلخرق شر خلق آلمناقب حری بالاصابة آلمخلص
حری بالاصابة آلمخلص حری بالاجابة آلیمن مع آلوفق آلنجاة مع آلصدق آلعسر یفسد آلاخلاق آلشهل
یذر آلاناة فی سکر سستی مرد ابسوخ تن کشاند وتسهیل معاش تخم روزی افشاند آلظلم أم آلرذائل آلانصاف أفضل آلفضائل
آلعدل قوام آلبریة آلظلم بوار آلرعیة آلتقوی أقوی أساس آلصبر أوقی لباس آلثرثمة آلهة آلعیر
آلسفه یجلب آلشر آلذکر یشرح آلصدر آلیمین یثمر آلزهد آلنصیحة یثمر آلود آلروة یحاز آلوعد
آلایمان أعلی غایة آلحزن یشعار آلمؤمن آلیمین أفضل عبادة آلمعروف أشرف سیادة آلتوفیق یسر
آلسعادة آلاخلاص یملاك آلعبادة آلاخلاص أعلی آلایمان آلایثار غایة آلاحسان آلقدرة یذلها آلعفو وآن
آلاساءة یمحوها آلاحسان آلکفر یمحاه آلایمان آلزهد قصر آلامل آلایقان اخلاص آلعمل آلامل یخفی
آلاجل آلظلم ینمات موبقات آلفکر یفید آلحکمة آلاعتبار یثمر آلعصمة آلندم علی آلخطیئة
یمحوها آلنجب بالحسنة یجلها آلنبهة آفة آلنافع آلنمیمة شیمة آلمارق آلتسلیم ثمرة آلحلم آلرفق
یؤدی إلی آلسلم آلتوءدة أنفع آلدواء آلشبع یکثر آلادواء آلاستغفار دواء آلذنوب آلکرم ساتر
آلعیوب آلخبر لا یفی آلشر یعاقب علیه وجزی آلانصاف زین آلامرة آلعفو فکوه آلقدرة آلنجاة
یذر آلشر آلجهل فساد کل امر آلیاس یفق صنیع آلاحتمال خلق صحیح آلتقوی مفتاح آلصلاح آلتوفیق
راس نجاح آلتوفیق عنایة آلرحمن آلقدرة شین آلحفیظة آلنجب یوزیک آلنمیمة آلسلو حاسد
آلشوق آلصید فلیان آلحق آلموی قرین مهلك آلعادة عدو متملك آلعاقل مهموم مغموم آلشرف
اصطناع آلعشیرة آلکرم احتمال آلجنود آلحقد آلام آلعیوب آلادب احسن سجیة آلمروة اجتناب آلدنیة
آلجاه ندر راس آلنفاق آلکذب شین آلاخلاق آلانصاف افضل آلشیم آلافضال افضل آلکرم آلتأنی
أهنی آلنعم آلعمل رفیق آلمؤمن آلبر غنیمة آلحازم آلایثار أعلی آلمکارم آلتفریط مصیبة آلقادر آلقدر
یذیب آلادب صورة آلعقل آلامل حجاب آلاجل آلادب جمال آلرجل آلمروة لا یصحبه آلا آلعمل
آلعلم أصل آلحلم آلحلم زینة آلعلم آلحسود لا شفاء له آلحسود لا راحة له آلخائن لا وفاء له آلمنجب عقل
له آلمملوك لا مودة له آلامل لا غایة له آلخائف لا جنس له آلشیم لا مروة له آلفاسق لا عصمة له آلحسود

www.KetabFarsi.com

لاتسود الغانیات لاتعود المسئلة مفتاح الفقر اللجاج یعقب الضر مسئلت مفتاح مسکنت است لجاج موجب
مضرت البهیمة شر دوابها العلم اشرف هدایه سخن چینی بدترین روایت است وعلم بهترین هدایت القدر یغلب
الحذر الزمان یرینک الغیر الدنیا محل العبر العقل یوجب الحذر الصبر خیر مبنی الحیا مخلوق مرضی اللجاج
البلید علم مستفاد الاعتبار یفید الرشاد الامل رفیق موئس الاستبداد مفلس الوفاء حصن السوداء الاتواء
افضل العدد اللبیب لایستجی العلم لاینتهی البیئة مقرونة بالعناء المحنة مقرونة بحب الدنیا الهوی
مطیة الفتن الدنیا دار المحن الطاعة عز المعبر الصدقة کنز الموسر البهیمة عاجزة فخر الدنیا والتوبة تنزل
الرحمة الاصرار تجلب النقمة الطاعة تشدد والتوبة المعصیة تجلب العقوبة طاعت پنهان ثواب کاری میدوشد
ومعصیت در اخذ عقوبت بکوشد الغبیة جهال الفاجر الجنة مال الفاجر البشاشة حبالة المودة الانصاف
یستدیم المحبة الحزم بالحالة الرأی للحاجة یفید الرأی خردمند کار بجولان اندیشه کند ولجاج اندیشه را پریشه کند الزهد
شیمة المتقین وسجیة الاوابین التقوی ثمرة الدین وامارة المتقین العقل غریزة یزید بالعلم والتجارب
اللجاج ینتج الحروب وهو غیر المغلوب العلماء غرباء لکثرة الجهال الناجون من الدنیا قلیل لغلبة الهوی
والضلال المذنب بغیر علم برئ من الذنب الدنیا ملیئة بالمصایب والنوایب العاقل من هجر شهوته
وباع دنیاه بآخرته عاقل کسی است که بترک شهوت بکوشد ودنیا را بآخرت بفروشد المؤمن عفیف مقنع منزه
متورع الصبر علی طاعة الله اهون من الصبر علی عقوبته صبر کردن بر مشقت طاعت سهل تر است از صبر کردن
بر سخت عقوبت الباطل صاحبه فی الدنیا مذموم وفی الاخرة معذبه لوم الظلم یزیل النعم ویسلب النعم
ویهلک الامم ستم نعمت را زائل گرداند وبر میکند نعم را وهلاک میکند امم را علم دلالت میکند بر محض پس کسی که عالم است عاقل است العلم
یحیی النفس ومنهم العقل وتمیت الجهل العاقل من عقل لسانه الا من ذکر الله عاقل کسی است که زبان خویش
به بندد مگر از ذکر خدا المؤمن شاکر فی الشر صابر فی الضر خائف فی الرخاء المؤمن عفیف فی الغنی منزه عن
الدنیا الربة بحسن الصواب الا بحسن الشباب الرفق مفتاح الصواب وشیمة ذوی الالباب الوصلة
بالله تعالی فی الانقطاع عن الناس در کار بزدان انقطاع از مردمان است الخلاص من اسر الطمع باکتساب الیاس
العلم ثمرة الحکمة والصواب من فروعها الکرم نتیجة علو الهمة الجود فی الهبة عبادة المقربین الخشیة من عذاب
الله وشیم المتقین النهی عن المعاصی عبادة النواب بخشش در راه خدا عبادت مقربان وخوف از عذاب خدا صفت
پرهیزکاران ومجانبت از معاصی توبه کنندگان است النوائب فی الدنیا اضاعة وفی الاخرة حسرة الجنة خیر مال
والنار شر مقبل المعونة من الله علی قدر المؤنة الافراط فی الملاعبة یشین ان الحاجة افراط در ملاعبت
افروخن آتش لجاجت است الجوع خیر من ذل الخضوع القانع تاج من اقاب المطامع الجاهل یستوحش
مما یستأنس به الحکیم المعروف غل لا یفکه الا الشکر ومکافاة احسان کس بر کردن مردم غلی است که گشوده نمیشود
مگر شکر آن بگذارند یا بمثل آن پاداش کنند الحق ابلج منزه عن المحاباة والمرء بالمؤمن یمن وخطیئة الاستغفار
الشکر والاستغفار الکمال فی ثلث الصبر علی النوائب والتورع فی المطالب وایثار الطالب العاقل
یعرف الجاهل لانه کان قبل جاهلا الجاهل لا یعرف العاقل لانه لم یکن من قبل عالما عالم می شناسد

www.KetabFarsi.com

کتاب کلمات قصار از کتب امیر المومنین علی علیه السلام

۱۰۸ جاهل از بهر آنکه از پیش جاهل بود و جاهل نمی شناسد عالم از بهر آنکه از پیش عالم بود المؤمن حزن من ذنوبه أبدا تتأهب
البلاء ویرجو ربه العمل والیهم مقترنان فی قرن لا یفترقان ولا یلتبسان العارف من عرف نفسه
ولغتها وزمها من کل ما یبعدها وقربها عارف کسی ست که بشناسد نفس خود را آزاد میکند او را و دور میدارد و نزدیک
او را از خداوند دور میدارد الأحمق لا یحس بالهوان ولا یتفلل من نقص وخسران احمق کسی ست که خوار بکی و ذلت را
واز نقص و خسران جدا نشود البکاء من خوف البعد من الله یعادة العارفین التفکر فی ملکوت السموات
والأرض عبادة المخلصین الجزع العصبة الذاهبة من جرایها الإخوان فی الله تدوم مودتهم لدوام
سببها الإخوان فی الدنیا تنقطع مودتهم لتغیر انقطاع أسبابها آنان که در راه حق عقد مواخاة کنند محبت ایشان
پاینده باشد چه سبب آن محبت پاینده ست و آنان که از بهر دنیا برادری گیرند دوستی ایشان منقطع شود چه اسباب آنجهت زود
منقطع شود الکیس من کان یومه خیرا من أمسه الفاضل من أحسن صنایعه وضع سعیه فی مواضعه خردمند
کسی ست که امروز او از دی بهتر باشد عاقل کسی است که صنایع نیکو کند و ساعی خود را در مواضع نیکو کار برد اللبیب إذا
بلغ هوی مفاده ترکت أحواله التقرب إلی الله بالمسئلة والی الناس برکها تقرب بحق مسئلت از حق است
و تقرب با مردم ترک مسئلت ست العجب لغفلة الحساد عن سلامة الأجساد الخرق مبارات الأمراء ومعاداة
من یقید علی الفتراء الدولة تزدخطاء صاحبها صوابا وصواب غیره خطاء الجاهل لا یعرف تقصیره
ولا یقبل من الناصح له جاهل تقصیر خود را نمیداند و پند دهنده را نمی پذیرد العاقل إذا سکت فکر وإذا نطق
ذکر وإذا نظر اعتبر عاقل وقتی خاموش میشود تفکر در آلاء الله میکند و هنگامیکه سخن میگوید ذکر خداوند میکند و چون
نگران دنیا میشود اعتبار میکند الذاهی بلا عمل کالقوس بلا وتر المرء مخبوء تحت لسانه والکتاب برهان
الغنی بالله أعظم الغنی الغنی بغیر الله أعظم الفقر والشقاء العلم أکثر من أن یحاط به فخذ من کل شیء
أحسنه علم از آن فراوانست که بدان احاطه توان کرد پس اخذ کنید از هر چیزی نیکوتر آنرا السخاء والشجاعة غرائز
الله فیمن أحبه والنجدة الصبر علی البلاء أفضل من العافیة فی الرخاء الکریم یجفو إذا عنف ویلین
إذا استعطف اللئیم یجفو إذا استعطف ولا یلین إذا عنف کریم جفا کند چون ستم بیند و نرمی آغاز و چون عطوفت
بیند و لئیم جفا آغاز و چون عطوفت بیند و نرمی نکند چون سخی نجرد للمحاسن فی الإقبال هی الساوی فی الإدبار الأمل سلطان الشیطان
علی قلوب الغافلین الجهل فی الإنسان أضر من الأکلة فی البدن الحاسد یری أن زوال النعمة عمن
یحسده نعمة علیه الشاعی کاذب لمن سعی إلیه ظالم لمن سعی علیه العالم حاکم والمال محکوم علیه
المال یکرم صاحبه فی الدنیا ویهینه عند الله الفقیه کل الفقیه من لم یقنط الناس من رحمة الله
ولم یؤمنهم من مکر الله فقیه خردمند کسی است که مردم را از رحمت خداوند مایوس نکند و نیز از نقمت خداوند ایمن ندارد
الحقد والبخل جامع لمن لا یشکره والقادم علی من لا یعذره الکرم إیثار عذر وبعد الثناء علی حب المال
الأخ المکتسب فی الله أقرب القرابة وأرحم من الأمهات والآباء اگر از برادران دینی برادری خدا پرست بدست آید
او را از همه خویشاوندان فاضلتر میدار و از پدران و مادران نزدیکتر میشمار اللؤم إیثار حب المال علی الله الحمد والثنا
العامل بالجهل کالسائر علی غیر طریق فلا یجدیه جده فی السیر إلا بعدا عن حاجة الناس أبناء الدنیا

www.KetabFarsi.com

٢٠٨ وَالْوَلَدُ مَطْبُوعٌ عَلَى حُبِّ أُمِّهِ الْعَاقِلُ مَنِ الْهَمَّ دَأْبَهُ وَلَمْ يَهْوَ بِكُلِّ مَا تَسْوَلُ لَهُ نَفْسُهُ عاقل کسی است که رای خود را
باخطا متهم بدارد و واثق نشود بآنچه نفس از برای او آراسته میکند الْمُؤْمِنُ حَقٌّ غَنِيٌّ مُوَقِّرٌ نَفِيُّ الْمَنَافِقُ وَفَجٌّ غَبِيٌّ مُتَمَلِّقٌ
شَفِيُّ الْكَلَامِ بَيْنَ خَلَّتَيْ سَوْءٍ هُمَا الْإِكْثَارُ وَالْإِقْلَالُ فَالْإِكْثَارُ هَذَرٌ وَالْإِقْلَالُ عَيٌّ در سخن گفتن کار باقتصار کن و
از اکثار و اقلال پرهیز چه اکثار بسیار گو و ژاژ است و شنونده را ملول کند و اقلال عجز در گویائی که معنی را مجهول گذارد اَلْمُشَاوَرَةُ
لَكَ وَتَعَبٌ لِغَيْرِكَ اَلْفِكْرُ بُوَيْنُ اللُّبِّ وَبَيْنَ الْقَلْبِ وَبَيْنَ الرَّحْمَةِ تفکر مونس عقل است و منور قلب و فرود
آورنده رحمت اَلْأَوَّلُ مِنْ عِوَضِ الْحِلْمِ عَنْ حِلْمِهِ اَنَّ النَّاسَ كُلَّهُمْ اَنْصَارُهُ عَلَى خَصْمِهِ اول پیری که حلیم را از حلم خود
بهره میرسد آنست که مردم همگنان نصرت او میجویند بر علیه خصم او اَلْعَمَلُ بِطَاعَةِ اللّٰهِ اَرْبَحُ وَلِسَانُ الصِّدْقِ اَزْيَنُ وَاَرْبَحُ اَلنَّدَى
بِكُلِّ اَحْمَدَةٍ يَهْجُ وَهُوَ بِذِي الْقُدْرَةِ وَالسُّلْطَانِ اَفْجَحُ الْكَرِيمُ اِذَا قَدَرَ صَفَحَ وَاِذَا مَلَكَ سَمَحَ وَاِذَا سُئِلَ اَنْجَحَ
کریم چون دست یافت بخشش آورد و چون سلطنت یافت چشم پوشید و چون از و مسئلت کردند اسعاف حاجت فرمود اَلْوَرَعُ
يَعْصِمُ الدِّينَ وَيَصُونُ النَّفْسَ وَالْمَهِينَ وَزَيْنُ الْمُرُوَّةِ اَلْعَاقِلُ مَنْ زَهِدَ فِي دَنِيِّ مَا يَنَالُ وَرَغِبَ فِي جَنِيِّ
سَيَنَالُ خَالِدَةً عَالِيَةً اَلصَّبْرُ اَفْضَلُ سَجِيَّةٍ وَالْعِلْمُ اَفْضَلُ حِلْيَةٍ وَعَطِيَّةٍ اَلْمَنِيَّةُ مِرْيَاقٌ مِنَ الذُّنُوبِ
وَالتَّوْبَةُ تَنْزِعُ عُيُوبَ الْفِكْرِ فِي الْاَمْرِ قَبْلَ مَلَابَسَتِهِ يُؤْمِنُ مِنَ الزَّلَلِ اَلصَّبْرُ اَنْ تَحْتَمِلَ الرَّجُلَ مَا يَؤُونُهُ وَ
تَكْظِمَ مَا يَغْضَبُكَ اَلصَّفْحُ اَنْ يَعْفُوَ الرَّجُلُ عَمَّا يُخْفِي عَلَيْهِ وَتَحْلُمَ عَمَّا يَحْفِظُهُ بزرگواری است که مرد عفو کند کسانی که ضرر
او کرده باشند و حلم کند از چیزی که او را بخشم آورد اَلْحَازِمُ مَنْ لَا يَشْغَلُهُ النِّعَمُ عَنِ الْعَمَلِ لِلْعَاقِبَةِ اَلرَّابِحُ مَنْ بَاعَ الدُّنْيَا
بِالْاٰخِرَةِ وَابْتَاعَ الْاٰجِلَةَ بِالْعَاجِلَةِ اَلشَّرَهُ مَرْكَبُ الْحِرْصِ وَالْهَوٰى مَرْكَبُ الْفِتْنَةِ اَلْبَلَاغَةُ مَا سَهُلَ
مِنَ اللَّفْظِ وَحَفَّ عَلَى الْفِطْنَةِ بلاغت چیزیست که آسان گذرد بر زبان و ثقل نیندازد بر ادراک اَلنَّاسُ كَصُوَرٍ فِي
صَحِيفَةٍ كُلَّمَا طُوِيَ بَعْضُهَا اَبْدَى بَعْضُهَا مردم مانند تمثالهائند که در صحیفه طومار باشند هرگاه بعضی پیچیده شود بعضی آشکار
گردد اَلْبَخِيلُ يَبْخَلُ عَلَى نَفْسِهِ بِالْيَسِيرِ مِنْ دُنْيَاهُ وَيَسْمَحُ لِوَارِثِهِ بِكُلِّهَا اَلْمَرْءُ شَرٌّ كُلُّهُ وَشَرٌّ
مِنْهُ اَنَّهُ لَا بُدَّ مِنْهُ اَلْحَسَدُ دَاءٌ عَيَاءٌ لَا يَزُولُ اِلَّا بِهَلَاكِ الْحَاسِدِ اَوْ بِمَوْتِ الْمَحْسُودِ حسد دردیست کزان
نمیرد الا آنکه حاسد بمیرد یا محسود فانی شود اَلذُّنُوبُ الدَّاءُ وَالدَّوَاءُ الْاِسْتِغْفَارُ وَالشِّفَاءُ اَنْ لَا تَعُودَ اَلْحَسَدُ
يَاْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَاْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ اَلصَّبْرُ صَبْرَانِ صَبْرٌ عَلَى مَا تُحِبُّ وَصَبْرٌ عَلَى مَا تَكْرَهُ شکیب ستودنی دو
است یکی صبر بر فقد آنچه دوست میدارد دیگی صبر بر فقد آنچه دشمن میدارد اَلصَّبْرُ اَحْسَنُ حِلَالِ الْاِيمَانِ وَاَشْرَفُ خَلَائِقِ
الْاِنْسَانِ اَلْيَاْسُ مِنَ الشَّيْءِ يُغْنِي عَنْ طَلَبِهِ وَالْاَمَلُ كَالسَّرَابِ يَغُرُّ مَنْ رَاٰهُ وَيُخْلِفُ مَنْ رَجَاهُ اَلسُّلْطَانُ الْجَائِرُ
وَالْعَامِلُ الْفَاجِرُ اَشَدُّ عَلَى النَّاسِ مِنْ ضَارِيَةٍ مِنَ السِّبَاعِ اَلْكَافِرُ حَبِيبٌ لِئَيْمٍ خَؤُونٌ مَغْرُورٌ بِجَهْلِهِ مَغْبُونٌ اَلْمُؤْمِنُ مِنْ عُمُرٍ كَبِيرٍ هَمُّهُ
عَلَى نَفْسِهِ مَحْزُونٌ اَلرَّاجِي عَنْ نَفْسِهِ مَفْتُونٌ وَالْوَاثِقُ بِهَا مَغْرُورٌ وَمَغْبُونٌ اَلشَّرِيرُ لَا يَظُنُّ بِاَحَدٍ خَيْرًا لِاَنَّهُ
لَا يَرَاهُ اِلَّا بِطَبْعِ نَفْسِهِ شریر گمان خیر بکس نبرد زیرا که خیر در ساحت خویش نکرد اَلْمَرْءُ حَيْثُ وَضَعَ نَفْسَهُ بِرِضَاهُ فَاِنْ
رَفَعَهَا تَرَفَّعَتْ وَاِنْ دَنَّسَهَا تَدَنَّسَتِ اَلْعَوَافِي اِذَا دَامَتْ جَهِلَتْ وَاِذَا فَقَدَتْ عُرِفَتْ اَلْجَوَادُ مَحْبُوبٌ مَحْمُودٌ
وَاِنْ لَمْ يَصِلْ مِنْ جُودِهِ شَيْءٌ اِلَى مَادِحِهِ وَالْبَخِيلُ ضِدُّ ذٰلِكَ بخشنده ممدوح است اگرچه مدحش بدو نرسد و بخیل نیست

www.KetabFarsi.com

وندموم است اگرچه زبانش بمن رسد انجاذ ممنوع مذموم وان لم یصل الی ذامیة شئ من جوده والعامل ۴۰۰
صنه ذلک الذناد ول فاجمل فی طلبها واصطبر حتی تاتیک دولتک نمت ربا دست بدست میرود در طلب
ان فراوان عریض باش تکیه کن اگر تو را نوبتی است بزودی آید الخرق والاستهتار بالفضول ومصاحبة الجهول
الوکل التبری من الحول والقوة وانتظار ما یاتی به القدر الکبر من اتقوی الله سبحانه وتجنب
المحارم وامساک المعاد الحازم من جاد بما فی یده ولم یؤخر عمله الیوم الی غد وم مرد و نامدیش کسی است که
بدانچه قادر است جود کند وکار امروز را بفردا نیفکند حکمت در قلب منافق فرود نشود واگر بشود در ضمن عبور بود الشرف
عند الله بحسن الاعمال لا بحسن الاقوال تقرب در نزد خداوند بحسن کردار است نه لطف گفتار الفضیلة بین
الکمال ومکارم الافعال لا بکثرة المال جلال الاعمال الاصلاح للاعداء بحسن الفعال وسبیل
الافضال امون من مذاقهم بحسن الفعال اصلاح امر دشمن بحسن کفتار ولطف کردار بهتر است از افروختن آتش
وخونخواهی کبر ودار العتبر عن الشهوة عفة وعن الغضب نجدة وعن العصبة توقع النحلة ان تکون
بمالک مبتزا وعن مالغیرک متنزها الفقیر الراضی خاضع من حبائل ابلیس والغنی واقع فی حبائله الاثم
لا یرجی خیره ولا یسلم من شره ولا یبقی من غوائله المؤمنون انفسهم عفیفة وحاجاتهم خفیفة وخیرهم
مامولة وشرورهم مامونة المتقون انفسهم خائفة وشهواتهم میتة ووجوههم مستبشرة وقلوبهم محزونة
المؤمن دائم الفکر وکثیر الذکر علی النعماء شاکر وفی البلاء صابر مومن همواره در اندیشه وبیاد خدا
بیرون نشود ودر نعمتها شاکر باشد ودر امتحانات وبلیات صابر الدنیا عرض حاضر یاکل منه البر والفاجر والآخرة
دار حق یحکم فیها ملک قادر الایمان هو التسلیم والتسلیم هو الیقین والیقین هو التصدیق والتصدیق هو
الاقرار والاقرار هو الاداء هو العمل الشرکة فی المال توذی الی اضطراب الشرکة فی الرای توذی الی الصدر فالاداء
شرکت در مال در اضطراب افتادن است وشرکت در رای یعنی کار بمشورت کردن راه بصواب بردن است العلم مصنف
بالعمل فان اجابه والا ارتحل مرد را علم اعلام کند بعمل کرنه بردار از نزد او بار بربندد ودر گذرد الامور بالتدبیر
بالتدبیر القلیل مع التدبیر ابقی من الکثیر مع التدبیر النبت خیر من الجملة الا فی فرص البر العجلة
مذمومة فی کل امر الا فی فرص البر العجلة مذمومة فی کل امر الا فیما یدفع الشر عجلت وشتاب در کار
در هر جا نکوهیده است الا در جائی که دفع شر کند الانصاف من النفس کالعدل فی الامرة التواضع مع الرفعة کالعفو
مع القدرة الجنود عز الدین وحصون الولاة العدل قوام الرعیة وکمال الولاة المال وبال علی صاحبه
الا ما قدم منه مال بر صاحبش وبال است مگر چیزی که در تعمیر خرابش فرستد الجنود معذب النفس مضاعف
الم المؤمن قریب امره بعیده غیر لبیب صمته خالص عمله المنفون اعمالهم زاکیة واعینهم باکیة وقلوبهم وجلة
اعمال پرهیزکاران پاک پاکیزه است از خوف خداوند چشمهای گریان دارند ودلهای ترسان العاقل یجتهد ویقصر من امله
الجاهل یهذی علی امله ویقصر من عمله الکبر خلیفة مردی بزرگ منشی من تکبر هاقل الجهل مطیته
شموس من رکبها ذل ومن صحبها مل اللسان مع الجاهل ارجح من العقل واطاشه الجهل المقل من هفر
بجناح واستسلم فاستراح الجزع مع لزوم الصبر خیر من الشدة مع لزوم الشر الخرق مع العجز خیر من

فالاداء
فعله

www.KetabFarsi.com

الغنی مع الفجور المؤمنون والمؤثرون المخلصون من رجال الاعراف الامر بالمعروف افضل اعمال
الخلق الاستغناء عن العذر اعز من الصدق الركون الى الدنیا مع ما یعتابن من غدرها جهل
العتاب الیه الی کل احد قبل الاختبار من قصور العقل احسان الکس قبل ازمایش از قصور عقل ست
الفتور فی العمل لمن وثق بالثواب علبه غبن العالم من غلب هواه ولم یبع اخرته بدنیاه الحازم
من لم یشغله غرور دنیاه عن العمل لاخراه العمر الذی یبلغ فیه الرجل اشده الاربعون العمر الذی
اعذر الله فیه ابن ادم وانذر السبعون العارف وجهه مستبشر منبسم وقلبه وجل محزون المال
فتنة النفس وتعب الرزایا التقوی ظاهره شرف الدنیا وباطنه شرف الاخرة
الشرف بالهمم العالیة لا بالرمم البالیة شرف مرد بهمت بلند ست نه باستخوان پوسیده بدروجد الصدق راس
الایمان وزین الانسان ان اکرمکم باتی العار واکرم الجار اللئیم بدرع العار وبعادی الاحرار المتقی
مبتلی شهوته مکظوم غیظه فی الرخاء شکور وفی المکاره صبور پرهیزکار شهوت را میراند وخشم خویش را
بشکند در فراخی عیش شاکر ست ودر نزول مکروهات صابر الذکر نور العقل وجلوة النفوس وجلاء الغدر الصبر
صبران صبر فی البلاء حسن جمیل واحسن منه الصبر عن المحارم الکیس من تحمل اثقال اخوانه واحسن
منها وجبة اینرا نیکوکار کسی ست که رحمت اخوان بر خود گذارد ویاهمکان وتمم بجا را نیکو بدارد الفرار فی اوانه یعدل
الظفر فی زمانه الادب فی الانسان شجرة اصلها العقل الاکثار یزل الحکیم ویذل اللئیم بسیار سخن کردن
سبکسار اندحکیم را ودلیل مسکین لسیم را فلا تکثر فتفجر ولا تفرط فتهین العدل یرفعه الصبر میزعه العجز
یصیبه العتمت وفاز المصدوعاذ الامن اغتنم الخوف استظهار الالفاظ اعتبار الیقظة استبصار
الانذار اعذار الندم استغفار الاقرار اعذار الانکار اصرار المشاورة استظهار التوء
تحاة الیاس مسلاة التقوی لجناب الظن اریاب المحزون معان المنجی مهان الغفلة ضلالة
البر یجری الدین نور الیقین حبوة الصبر ظفر العجل خطر التی امر التی حصر العلم حرز القناعة
عز المعروف کنز الغفلة طروب الیقظة کوکب الریاسة عطب الشکر مغنم الکفر معدم العقول مواهب
الاداب مکاسب الانسان بعقله المرء بهمته الرجل بحفاظه المرء بایمانه العلم بالعمل الدنیا بالامل
المال عاریة الدنیا فانیة الاستقامة سلامة الشر ندامة الصبر بناخل الحدثان مدافع
جر نبوت صبر وشکیب توان الجزع من اعوان الزمان القلب خازن اللسان ترجمان الانسان
دل کنجور زبان ست وزبان معرف انسان الانسان عبد الاحسان الهوی عدو العقل اللهو من نماد الجهل
الجود مضاد العدل العلم یهیب الجهل الباطل مضاد الحق الحلم زین الخلق الناس اعداء ما جهلوا
مردم چیزی را که نمیدانند دشمن دارند الناس خبر ما نعاونوا الاعمال بقدر الثبات الصدقة افضل الحسنات
العلم مفتاح النجاح التوفیق قائد الصلاح الکاتب ترجمان اللبیب العمل عنوان الطویة السخاء یرفع الحمد
الشح یکسب المسبة سخاکم محبت میکارد وبخل کسب خصومت میدارد المواعظ حیوة القلوب الدنیا مجالة الجهود
الحسد شر الامراض الجود حارس الاعراض المغبون من شغل بالدنیا وفاته حظ الاخرة مغبون کسی ست

www.KetabFarsi.com

که مشغول میشود بدنیا و از آخرت دست باز میدارد العاقل من یملک نفسه إذا غضب و إذا رغب و ذهب أقل ما یوجد و أجل ما یفقد یمدحه الکل و یترکه الجل الصبر علی الفقر مع العز أجمل من الغنی مع الذل شکیبائی بر فقر با عزت قناعت نیکوتر است از دولتی که با ذلت مسئلت بدست آید النمرود یبسط النفس و یثیر النشاط التم بغیض النفس و یطوی الإنبساط التلطف فی الحیلة أبعد من الوسیلة الحازم من هذبته النجارب و هذبته النوائب دوراندیش کسی است که بدست تجربت و فوت طبیعت مجرب و مهذب شده باشد الإحسان غرفة الإنسانة عزیزة الإشراف الساعات تحترم الأعمار و تدانی من البوار در کشتن ساعات شکستن اعمار و نزدیک کردن هلاک و دمار است الوکون إلی الدنیا مع ما یعاین من سوء نقلبها جهل الحدة ضرب من الجنون لأن صاحبها یندم فإن لم یندم فجنونه مستحکم تندخوئی نوعی از دیوانگی است زیرا که صاحبش پشیمان شود و اگر پشیمان نشود جنون او مستمر باشد القلب ینبوع الحکمة و الأذن مغیضها شرک النفوس و قرارة الضر و البؤس الأیام صحائف أعمالکم فخلدوها أحسن أعمالکم الآخرة دار قرارکم فجهزوا إلیها ما ینبغی لکم أن تبکوا من خیفته أقوی سبب العمل بالعلم من تمام النعمة الحظوة عند الخالق بالرغبة فیما لدیه الرغبة فیما عند المخلوق بالرغبة عما فی یده المفزع بأداء الفرائض و النوافل مضاعف الأرباح تقدیم فرایض و نوافل موجب ربح زاید و چندان کن المودة تعاطف القلوب و ائتلاف الأرواح الحفظ فی الدین فیه علی من رزقه الأصدقاء نفس واحدة فی جسوم متفرقة دوستان نفس واحده در جسدهای مختلف العلم بر سبیلک و العمل یبلغ بک الغایة العلم أول دلیل و المعرفة آخر مرقاة الکلام فی وثاقک ما لم تتکلم به فإذا تکلمت به صرت فی وثاقه العاقل من یناقض نفسه فیما یجب علیه و لا یناقض غیره بما یجب له الکریم إذا احتاج إلیک أعفاک فإذا احتجت إلیه کفاک المتعبد بغیر علم کحمار الطاحونة یدور و لا یبرح من مکانها مثل و متعبد که عالم نباشد مثل آسیا مانند که دور میزند و هرگز از جای بیرون نرود الکریم یعفو مع القدرة و یعدل مع الإمرة و یکف إساءته و یبذل إحسانه التوبة ندم بالقلب و استغفار باللسان و ترک بالجوارح و إضمار أن لا یعود توبت و انابت پشیمانی دل است و استغفار بزبان پس ترک معاصی کند و بدو عزم خاطر استوار نماید که دیگر بمعصیت عود نفرماید الجود من غیر خوف و لا رجاء مکافاة حقیقة الجود المؤمن إذا نظر اعتبر و إذا تکلم ذکر و إذا سکت تفکر و إذا أعطی شکر و إذا ابتلی صبر المؤمن إذا وعظ ازدجر و إذا حمد رحمد و إذا اعتبر اعتبر و إذا ذکر ذکر و إذا ظلم غفر صلاح المؤمن و من یحمه من حسد الجیران و تملق الإخوان و تسلط السلطان التقوی أن لا یکون بینک و بین الله إن أخذت به وجنة من عذاب الیم الکرم نفد من اللئیم بقدیما نضل من الکریم الجاهل صخرة لا ینفجر ماؤها و شجرة لا یخضر عودها و أرض لا یظهر بها حال سنگی است که آب آن جاری نمیشود و درختی است که شاخ آن سبز نمیشود و زمینی است که گیاه از آن نمیروید الناس طالب و مطلوب فمن طلب الدنیا طلبه الموت حتی یخرجه عنها و من طلب الآخرة طلبته الدنیا حتی یستوفی رزقه منها الراضی بفعل قوم کالداخل معهم و لکل داخل فی باطل إثمان إثم الرضا و إثم العمل به الأجل محتوم و الرزق مقسوم فلا یعین أحدکم إبطاؤه فإن الحرص لا یقدمه و العفاف لا یؤخره و لو أن من

www.KetabFarsi.com

۱۸۶ بالتحمل خلق الناس ثلثة عالم ربانی ومتعلم علی سبیل نجاة وهمج رعاع اتباع کل ناعق لم یستضیئوا
بنور العلم ولم یلجئوا الی رکن وثیق مردم بر سه گونه اند بعضی طریق حق را آموزگاری وبعضی آموزنده شوند وگروهی بیخرد وفرومایه
باشند دعوت هر داعی را اجابت کنند واز انوار علوم استضاءت نجویند ورکنی محکم متکی نشوند المرء باصغریه بقلبه ولسانه ان
فاتل فاتل بجنان وان نطق نطق ببیان مردی ومردمی باستظهار دل وزبان است در کارها بدل تمهید کار را میکند وبا زبان و
بیان کمال نفس را آشکار میفرماید النعم موصولة بالشکر والشکر موصول بالمزید وهما مقرونان فی قرن ولن ینقطع
المزید من الله حتی ینقطع الشکر من الشاکر العقل خلیل المؤمن والعلم وزیره والصبر امیر جنوده والعمل
قیمه الزمان یخون صاحبه ولا یستعیب لین عاتبه الایمان والعقل اخوان توامان ورفیقان لا یفترقان
لا یقبل الله سبحانه وتعالی احدهما الا بصاحبیه ایمان وعقل برادران همزادند وهیچکس از دیگری مفارقت نکند وخداوند
هیچیک بدیگری نپذیرد المذلة والمهانة والشقاء فی الحرص والطمع الناس کالشجر شربه واحد وثمره مختلف
مردم درختان را مانند از مورد آب خورند وثمرها گوناگون دهند العقل صاحب جیش الرحمن والجهل قائد جیش الشیطان و
النفس متجاذبة بینهما فایتهما غلب کانت فی حیزه العلم علمان مطبوع ومسموع ولا ینفع المطبوع اذا لم یلق
مسموعا کالحدید لا یظهر رونقه فی اقواله ویخفی بغضه فی افعاله فله اسم الصدیق وصفة العدو حاسد دو
خود را در گفتار آشکار کند وکین خود را در کردار بکار برد نام او در شمار اصدقاست وصفات او در حساب اعدا النفس الامارة بالسوء تملق تملق المنافق وتصنع شبه الصدیق الموافق حتی اذا خدعت وتمکنت تسلطت تسلط
العدو وحکمت حکم العتو واوردت موارد السوء نفس امارة چون مرد منافق کار کند وخویشتن را چون دوست
موافق وانمایدکاهی که بر خدیعت وحیلت خود استوارگشت وسلطت خصم خونخوار بدست کرد مانند دشمن قوی حکومت بی اعتنا
وبهالک می اندازد الانس فی ثلثة الزوجة الموافقة والولد البار والاخ الموافق المروة العدل فی الامور
العفو فی القدرة والمواساة فی العسرة الحازم من شکر النعم مقبلة وصبر عنها وسلاها مولیة مدبرة
العالم حی بین الموتی الجاهل میت بین الاحیاء عالم زنده ایست در میان مردگان وجاهل مرده ایست در میان
زندگان الاخوان جلاء الاحزان الصدق جمال الانسان وحلیة الایمان الشهوات مصائد الشیطان
الحیاء من الله تعالی بقیة من عذاب النار التجرع علی الماضی یوجب عقاب النار الغفلة تکسب
الاغترار وتدنی من البوار غفلت مرد را بفریبد میکند وبهالک می افکند المؤمن ینظر فی الدنیا بعین الاعتبار
ویقنات فیها بطعم الاضطرار العبادة الخالصة ان لا یرجو الا ربه ولا یخاف الا ذنبه المسلم
طوق المذلة تسلب العز وتعزه والحسب حسبه العدل انک اذا ظلمت انصفت والفضل انک
اذا قدرت عفوت الوفاء حفظ الذمام والمروة تعهد ذوی الارحام المرء یتغیر فی ثلث القرب
من الملوک والولایات والغنی بعد الفقر فمن لم یتغیر فی هذه فهو ذو عقل قویم وخلق مستقیم صاحب
مرد در سه حال متغیر شود تقرب سلطان وامارت وولایت وغنای بعد از فقر کسی که در این سه حال خصالش دیگرگون نشود صاحب
عقل سلیم وخلق مستقیم است وکان علیه السلام اذا اثنی علیه فی وجهه یقول اللهم انک اعلم منی
بنفسی منهم اللهم اجعلنی خیرا مما یظنون واغفر لی ما لا یعلمون المؤمنون لانفسهم متهمون ومن

وانا اعلم بنفسی

فایط ذلیم

www.KetabFarsi.com

فارطٍ ذَلِيلُهم وجِلُون وَلِلدُّنيا عامِلُون وَإِلى الآخِرَةِ مُشاقُون وَإِلى الطّاعاتِ مُسارِعُون النّاسُ نِيامٌ
فَإِذا ماتُوا انتَبَهُوا مردم خوابند وقتی مرده بیدار میشوند النّاسُ بِزَمانِهِم أَشبَهُ مِنهُم بِآبائِهِم الآفاوِيلُ مَحفُوظَةٌ
وَالسَّرائِرُ مَبلُوَّةٌ وَكُلُّ نَفسٍ بِما كَسَبَت رَهِينَةٌ النّاسُ فِي الدُّنيا عامِلانِ عامِلٌ فِي الدُّنيا لِلدُّنيا قَد شَغَلَتهُ
دُنياهُ عَن آخِرَتِهِ يَخشى عَلى مَن يُخَلِّفُ الفَقرَ وَيَأمَنُهُ عَلى نَفسِهِ فَيُفنِي عُمرَهُ فِي مَنفَعَةِ غَيرِهِ وَعامِلٌ فِي الدُّنيا
لِما بَعدَها فَجاءَهُ الَّذِي لَهُ بِغَيرِ عَمَلٍ فَحازَ الحَظَّينِ مَعاً وَمَلَكَ الدّارَينِ جَمِيعاً اللّهُمَّ احقِن دِماءَنا وَدِماءَهُم
وَأَصلِح ذاتَ بَينِنا وَبَينِهِم وَاهدِهِم مِن ضَلالَتِهِم حَتّى يَعرِفَ الحَقَّ مَن جَهِلَهُ وَيَرعَوِيَ عَنِ الغَيِّ وَالعُدوانِ مَن لَهِجَ
بِهِ العَقلُ أَن تَقُولَ ما تَعرِفُ وَتَعرِفَ بِما نَطَقَ بِهِ الهَوى إِلهُهُ مَعبُودُهُ العَقلُ صَدِيقٌ مَحمُودٌ الصَّلاةُ حِصنٌ
مِن سَطَواتِ الشَّيطانِ الصَّلاةُ حِصنُ الرَّحمنِ وَمَذمَرَةُ الشَّيطانِ السُّجُودُ النَّقّاشُ فَرّاغُ القَلبِ مِنَ الفَناءِ
وَالإِقبالُ بِكُنهِ الهِمَّةِ عَلَى البَقاءِ وَخَلعُ الكِبرِ وَالحُجبَةِ وَقَطعُ العَلائِقِ الدُّنيَوِيَّةِ وَالتَّحَلّي بِأَخلاقِ النُّبُوَّةِ
السُّجُودُ الجِسمانِيُّ وَضعُ عَنائِقِ الوُجُوهِ عَلَى التُّرابِ وَاستِقبالُ الأَرضِ بِالرّاحَتَينِ وَالرُّكبَتَينِ وَأَطرافِ
القَدَمَينِ مَعَ خُشُوعِ القَلبِ وَإِخلاصِ النِّيَّةِ نماز حصن خدای ودرود ورانده ابلیس مردود است وسجود نقاش برکندن
قلب است از دنیای فانی وبستن همت بسرای باقی ودفع کبر وحمیت جاهلیت وقطع علائق دنیوی ومتحلی شدن باخلاق نبوت
وسجود جسمانی فرونهادن آزادگیهای وجود است از درجه که برخاک زمین راپذیرفتن باهر دو دست وهر دو زانو واطراف هر دو
قدم باپوزش طوبت وباکبر کی نبت الإِفتِخارُ مِن أَصغَرِ الأَقدارِ الحِقدُ مِن طَبائِعِ الأَشرارِ الحِقدُ نارٌ كامِنَةٌ
لا تُطفَأُ إِلّا بِالظَّفَرِ المُؤمِنُ آمِرٌ عَلى نَفسِهِ مُغالِبٌ هَواهُ وَحَسبُهُ الذَّنبُ الَّذِي أَدرَكَ العاجِزُ بِهِ بُغيَتَهُ
هُوَ الَّذِي أَعجَزَ القادِرَ عَن طَلَبِهِ المُروَّةُ اسمٌ جامِعٌ لِسائِرِ الفَضائِلِ وَالمَحاسِنِ الحازِمُ مَن يُؤَخِّرُ العُقُوبَةَ
فِي سُلطانِ الغَضَبِ وَيُعَجِّلُ مُكافاةَ الإِحسانِ اغتِناماً لِفُرصَةِ الإِمكانِ مردود اندیش کسی است که عقوبت
باسلطنت غضب موخر میدارد وتعجیل درمکافات احسان را باامکان فرصت مغتنم شمارد الكَلامُ كالدَّواءِ قَلِيلُهُ نافِعٌ
وَكَثِيرُهُ قاتِلٌ المَنعُ الجَمِيلُ خَيرٌ مِنَ الوَعدِ الطَّوِيلِ سائل الحسن مقال معذور داشتن بهتر است از تسویف مجاد
وسطل کردن شتن المَكانَةُ مِنَ المُلُوكِ مِفتاحُ المِحنَةِ وَبَذلُ الفِضَّةِ السَّلاطُ عَلَى المَملُوكِ وَالضَّعِيفِ مِن لُؤمِ
القُدرَةِ الصَّمتُ وَالصَّباحُ أَصدَقُ شَهادَةً مِنَ الأَلسُنِ الفَصاحُ الوَقتُ لَقّاحُ الصَّلاحِ وَعُنوانُ النَّجاحِ
أَوقاتُ الدُّنيا وَإِن طالَت قَصِيرَةٌ وَالمِنَّةُ بِها وَإِن كَثُرَت يَسِيرَةٌ مدت دنیا هرچند دراز بکشد کوتاه است ومنافع
آن هرچند بسیار شود اندک است العَدلُ يَضَعُ الأُمُورَ فِي مَواضِعِ الوَعدِ مِن دَلائِلِ الجَدِ العامِلُ مَن سَلَّمَ إِلَى القَضاءِ وَعَمِلَ بِالحَزمِ التَّواضُعُ رَأسُ العَقلِ التَّكَبُّرُ رَأسُ الجَهلِ
الكَرِيمُ عِندَ اللهِ مَحبُوبٌ مُثابٌ وَعِندَ النّاسِ مَحبُوبٌ مُهابٌ الشَّرُّ أَقبَحُ الأَبوابِ الجَزَعُ عِندَ البَلاءِ تَمامُ
المِحنَةِ وَفاعِلُهُ شَرُّ الأَصحابِ المَوعِدُ مِلجَأُ العِيَّةِ ضَعفُ الشَّهوَةِ الصَّدَقَةُ تُستَنزَلُ الرَّحمَةَ
عفت شهوت رضعیف کند وصدقه رحمت خدارا فرود آرد البَلاغَةُ أَن تُجِيبَ فَلا تُبطِئَ وَتُصِيبَ فَلا تُخطِئَ
العَقلُ يَهدِي وَيُنجِي وَالجَهلُ يُغوِي وَيُردِي الجُودُ فِي الدُّنيا مَحمُودٌ وَفِي الأُخرى مَسعُودٌ التَّقوى لا
يُعَوَّضُ عَنها وَلا خَلَفَ مِنها المُؤمِنُ مَن تَحَمَّلَ أَذَى النّاسِ وَلَم يُحمِلهُ أَحَدٌ مِنهُ الخَوفُ مِرآةُ اللهِ فِي الدُّنيا

www.KetabFarsi.com

۱۲۰ محمود و فی الاخرة متعود النهر الناصح هو العمل الصالح رفیق ناصح عمل صالح است الطاعة و فضل البرها
المخبر الرابح الکریم من صان عرضه و اللئیم من هان ماله یعرضه المؤمن من وقی دینه بدنیاه الفا
من وقا دنیاه بدینه کریم کسی است که خفه میکند حشمت و عرض را ببذل مال و لئیم کسی است که صیانت میکند مالش را بذل
عرض مومن دنیا را در راه دین پشت پا زند و فاجر دین را وقایه دنیا کند الورع الوقوف عند الشبهة التقوی ان تخون
الموء کلما یومئه العاقل من لا یضیع له نفس فیما لا ینفعه و لا یفنی ما لا یصحبه عاقل کسی است که یکدم کسیدن
وقت خود را ضایع کند در کاری که سود نمیکند و کسب نمیکند چیزی را که پاینده نیست الغضب یثیر کوامن الحقد اللهو یفسد
عزائم المجد الرجل یحمیه لا یصونه المرء یحمیه لا یزینه مردی و مردمی همت علیا است نه بجامه زیبا الانصاف
راحة الاجانب و فاحة اخرص محقرة الزناء مفقرة الذلل مسکنة العجز مهانة العجز زلل الاطباء
ملل المحروم وجه القطیعة الفکرة مرآة صافیة الصبر جنة من الفاقة المزاح یقوت الضغائن کثرت
مزح موجب خصومت و صداوت است الاجتهاد ارتج بضاعة العاقل صندوق سیر و عجیب العرب من لیس
له حبیب غریب کسی است که جان ربیب که او را یک دوست نیست الاحتمال قبر العیوب الدعاء مفتاح الرحمة
الصدق دواء منجح الهوی یحلو لعمی العاقل من وعظه النجاریب العفاف نبذة الفقر الشکر زینة
الغنی الزهد فی الدنیا قصر الامل الحلم سجیة فاضلة العلم وراثة کریمة الفکر نور و الغفلة ضلالة
الحق مثال و الباطل خیال التوفیق خیر قائد الادب خیر میراث العفة مع الحرمة خیر لک من سرور
مع مجهود المرجئة تمر مر السحاب فانتهزوا فرص الخیر فرصت مانند سحاب در میگذرد پس عجلت کنید در کارهای خیر
الموعظة کهف لمن وعاها التواضع یرشد الی السلامة الشاکر ما یضیع محمود الکافر الفقر یحرس
الغبطن عن جحیمه فتر ک میکند بهره ک را از لقای جنت التدبر قبل العمل یؤمنک تدبر قبل از اقدام در عمل ایمن
میدارد تو را از پشیمانی التواضع یکسوک السلامة الذاهبة من الرجال من کتم سره ممن یجب کراهیة ان
یشهره عن غضب فی المستودع الخیر الذی لا شر فیه الشکر مع النعمة و الصبر عند النازلة افضل العالم
من الصائم القائم الغازی فی سبیل الله عالم حاضر است از روزه دار شب زنده دار که در راه خدا کار زار کند العالم
بمنزلة النخلة تنتظر متی یسقط علیک منها شیء العالم من عرف ان ما یعلم فی جنب ما لم یعلم قلیل
بعد فقه بذلک جاهلا فازداد مما عرف من ذلک فی طلب العلم الجاهل عالم کسی است که بداند آنچه میداند
در جنب آنها که نمیداند اندک است پس خود را جاهل انگارد و در طلب علم کوشش کند الجاهل من عد نفسه بما جهل فی
معرفة العلم عالما و کان برایه مکتفیا المسلم مرآة اخیه فاذا رابهم من اخیکم هفوة فلا تکونوا لنفسه
وازرة و انصحوه و تقفوا به اتباع الاحسان بالاحسان من کمال الجود ابتیاء العین لا ینفع مع غفلة
القلوب اعمال العباد فی عاجلهم نصب اعینهم فی اجلهم اشتغالک بمصائب نفسک یکفیک عن اشتغالک
اشتغالک باصلاح المعاد ینجیک من النار کرفتاری تو در هوای نفس خود کفایت میکند تو را از عار و اشتغال تو باصلاح
امر معاد نجات میدهد تو را از ایستادن الصدیق من عدم التوفیق اسباب الدنیا منقطعة و احبابها
بها منقطعة ابتیاء الرجعة تقطع اسباب المنفعة اعجاب المرء بنفسه خرق عجب مرد در حق خود و خود پسندی حق

ایاحة

www.KetabFarsi.com

إِذَا عَذَرَ أَوْدَعَهُ عُذْرَ الْإِنَابَةِ سَعَةُ الْعُذْرِ إِضَاعَةُ الْفُرْصَةِ غُصَّةٌ أَوْفَاتُ الشَّرِّ وَخَلَّةٌ إِظْهَارُهَا
الْغِنَى يُوجِبُ الشُّكْرَ إِظْهَارُ التَّبَاؤُسِ يَجْلِبُ الْفَقْرَ إِخْفَاءُ الْفَاقَةِ وَالْأَمْرَاضِ مِنَ الْمُرُوَّةِ وَإِمَارَاتُ الذُّلِّ
إِنْشَاءُ الْجَهْلِ أَمَارَاتُ السَّعَادَةِ إِخْلَاصُ الْعَمَلِ أَصَابَ مُنَانٍ أَوْكَادَ أَخْطَأَ مُسْتَعْجِلٌ أَوْكَادَ أَنْجَحَ كه كار بتواند بكند
بمقصود میرسد بازرو بمقصود میشود وعجول باخطا میکند بازرو بخطا میشود إِخْلَاصُ الْعَمَلِ مِنْ قُوَّةِ الْيَقِينِ وَصَلَاحِ
النِّيَّةِ إِسْتِفْتَاحُ الشَّرِّ يَحْمَدُ وَعَلَى تَجَنُّبِهِ إِعَادَةُ الْاعْتِذَارِ تَذَكُّرُ بِالذَّنْبِ إِعَادَةُ التَّقْرِيعِ أَشَدُّ مِنْ بَعْضِ
الضَّرْبِ اعادهٔ عذرخواه تذکرهٔ گناه است واعادهٔ سرزنش شدیدتر از زخم شمشیر است أَهْلُ الْقُرْآنِ أَهْلُ اللَّهِ وَخَاصَّتُهُ
إِعْجَابُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ عُنْوَانُ ضَعْفِ عَقْلِهِ إِخْوَانُ الصَّدْقِ فِي مَنْ وَقَالَ بِنَفْسِهِ وَأَثَرَكَ عَلَى مَالِهِ وَلَذَّ وَعَزَّ
أَهْلُ الدُّنْيَا كَرَكْبٍ بِأَرْبِعِهِمْ وَهُمْ نِيَامٌ اهل دنیا سوارانند همگان بسوی مرگ میرانند وایشان درخوابند مِنْ حِكَمِ أَمِيرِ
الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي حَرْفِ الْأَلِفِ بِلَفْظِ أَرْبَعَةٌ وَهُوَ وَعَشْرٌ حِكَمٍ مِنْ ذَلِكَ قَوْلُهُ أَرْبَعَةٌ لَا تُرَدُّ لَهُمْ دَعْوَةٌ
إِمَامٌ عَادِلٌ وَالِدٌ لِوَلَدِهِ وَالرَّجُلُ يَدْعُو لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ وَالْمَظْلُومُ بِقَوْلِ اللَّهِ وَعِزَّتِي وَجَلَالِي لَأَنْتَصِرَنَّ
لَكَ وَلَوْ بَعْدَ حِينٍ دعوت چهار کس را نتوان مردود داشت تخست دعوت امام عادل را دیگر دعوت پدر مر فرزند را ودیگر مردی
که دعوت کند برادرش را ودیگر دعوت مظلوم را که خداوند سوگند بعزت وجلال خود یاد میکند که نصرت میکند او را اگرچه بعد حال شد
أَرْبَعَةٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَاقٌّ وَالِدَيْهِ وَجَارُ سَوْءٍ فِي دَارِ مُقَامٍ وَدَيُّوثٌ وَمُدْمِنُ خَمْرٍ چهار
کس است که در قیامت خداوند بدو نگران نشود سخت عاق والدین دوم همسایه بد بیم دیوث وقلتبان چهارم دائم الخمر أَرْبَعَةٌ
مِنْ قَوَاصِمِ الظَّهْرِ إِمَامٌ يَعْصِي اللَّهَ وَيُطَاعُ أَمْرُهُ وَزَوْجَةٌ تَخُونُ زَوْجَهَا وَهِيَ تَحْفَظُهَا وَتَخُونُهُ وَفَقِيرٌ لَا يَجِدُ صَاحِبَهُ
لَهُ مُدَاوِيًا أَرْبَعُ خِصَالٍ فِي وَلَدِ الزِّنَا عَلَامَةٌ عَلَيْهِ أَحَدُهَا بُغْضُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَثَانِيهَا أَنْ يَجِيءَ عَلَى الْأَحْرَامِ
الَّذِي خُلِقَ مِنْهُ وَثَالِثُهَا الِاسْتِخْفَافُ بِالدِّينِ وَرَابِعُهَا سُوءُ الْمَحْضَرِ لِلنَّاسِ أَرْبَعٌ تُقَلِّلُ مِنَ الْكَثِيرِ الزِّنَا
وَالنَّوْمُ وَالْمَرَضُ وَالْعَدَاوَةُ أَرْبَعٌ يَمِيتُ الْقَلْبَ الذَّنْبُ عَلَى الذَّنْبِ وَمُلَاحَاةُ الْأَحْمَقِ وَكَثْرَةُ مُنَافَسَةِ النِّسَاءِ
وَالْجُلُوسُ مَعَ الْمَوْتَى قِيلَ لَهُ وَمَنِ الْمَوْتَى يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ كُلُّ عَبْدٍ مُتْرَفٍ چهار چیز دل را بمیراند تواتر معصیت
ومنازعت با احمق وکثرت میل بمجالست زنان وجلوس بامردگان عرض کردند یا امیرالمؤمنین کیستند فرمود بنده که کامکار وسرکش
وبناز ونعمت پرورده باشد أَرْبَعَةٌ لَا تُقْبَلُ لَهُمْ صَلَاةٌ الْإِمَامُ الْجَائِرُ وَالرَّجُلُ يَؤُمُّ الْقَوْمَ وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ
وَالْعَبْدُ الْآبِقُ مِنْ مَوَالِيهِ مِنْ غَيْرِ ضَرُورَةٍ وَالْمَرْأَةُ تَخْرُجُ مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا بِغَيْرِ إِذْنِهِ أَرْبَعٌ هِيَ مَطْلُوبَاتٌ
النَّاسِ فِي الدُّنْيَا الْغِنَى وَالدَّعَةُ وَقِلَّةُ الِاهْتِمَامِ وَالْعِزُّ فَأَمَّا الْغِنَى فَمَوْجُودٌ فِي الْقَنَاعَةِ مَنْ طَلَبَهُ فِي كَثْرَةِ
الْمَالِ لَمْ يَجِدْهُ وَأَمَّا الدَّعَةُ فَمَوْجُودَةٌ فِي خِفَّةِ الْحِمْلِ مَنْ طَلَبَهَا فِي ثِقَلِهِ لَمْ يَجِدْهَا وَأَمَّا قِلَّةُ الِاهْتِمَامِ
فَمَوْجُودٌ فِي قِلَّةِ الشُّغْلِ مَنْ طَلَبَهَا فِي كَثْرَتِهِ لَمْ يَجِدْهَا وَأَمَّا الْعِزُّ فَمَوْجُودٌ فِي خِدْمَةِ الْخَالِقِ فَمَنْ طَلَبَهُ
فِي خِدْمَةِ الْمَخْلُوقِ لَمْ يَجِدْهُ چهار چیز مطلوب مردم است در دنیا اول غنا دوم فراخی عیش سیم آسودگی از رنج واهتمام چهارم
عزّ اما غنا در قناعت است وکسی که در کثرت مال بجوید نیابد وفراخی عیش در سبک باری است کسی که حمل خویش را کران کند واسباب
تجمل فراهم آرد بدان دست نیابد وقلت اهتمام در قلت شغل وعمل است آنرا بکثرت مشاغل نتوان یافت وعزت در خدمت خالق است
کسی که طلب کند آنرا در خدمت مخلوق محروم ماند أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ صِدْقُ حَدِيثٍ

الفصل الثالث

www.KetabFarsi.com

الفصل الثالث

وَأَدَاءُ أَمَانَةٍ وَعِفَّةُ بَطْنٍ وَحُسْنُ خُلُقٍ أَرْبَعٌ تُثَبِّتُ الرَّجُلَ الْبُخْلُ وَالْكِذْبُ وَالشَّرَهُ وَسُوءُ الْخُلُقِ چهار چیز مرد را زشت کند اول بخل دوم کذب سیم حرص چهارم سوء خلق من حكم أمير المؤمنين عليه السلام في حرف الألف بلفظ الأمير في خطاب المفرد وهو ما شان وثلثة وستون حكمة قال عليه السلام إستدم الشكر تدم عليك النعمة إغلب الشهوة تكمل لك الحكمة أحسن تشكر إعمل تذكر تكون بيش مشكور شوى بكوش كن نامذكور كردى إغتنم توفق إصحب تخبر أكرم تسعد أرض بما قسم الله لك تكن مؤمنا إرض للناس بما ترضاه لنفسك تكن مسلما راضى باش از براى مردم بچيزى كه از بهر خود رضا مندى تا در حساب مسلمان روى إلبس ما لا يشهر به ولا تزدر بما يلبس بدان لباس مپوش كه مردم بسبب آن ترا خوار دارند إرض من الرزق بما قسم لك تكن غنيا راضى باش بروزى مقسوم تا توانگر باشى إقنع بما أوتيته تكن مكتفيا إعلم أن أول الدين التسليم وآخره الإخلاص إنتقم من خصمك بالعفو تنتقم من عدوك بالقصاص إنتقام كن از خصم خود بإصلاحت چنانكه إنتقام ميكشى دشمن را بقصاص إستغن عمن شئت تكن نظيره إفتقر إلى من شئت تكن أسيره لا تودع غصنا ما يزل ولا جاهلا فيجون مسپار باش درخت بر خود نبا غل ودیعت كن كه نترش كند نيكى كه خيانت ورزد إصل المعروف ما أمكن أن جزى المثل بفعل الحسن أسلم تسلم إبتذال تغنم إذا صحبت تظفر أحسن إلى من أساء إليك أعف عمن جنى عليك أعن أخاك على ولده أخي معروف كن با إيمانيه أطع السائل تغنم إغمض عما لا يعنيك تسلم إقنع تربح لا تطمع فتخيب وإياك على ما يلزمك تسلم أحسن إلى من تملك رقه يحسن إليك من تملك رقك إجعل بينك وبين إخوانك وحزنك على نفسك فكم من حزين وفد به حزنه على سرور الأبد وكم من مهموم أدرك أمله أذكر مع كل لذة زوالها ومع كل نعمة إنتقالها ومع كل بلية كشفها فإن ذلك أبقى للنعمة وأنفى للشهوة وأذهب للبطر وأقرب إلى الفرج وأجدر لكشف الغم وأدرك المأمول يادكن در هر لذتى زوال آنرا ودر هر نعمتى انتقال آنرا ودر هر محنتى فرج آنرا چه اين خصلت باقى بدارد نعمت را وفانى كند شهوت را ودور كند بغى وطغيان را ونزديك كند فرج وفرج وسزاوارتر است براى كشف غم واورا كن منى إجعل نفسك عند شدة أجبك على البين وعند قطيعته على الوصل وعند جموده على البذل وكن لكل أمر تبدو منه هموة قوله وصولا لإحذر الحيف والجور فإن الحيف يدعو إلى السيف والجور يدعو إلى الجلاء إكذب التعابة والنميمة باطلة كانت أم صحيحة تصديق نمام وسخن چين كن خواه بكذب سخن كند خواه بصدق إحفظ عمرك من التضييع له في غير العبادة والطاعة أضجر اللهو فإنك لم تخلق عبثا فتلهو ولم تترك سدى فتلغو ودر شو از لهو زيرا كه بيهوده خلق نشدى تا بلهو پردازى ونور امحل كند إشتد الغوا غازى إجعل كل همك وسعيك للخلاص من محل الشقاء والعقاب والنجاة من مقام البلاء والعذاب إرض بمحمد صلى الله عليه وآله دينا وإلى النجاة قائدا واكفى ذكر الموت وما تهجم عليه وتقضى بعد الموت إليه حتى يأتيك بغتة فيبهرك يادكن مرگ را واآنچه در مرگ وپس از مرگ بزودى مى آيد تا گاهى كه مرگ فرا رسد چون چنين كنى آنچه بايد پرهيز كرده باشى وآماده مرگ شده باشى لاجرم مرگ ناگاه خشنت كند وبر تو غالب نشود إغتنم الصدق في كل موطن تسلم واعتزل الشر والكذب تغنم إجعل الدين كنفك والعدل سجيتك تنج من كل سوء وتظهر على كل عدو دين را پناه خود كن وعدل را خصلت خود دان تا از هر بدى

www.KetabFarsi.com

امین باشی و برهر دشمنی ظفر کنی اجعل نفسک میزانا بینک وبین غیرک فاحبب له ما تحب لنفسک وکره له
ما تکره لها واحسن کما تحب ان یحسن الیک ولا تظلم کما تحب ان لا تظلم تعیش در میان خود و غیر خود میزانی
باش و باکن پس دوست دار چیزی را از برای غیر که از برای خود دوست داری و مکروه شمار چیزی را در حق او که در حق خود مکروه شماری
و نیکوئی کن چنانکه دوست داری با تو نیکوئی کنند و ظلم کمن چنانکه دوست داری مظلوم نباشی اشکر علی من انعم الیک
وانعم الی من شکرک فانه لا زوال للنعمة اذا شکرت ولا بقاء اذا کفرت ارحم من دونک یرحمک من
فوقک وقس شهوتک بشهوتک ومعصیته لک بمعصیتک لربک وقرره الی رحمتک بفقرک الی رحمة
ربک اقبل اعذار الناس تستمتع باخائهم والفهم بالبشر تمیز اصنافهم عذر پذیر باش مردم را تا خوش گذرانی
باشی و ملاقات کن ایشان را با بشر و بشاشت تا حقد و حسد ایشان نهایت شود امر بالمعروف تکن من اهله وانکر المنکر بلسانک
ولسانک وباین من فعله بجهدک املک حمیة نفسک وسورة غضبک وسطوة یدک وتهیب لسانک
واحترس فی ذلک کله بان اخیر البادرة وکف السطوة حتی یسکن غضبک ویثوب الیک عقلک عنان بار کش
نفس را از حمیت و غضب را از سورت و دست را از غلبه جستن و زبان را از شتم کردن و در این امور عجلت و مبادرت را پیشه
پای بران و پیش دستی مادست باز گیر تا ساکن شود غضب تو و عقل تو بسوی تو باز گردد استعن علی العدل بحسن النیة
فی الرعیة وقلة الطمع وکثرة الورع لقمان یا بنی الشامع من سکرتک واستیقظ من غفلتک واختبره من عجلتک
ایام ذکر الموت وما تقدم علیه بعد الموت ولا تتمن الموت الا بشرط وبیع اعتصم فی احوالک کلها بالله
فانک تعتصم منه سبحانه بمانیع عزیز الا الامانة اذا اوتمنت ولا تتهم غیرک اذا اتهمته فانه لا یؤمن لبن
لا امانة له اوکن امانت را کاهی که امین شدی و متهم کمن غیر را و فنی امین و انسی بما نا ایمان نیست از برای کسی که امانت نیست
ارفق باخوانک واکفهم بغرب لسانک واجز علیهم سبب احسانک استدل علی ما لم تکن بما کان فات
الامور اشباه اخفظ راسک من عثر ولسانک وازمه بالتقی والحزم والنهی والعقل حفظ کن سر خود را از
لغزش زبان خود و مرمت کن آنرا بپرهیزکاری و دور اندیشی و عقل و خرد اعمل عمل من یعلم ان الله مجازیه باحسانه والمنة
اصبر علی عمل لا بد لک من ثوابه وعن عمل لا صبر لک علی عقابه صبر کن در زحمت عملی که ناچار ثواب آنرا دریابی
و بپرهیز از عملی که بر عقاب آن شکیبائی نتوانی اضرب خادمک اذا عصی الله فیک واعف عنه اذا عصاک فیه بزن خادم خود را
چون عصیان خدای کند و معفو دار او را چون عصیان تو کند اذکر عند الظلم عدل الله فیک وعند الندم فضله
الشیء اصلح اذا انت افسدت وانعم اذا انت احسنت اکثر سرورک علی ما قدمت من الخیر وحزنک علی
ما فاتک منه اقتبس العلم فانک ان کنت غنیا ذانک وان کنت فقیرا مانک کسب علم نکن چه اگر غنی باشی نفس تو را
زینت دهد و اگر فقیر باشی سرور کفایت کند افعل الخیر ولا تحقرن منه شیئا فان قلیله کثیر وفاعله مشکور اکرم نفسک
ما اعانک علی طاعة الله واهن نفسک ما حملک علی معصیة الله ارض علی الله والا لم تزل ابدا راضی
باشر کل امر تحمد مغبته اجعل همک لمعادک تفلح اطع العلم واعص الجهل تغنم اغرب عن
دنیاک تستعد بمنقلبک وتصلح مثواک احرز لسانک کما تحرز ذهبک ووقفک لحفظ بطنک وفرجک فهما
فیهما اسرع عورة آجیک بما تعلمه فیک اطع تغنم اعدل تحکم امنح تکرم افکر تفز ارفق توفق احسن

www.KetabFarsi.com

جلد سیم از کتاب دویم ناسخ التواریخ در وقایع اقالیم سبعه

۴۲۸ تَرَ إِسْتَغْفِرْ تُوزَنْ اَحْلَمْ تَكْرُمْ اَفْضِلْ تُقَدَّمْ اُصْمُتْ تَسْلَمْ اِقْنَعْ تَغْنَمْ اِمْنَحْ تَمْنَعْ اَمْنَعْ تَرْبَحْ
اَبْذُلْ تَفْلَحْ اِرْضَ تَسْتَرِحْ اُصْدُقْ تَنْجَحْ اِعْمَلْ بِالْعِلْمِ تُدْرِكْ غُنْمًا اِكْظِمِ الْغَيْظَ تَزْدَدْ حِلْمًا اِنَّ مِنْ عَلَيْكَ اَحْسِنْ تُحْسَنْ
اِلَيْكَ اِعْتَبِرْ بِمَا اَغْضَبَكَ لِمَا اَرْضَاكَ اِزْكَ بِالْحَقِّ وَاِنْ خَالَفَ هَوَاكَ وَلَا تَبِعْ اٰخِرَتَكَ بِدُنْيَاكَ اِرْهَبْ مُحَذِّرًا وَلَا
تُهِنْ مُحْتَقِرًا اِسْتَشِرْ عَدُوَّكَ الْعَاقِلَ وَاحْذَرْ رَأْيَ صَدِيقِكَ الْجَاهِلِ مَشُورَتْ كُن با دشمن عاقل و بپرهیز از رای دوست
صدیق جاهل اَنْصِفْ مِنْ نَفْسِكَ قَبْلَ اَنْ يُنْتَصَفَ مِنْكَ اُطْلُبْ فَاِنَّهُ بَاقٍ لَكَ مَا قَدَّمْتَ لَكَ اَدِّبْ نَفْسَكَ
بِمَا كَرِهْتَهُ لِغَيْرِكَ اَصْلِحْ مَثْوَاكَ وَابْتَعْ اٰخِرَتَكَ بِدُنْيَاكَ اِسْتَفْتِحْ مِنْ نَفْسِكَ مَا تَسْتَفْتِحُ مِنْ غَيْرِكَ مَنْع میدان
نفرح و چیزیرا که قبیح میشماری از غیر خود اِنْجَحْ بِالْمَسْئَلَةِ يُفْتَحْ لَكَ اَبْوَابُ الرَّحْمَةِ اَثِقْ فِي حَقٍّ وَلَا لَكِنْ خَازِنًا لِلْغَيْرِ اِتَّقِ
کن مال خود را در راه حق و گنجور دیگرکس مباش اِخْرَاجًا اَوْدَتْ تَعْجِيلَهُ اِخْتِلْ اَخَاكَ عَلَى مَا فِيهِ اِسْتَغْنِبْ مَنْ رَجَوْتَ
اِعْتَبِرْ اَطِعْ اَخَاكَ وَاِنْ عَصَاكَ وَصِلْهُ وَاِنْ جَفَاكَ اِقْبَلْ عُذْرَ مَنِ اعْتَذَرَ اِلَيْكَ بپذیر عذر کسی را که بسوی تو
عذرخواه آید اَرْفِقِ الْحَدَثَ فِي الْغَرَضِ يَجْتَنِبُهَا الْبَعِيدُ اَفْضَلُ اَخَاكَ نَصِيحَةً حَسَنَةً كَانَتْ اَمْ قَبِيحَةً اِلْبَسِ الْعَفْوَ
مِنَ النَّاسِ اِحْذَرِ التَّلَوُّنَ فِي الدِّينِ اِعْفُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ اَكْرِمْ مَنْ اَهَانَكَ اَحْسِنْ اِلَى مَنْ اَسَاءَ اِلَيْكَ اُشْكُرِ اللّٰهَ
فِيمَا اَوْلَاكَ اَجْمِلْ اِذْلَالَ مَنْ اَدَلَّ عَلَيْكَ وَكَافِ مَنْ اَحْسَنَ اِلَيْكَ اُدْعُ لِمَنْ اَعْطَاكَ اَخْلِصْ فِي الْمَسْئَلَةِ لِرَبِّكَ
فَاِنَّ بِيَدِهِ الْعَطَاءَ وَالْحِرْمَانَ اَلْجِئْ نَفْسَكَ فِي الْاُمُورِ كُلِّهَا اِلَى اللّٰهِ فَاِنَّكَ تَلْجَأُ بِهَا اِلَى كَهْفٍ حَرِيزٍ وَمَانِعٍ عَزِيزٍ
اِغْتَنِمْ مَنِ اسْتَقْرَضَكَ فِي حَالِ غِنَاكَ وَاجْعَلْ قَضَاءَكَ فِي تَمَامِ عُسْرِكَ اَكْرِمْ نَفْسَكَ عَنْ كُلِّ دَنِيَّةٍ وَاِنْ
سَامَتْكَ اِلَى الرَّغَائِبِ فَاِنَّكَ لَنْ تَعْتَاضَ بِمَا تَبْذُلُ مِنْ نَفْسِكَ عِوَضًا كرامی بدار نفس خود را از پستی و خواریها گرچه
بهمراه باشی زیرا که عوض او هرگز نتوانی کرد از آنچه از شرف نفس بذل کردی اِعْرِفِ الْحَقَّ لِمَنْ عَرَّفَهُ لَكَ رَفِيعًا كَانَ اَوْ
وَضِيعًا اُطْرَحْ عَنْكَ وَارِدَاتِ الْهُمُومِ بِعَزَائِمِ الصَّبْرِ وَحُسْنِ الْيَقِينِ دور کن از خود واردات غم و اندوه را بقوت
صبر و استوار یقین اَحْسِنِ الْعَفْوَ فَاِنَّ الْعَفْوَ مَعَ الْعَدْلِ اَشَدُّ مِنَ الضَّرْبِ لِمَنْ كَانَ ذَا عَقْلٍ اِسْتَعِنْ بِاللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ
عَلَى اَمْرِكَ فَاِنَّ اَكْفَى مُعِينٍ اِبْذُلْ لِصَدِيقِكَ كُلَّ الْمَوَدَّةِ وَلَا تَبْذُلْ لَهُ الطُّمَأْنِينَةَ وَاَعْطِهِ كُلَّ الْمُوَاسَاةِ وَلَا تُفْضِ
اِلَيْهِ بِكُلِّ الْاَسْرَارِ بذل کن از برای دوست خود کل مودت را لکن بذل مکن بکلیه اطمینان را و عطا کن او را کل مواسات و برادری
و لکن فاش مکن در نزد او کل اسرار خود را اِحْذَرْ دَمْعَةَ الْمُؤْمِنِ فِي الْمَحَلِّ فَاِنَّهَا تَقْصِفُ مِنْ اَدْمُعِهَا وَتُطْفِئُ مِنْ وُقُودِ
النِّيرَانِ عَنْ ظَمَاِئِهَا اِرْفُقْ بِالْبَهَائِمِ وَلَا تُحَمِّلْ عَلَيْهَا اَثْقَالَهَا وَلَا تَنِقْ بِلُحُمِهَا وَلَا تُحَمِّلْ فَوْقَ ظُمَاِئِهَا اَمْسِكْ
عَنْ طَرِيقِي اِنَاخَتْ ضُلَّالٌ فَاِنَّ الْكَفَّ عَنْهُ خَيْرٌ مِنْ رُكُوبِ الْاَهْوَالِ تعرکن در طریق خوفناک چه ترک این
طریق بهتر است از تحمل اهوال آن نکیر المنکر بِلِسَانِكَ وَيَدِكَ وَبَايِنْ مَنْ فَعَلَهُ بِجُهْدِكَ اِبْذُلْ لِصَدِيقِكَ مَالَكَ
وَلِمَعْرِفَتِكَ مَعُونَتَكَ اِجْعَلْ جَزَاءَ النِّعَمِ عَلَيْكَ الْاِحْسَانَ اِلَى مَنْ اَسَاءَ اِلَيْكَ اِبْذُلْ مَالَكَ لِمَنْ بَذَلَ وَجْهَهُ لَكَ
فَاِنَّ الْوَجْهَ لَا يُوَازِيهِ شَيْءٌ بذل کن مال خود را از برای کسیکه ریخت آبروی خود را از بهر تو چه برابری میشود آبروی کسی با هیچ چیز
اِبْذُلْ مَعْرُوفَكَ لِلنَّاسِ كَافَّةً فَاِنَّ فَضِيلَةَ الْمَعْرُوفِ لَا يَعْدِلُهَا عِنْدَ اللّٰهِ سُبْحَانَهُ شَيْءٌ اِصْحَبِ السُّلْطَانَ بِالْحَذَرِ
وَالصَّدِيقَ بِالتَّوَاضُعِ وَالْعَدُوَّ بِالتَّوَقِّي مِنْهُ عَلَيْكَ مصاحبت کن با پادشاه با حذر از وی با صدیق بتواضع و با
دشمن بحیرتی که بپای دار دوستی تو را بر او اِسْتَشِرْ اَعْدَائَكَ تَعْرِفْ مِنْ رَأْيِهِمْ مِقْدَارَ عَدَاوَتِهِمْ وَمَوَاضِعَ مَصَائِدِهِمْ

www.KetabFarsi.com

۸۷۰ اِلْزَمِ الْاِخْلَاصَ فِي السِّرِّ وَاَعْلَانِيَتِهِ وَالْخَشْيَةَ فِي الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ وَالْقَصْدَ فِي الْفَقْرِ وَالْغِنَى وَالْعَدْلَ فِي الرِّضَا
وَالْغَضَبِ اَنْصِفْ مِنْ نَفْسِكَ قَبْلَ اَنْ يُنْتَصَفَ مِنْكَ فَاِنَّ ذٰلِكَ اَجْلَبُ لِقَدْرِكَ وَاَجْدَرُ بِرِضَاءِ رَبِّكَ اِنْصَافُ
خویش را خواستن بدان پیش که با تو انصاف کنند چه این خصال قدر تو را رفیع کند و بر ضای پروردگار سزاوارتر باشد اِبْدَاءُ السَّائِلِ
بِالنَّوَالِ قَبْلَ السُّؤَالِ فَاِنَّكَ اِنْ اَحْوَجْتَهُ اِلٰى سُؤَالِكَ اَخَذْتَ مِنْ حُرِّ وَجْهِهِ اَكْثَرَ مِمَّا اَعْطَيْتَهُ مِنْ مَالِكَ
بذل مال بر خود را کین زیرا که چون او را محتاج کنی گاه از تو سؤال کند ماء وجه او را خیری از آب روی را خیری که او را فزون است از آنچه تو مال
دو را عطا کرده باشی اَكْرِمْ ذَوِي رَحِمِكَ وَقَرِّبْ حَلِيمَهُمْ وَاحْلُمْ سَفِيهَهُمْ وَتَبَسَّطْ اِلَيْهِمْ فَاِنَّهُمْ لَكَ نِعْمَ الْعُدَّةُ فِي الرَّخَاءِ
وَالشِّدَّةِ خویشان و دان خود را کرامی دار و حلیم ایشان را بزرگ شمار و با سفیه ایشان حلیم باش و با مساکین ایشان عطا کن چه ایشان
از برای تو بهتر عدت و عُدت اند در رخاء و شدت اِجْعَلْ نَفْسَكَ مَعَ اَخِيكَ عِنْدَ حَرْبِهِ عَلَى الصِّيَانَةِ وَعِنْدَ صُلْحِهِ
عَلَى اللَّطْفِ وَالْمُقَارَبَةِ وَعِنْدَ تَبَاعُدِهِ عَلَى النُّهُوضِ وَعِنْدَ جُرْمِهِ عَلَى الْعُذْرِ حَتّٰى كَاَنَّكَ لَهُ عَبْدٌ وَكَاَنَّهُ ذُو نِعْمَةٍ
عَلَيْكَ وَاِيَّاكَ اَنْ تَضَعَ ذٰلِكَ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ اَوْ تَفْعَلَهُ مَعَ غَيْرِ اَهْلِهِ بر خویشتن حمل کن کرانی برادرت را چون قطع کند
بپیوندد و چون روی بگرداند اقبال کن و چون از تو دوری خواهد نزدیکی جوی و اگر عصیانی و رزد عذر خواه باشی تا که کوئی بنده او و
او خداوند نعمت است بر تو و بپرهیز از اینکه این کردار را در غیر موضع فرد آری و اقدام کنی این خصال را با کسی که شایسته
این مقام نیست اِجْعَلْ لِنَفْسِكَ فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ اللّٰهِ اَفْضَلَ الْمَوَاهِبِ وَالْاَقْسَامِ اِحْبِسْ لِسَانَكَ قَبْلَ اَنْ يُطِيلَ
حَبْسَكَ وَيُؤْذِيَ نَفْسَكَ فَلَا شَيْءَ اَوْلٰى بِطَوِيلِ سِجْنٍ مِنْ لِسَانٍ بَعُدَ عَنِ الصَّوَابِ وَتَسَرَّعَ اِلَى الْجَوَابِ حبس کن
زبانت را از آن پیش که تو را حبس اندوه و هلاک سازد و هیچ چیز شایسته زندان نیست مانند زبانی که دور افتد از صواب و سرعت کند
در جواب اَقْبِلْ عَلٰى نَفْسِكَ بِالْاِدْبَارِ عَنْهَا اَعْنِي اَنْ تُقْبِلَ عَلٰى نَفْسِكَ الْفَاضِلَةِ الْمُقَيِّسَةِ مِنْ نَوْعِ عَقْلِهَا
الْحَائِلَةِ بَيْنَكَ وَبَيْنَ دَوَاعِي طَبْعِكَ يَعْنِي بِالْاِدْبَارِ عَنْ نَفْسِكَ الْاَمَّارَةِ بِالسُّوْءِ الصَّافِحَةِ بِيَدِ الصَّوْتِ
بِاَهْلِ الْخَيْرِ وَالْوَدِيعِ وَتَحْمِلَهُمْ عَلٰى اَنْ لَا يَطْرُدَكَ فَاِنَّ كَثْرَةَ الْاِطْرَاءِ مُذِنٍ مِنَ الْعِزَّةِ وَالرِّضَا بِذٰلِكَ يُوجِبُ
مِنَ اللّٰهِ الْمَقْتَ اَقِمِ النَّاسَ عَلٰى سُنَنِهِمْ وَدِينِهِمْ وَلْيَاْمَنْكَ بَرِيُّهُمْ وَلْيَخَفْكَ مُرِيبُهُمْ وَتَعَاهَدْ ثُغُورَهُمْ وَاَطْرَافَ
بِلَادِهِمْ اَحْسِنْ رِعَايَةَ الْحُرُمَاتِ وَاَقْبِلْ عَلٰى اَهْلِ الْمُرُوَّاتِ فَاِنَّ رِعَايَةَ الْحُرُمَاتِ تَدُلُّ عَلٰى كَرَمِ الشِّيَمِ وَالْاِقْبَالَ
عَلٰى ذَوِي الْمُرُوَّاتِ يُعْرَفُ عَنْ شَرَفِ الْهِمَمِ اِتَّقِ اللّٰهَ فِي نَفْسِكَ وَنَازِعِ الشَّيْطَانَ فِي قِيَادِكَ وَاصْرِفْ اِلَى الْاٰخِرَةِ
وَجْهَكَ بترس از خدای در نفس خود و منازعت شیطان فرساب و سر از اطاعت او برتاب و روی در آخرت کن اَمْسِكْ مِنَ
الْمَالِ بِقَدْرِ ضَرُورَتِكَ وَقَدِّمِ الْفَضْلَ لِيَوْمِ فَاقَتِكَ از مال خود بقدر ضرورت خرج کن و آنچه فزون داری از برای روز
فقر و فاقه از پیش فرست اَخْلِصْ لِلّٰهِ عَمَلَكَ وَعِلْمَكَ وَحُبَّكَ وَبُغْضَكَ وَاَخْذَكَ وَتَرْكَكَ وَكَلَامَكَ وَصَمْتَكَ
کردار خویش را خاص از برای خدای کن چه در علم و چه در عمل و چه در دوستی و چه در دشمنی و چه در گرفتن و چه در ترک گفتن و چه در سخن کردن
و چه در خاموش شدن اِنْتَفِعْ بِكُتُبِكَ وَلَا تَكُنْ خَازِنًا لِغَيْرِكَ اِتَّقِ اللّٰهَ الَّذِي لَا بُدَّ لَكَ مِنْ لِقَائِهِ وَلَا مُنْتَهٰى لَكَ دُونَهُ
اُذْكُرِ الْاَخَ بِالَّذِي تُحِبُّ اَنْ يَذْكُرَكَ بِهِ وَاَتِ لَهُ مَا تُحِبُّ اَنْ يَاْتِيَكَ وَاصْدُرْ فِيمَا تُحِبُّ اَنْ يَصْدُرَ عَنْهُ مذکور ساز برادرت را بچیزی
که دوست میداری مذکور دارد تو را بدانچیز و بپرهیز از ذکر چیزی که در حق خود مکروه میداری و واکذار او را از چیزی که دوست میدارد
تو را واکذارد از آنچیز اَشْعِرْ قَلْبَكَ الرَّحْمَةَ لِجَمِيعِ النَّاسِ وَالْاِحْسَانَ اِلَيْهِمْ وَلَا تَكُونَنَّ عَلَيْهِمْ سَبُعًا

www.KetabFarsi.com

اَصِیدُکَ عَنِ الْبَاطِلِ اِذَا خِفْتُ ضَلَالَتَهُ اُنْظُرْ اِلَی الدُّنْیَا نَظَرَ الزَّاهِدِ الْعَارِفِ وَلَا تَنْظُرْ اِلَیْهَا نَظَرَ الْعَاشِقِ
انواع اکذب الامل ولا تثق بوفائه غرور وصاحبه مغرور تصدیق امل مکن وموثق بدان مشو کہ آن فریبی
وصاحبش فریفتہ اینست بدِ العقل وخالف الهوی نجح اصلح الحق بحسن فعالک ودل علی الجمیل بجمیل
مقالک اجمل وفقک علک وعدوک املک علم خود را رفیق خود میدان وامل خود را دشمن خود میشمار اینست تعلم
وانکث تلم احضد الشر من صدر غیرک یقیه من صدرک بصافی داشتن دل از شر دشمن کین بیج شر و فتنه را
ارقب غیرا دفع ثوبک فانه اتقی لک وانقی بقلبک وانق علیک انس وعدک اذکر وعدک اعدل عملک
اعط ندرک اسمح تسد اشکر تزد اعدل فیما ولیت اشکر الله علی ما ولیت ابذل معروفک وکف اذاک
اطع آخاک فان عصاک فصله وان جفاک اکرم من وده واحفظ عهدک الزم الصمت تسلم زد فکرک
احسن الی المسیء تملکه ازهد فی الدنیا تنزل علیک الرحمة اطلب العلم تزد علما اصمت دهرک
بجمل امرک افضل علی الناس بعظم قدرک اقلل الکلام تأمن الملام احفظ بطنک وفرجک من المحارم
اعدل تدم لک المودة کار بعدل کن تا خداوند قدرت تو را بزرگ دارد احسن الی العشیرة وانصف
مع العدو اجمل فکرک وهمک لاخوانک اغفر زلة صدیقک یزکک عدوک اغتنم ما اغضبک لما
ارضاک امح الشر من قلبک تنزک نفسک وتقبل عملک صافی کن قلب خود را تا پاکیزه شود نفس تو ومحل قبول
یا بدعمل تو اقصر همک علی ما یلزمک ولا تشتغل بما لا یعنیک احسن الی من شئت تکن امیره اخضع الی
من شئت تکن امیره اصبر لمن شئت تکن امیره الزم الصمت تغنم دع
من شئت تکن امیره هر که خواهی بگوی کن تا امیر او باشی واز هر که خواهی مسلت کن تا اسیر او شوی الزم الصمت تغنم
نفسه السلامة اجتنب الحقد تأمن جنایه الملامة اقرح بما تطیق به اذا کان عیبا عن الخطاء اشغل
بشکر النعمة عن البطر بها اشتغل بالصبر علی الرزیة عن الجزع لها استشر الحکمة وتجلب بالسکینة فیها
حلیة الابرار الزم الصدق والامانة فانهما یهیبه الاخیار اذا الامانة اِ من بامنک ولا تخن
من خانک اقلل المقال وقصر الامال ولا تقل ما یکسبک وزرا وینفر عنک حرا سخن کم گوی وهوای
نفس را کوتاه دار وچیزی مگوی کہ از بہر تو وزر وبال ذخیره کند وآزادگان را از تو برنجاند اندم علی ما اسأت ولا تندم علی
معروف صنعت استتر ولا تخبر کم من مخبر امرا کان هلاکه فیه استعمل مع عدوک مرآته الامکان
واتهاز الفرصة تظفر انعم تشکر وارهب تحذر ولا تمازح فتحقر احسان کن تا خیر مشکور باشی حازم وند
اندیش باش تا در حضر نفی کبر المزاح مشو تا در نظر اصغر نشوی الزم الصدق وان خفت ضرره فانه خیر من الکذب
المرجو نفعه استتر العورة ما استطعت تستر الله وبک ما احببت ستره بپوشان بر مسلمان تا چندانکہ تواند
داری تا بپوشاند خدا وند از تو چیزی را کہ دوست داری پوشیده باشد اغتنم صنائع الاحسان وادرع ذم الاخوان اشغل
قلبک التقوی وخالف الهوی تغلب الشیطان اطرح عنک وادی المصوم یعزم الصبر وحسن البین
احبب فی الله من یجاهدک علی اصلاح الدین وکبیک حسن البین اتق الله بعض التقی وان قل واجمل
بینک وبینه ستترا وان رق الزم الحق ینزلک منازل اهل الحق یوم لا یقضی الا بالحق ملازم کن خود را فرود
آرد تو را در منازل اهل حق روزی کہ حکم کرده نشود الا بحق ازهد فی الدنیا یحبک الله عبوبا ولا تشغل قلبک

بمفضول

www.KetabFarsi.com

بِمَعْقُولٍ عَنْكَ اَلْعِظْ اَلْغَيْظَ عِنْدَ اَلْغَضَبِ وَتَجَاوَزْ مَعَ اَلدَّوْلَةِ تَكُنْ لَكَ اَلْعَاقِبَةُ درهم شکن خشم را هنگام غضب و درگذر با دولتی که از بهر تو در رعایت ارجایی ماند اَفْلِ اَلْعَثْرَةَ وَادْعُ اَلْحَدَّ وَتَجَاوَزْ بَعْتَرِحْ لَكَ بِهِ اِجْتَنِبْ عَنِ اَلْغَضَبِ بِاَلْحِلْمِ وَاعْرِضْ عَنِ اَلْوَهْمِ بِاَلْفَهْمِ لِمَيْلِكَ هَوَاكَ وَشُحَّ بِنَفْسِكَ عَمَّا لَا يَحِلُّ لَكَ فَإِنَّ اَلشُّحَّ بِاَلنَّفْسِ حَقِيقَةٌ اَلْكَرَمِ ، مالک شو هوا و هوس خود را و بخیل شو در حق نفس خود از چیزی که مباح نیست از برای تو زیرا که بخل در حق نفس حقیقت کرم است اَعْطِ اَلنَّاسَ مِنْ عَفْوِكَ وَصَفْحِكَ مِثْلَ اَلَّذِي تُحِبُّ اَنْ يُعْطِيَكَ اَللَّهُ سُبْحَانَهُ وَعَلَى عَفْوِهِ فَلَا شَيْءَ اَكْرَمُ وَدُدْ لَكَ وَاصْفَحْ عَنْ عَدُوِّكَ بِمِقْدَارِ نَيْلِكَ مِنْهُ اَلْفَضْلُ اِبْتِدَاءً لِنَيْلِكَ قَبْلَ نُزُولِكَ وَوَقْتُ اَلنُّزُولِ قَبْلَ حُلُولِكَ اَتَّقِ اَللَّهَ بِطَاعَتِهِ وَاطِعِ اَللَّهَ بِتَقْوَاهُ اِصْحَبِ اَلْخَلْوَةَ بِاَلذِّكْرِ وَاصْحَبِ اَلنِّعَمَ بِاَلشُّكْرِ اَكْثِرِ اَلنَّظَرَ اِلَى مَنْ فَضَّلَكَ عَلَيْهِ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ اَبْوَابِ اَلشُّكْرِ فراوان نگران باش بجانب کسی که خداوند ترا او فضیلت داد و چار تجمی غافل نشدن با از ابواب شکر است اِحْتَمِلْ مَا يَمُرُّ عَلَيْكَ فَإِنَّ اَلِاحْتِمَالَ سَتْرُ اَلْعُيُوبِ وَاِنَّ اَلْعَاقِلَ نِصْفُهُ اِحْتِمَالٌ وَنِصْفُهُ تَغَافُلٌ اِبْدَأْ بِاَلْعَطِيَّةِ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَبْدَأَكَ بِاَلْمَسْأَلَةِ وَاَبْذُلْ مَعْرُوفَكَ وَاِيَّاكَ اَنْ تَرُدَّ اَلسَّائِلَ اِجْعَلْ زَمَانَ رَخَائِكَ عُدَّةً لِاَيَّامِ بَلَائِكَ اَنْصِرِ اَللَّهَ بِقَلْبِكَ وَيَدِكَ وَلِسَانِكَ فَإِنَّ اَللَّهَ تَعَالَى قَدْ تَكَفَّلَ بِنَصْرِ مَنْ نَصَرَهُ نصرت کن خدا را بدل و دست و زبان چه خداوند نصرت کند کسی را که نصرت میکند او را اَطِلْ يَدَكَ فِي مُكَافَاتِ مَنْ اَحْسَنَ اِلَيْكَ فَإِنْ لَمْ تَقْدِرْ فَلَا اَقَلَّ مِنْ اَنْ لَا تَكْفُرَ اَبْذُلْ مَالَكَ فِي اَلْحُقُوقِ وَوَاسِ اَلصَّدِيقَ فَإِنَّ اَلسَّخَاءَ بِاَلْمَرْءِ اَلْحَقِّ نَفْسَكَ فِي اَلْاُمُورِ كُلِّهَا اِلَى اَللَّهِ فَإِنَّكَ تُلْجِئُهَا اِلَى كَهْفٍ حَرِيزٍ بناهنده دار نفس خود را در کل امور بخداوند زیرا که پناه میدهی او را بمعقل متین و حصن حصین اَحْيِ قَلْبَكَ بِاَلْمَوْعِظَةِ وَاَمِتْهُ بِاَلزَّهَادَةِ وَقَوِّهِ بِاَلْيَقِينِ وَذَلِّلْهُ بِذِكْرِ اَلْمَوْتِ زنده کن قلب خود را به پند و اندرز و بمیران بزهادت و عبادت و نیرومند کن بیقین و ذلیل کن بذکر مرگ وَقَوِّرْهُ بِاَلْفَنَاءِ وَبَصِّرْهُ فَجَائِعَ اَلدُّنْيَا اَحْرِزْ مَنْزِلَكَ عِنْدَ سُلْطَانِكَ وَاحْذَرْ اَنْ يَحْظَلَ عَنْهَا اَلتَّهَاوُنُ عَنْ حِفْظِ مَا رَقَّاكَ اِلَيْهِ اِصْحَبْ مَنْ لَا تَرَاهُ اِلَّا وَكَاَنَّهُ لَا يَرَاكَ بِهِ عَنْكَ وَاِنْ اَسَاءَ اِلَيْكَ اَحْسِنْ اِلَيْكَ وَكَاَنَّهُ اَلْمُسِيءُ اِزْهَدْ فِي اَلدُّنْيَا وَاعْرِزْ عَنْهَا وَاِيَّاكَ اَنْ يَنْزِلَ بِكَ اَلْمَوْتُ وَاَنْتَ تَجِدُ فِي طَلَبِهَا فَسَحْ اَنْصِفِ اَلنَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ وَاَهْلِكَ وَخَاصَّتِكَ وَمَنْ لَكَ فِيهِ هَوًى وَاعْدِلْ فِي اَلصَّدِيقِ وَاَلْبَعِيدِ اَطِعِ اَللَّهَ فِي جَمِيعِ اُمُورِكَ فَإِنَّ طَاعَةَ اَللَّهِ فَاضِلَةٌ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَاَلْزَمِ اَلْوَرَعَ اِسْتَفْرِغْ جُهْدَكَ لِمَعَادِكَ بِصُلْحِ مَثْوَاكَ وَلَا تَبِعْ لِغَرِيمِكَ بِدُنْيَاكَ اِسْتَصْلِحْ كُلَّ شَيْءٍ اَنْعَمَهَا اَللَّهُ عَلَيْكَ وَلَا تُضَيِّعْ شَيْئاً مِنْ نِعَمِ اَللَّهِ عِنْدَكَ اصلاح کن هر چیزی از نعمای خدا را بشکر و انفاق و ضایع مکذار حق هیچ چیزی از نعمای خدا را در نزد خود اِجْتَنِبْ مُصَاحَبَةَ اَلْكَذَّابِ فَإِنْ اَضْطُرِرْتَ اِلَيْهِ فَلَا تُصَدِّقْهُ وَلَا تُعْلِمْهُ اَنَّكَ تُكَذِّبُ فَإِنَّهُ يَنْقُلُ عَنْ وُدِّكَ وَلَا يَنْقُلُ عَنْ طَبْعِهِ اِفْعَلِ اَلْخَيْرَ وَلَا تَقُلِ اَلشَّرَّ فَخَيْرٌ مِنَ اَلْخَيْرِ مَنْ بَعَّلَهُ وَشَرٌّ مِنَ اَلشَّرِّ مَنْ بَاشَرَهُ وَبَعِّلْهُ اَكْرِمْ نَفْسَكَ عَنْ كُلِّ دَنِيَّةٍ وَاِنْ سَاقَتْكَ اِلَى اَلرَّغَائِبِ فَإِنَّكَ لَنْ تَعْتَاضَ عَمَّا تَبْذُلُ مِنْ نَفْسِكَ عِوَضاً بزرگوار کن نفس خود را از هر دنائت اگرچه راند تورا و دلالت کند بسوی نفایس چیزها چه عوض داده نمیشوی بچیزی که برابر باشد با آنچه از نفس خود بذل کرده باشی اِجْعَلْ مِنْ نَفْسِكَ عَلَى نَفْسِكَ رَقِيباً وَاجْعَلْ لِاَخَصِّ اِخْوَانِكَ مِنْ دُنْيَاكَ نَصِيباً بِاَجْعَلْ لِكُلِّ اِنْسَانٍ مِنْ خَدَمِكَ عَمَلاً تَاْخُذُهُ بِهِ فَإِنَّ ذَلِكَ اَحْرَى اَنْ لَا يَتَوَاكَلُوا فِي خِدْمَتِكَ اِمْنَعْ نَفْسَكَ مِنَ اَلشَّهَوَاتِ تَسْلَمْ مِنَ اَلْاٰفَاتِ لِيُطِعِ اَللَّهَ فِي كُلِّ حَالٍ وَلَا تُخْلِ قَلْبَكَ مِنْ خَوْفِهِ وَرَجَائِهِ طَرْفَةَ عَيْنٍ وَاَلْزَمِ

www.KetabFarsi.com

الا استظهار اطاعت کن خدایرا در هر حال و غالی مگذار قلب خود را یک طرفة عین از خوف و رجاء و از استغفار دست باز مدار
اعطِ ما تعطیه مجتهداً ممتهلاً وإذا امتنعت فلا تکن فی إجمالٍ واعذر إلزم الصمت یلزمک النجاة والسلامة و
ألزم الرضی یلزمک الغنی والکرامة اخرج من مالک الحقوق واشرک فیه الصدیق ولیکن کلامک فی نفقة
وصمتک فی تفکیر تأمن الملامة والندامة حقوق شرعی را از مال خود فرو مگذار و صدیق را در اموال خود شریک میدار
و چون سخن گوئی از رضای بقضاء و قدر مگو و چون خاموش شوی تفکر از آلاء الله میفرما تا از ملامت و ندامت ایمن باشی اصحب الناس
بما تحب أن یصحبوک تأمنهم وما تسوءک اخبر من کل شیء جدیده ومن الإخوان أقدمهم اصبر علی
مضض مرارة الحق وإیاک أن تخدع لحلاوة الباطل تکیاد کن بر تلخی مرارت حق و بپرهیز از فریبکی شیرینی باطل
اجمل شکواک إلی من یهدد علی غمالک الزم السکوت واصبر مقنعاً بأبر القوت اطع من فوقک
یطعک من دونک اصلح سریرتک یصلح الله علانیتک استکثر من الحامد فإن الملام قل من یتجو
منها الزم نفسک علی الفضائل فإن الرذائل أنت مطبوع علیها

الفصل الرابع

فیما ورد من حکم امیر المؤمنین علی علیه السلام فی حرف الألف بلفظ الأمر فی خطاب الجمع وهو
مائة واربعة عشر حکمة فمن ذلک قوله علیه السلام اتقوا الله الذی إن قلتم سمع وإن اضمرتم علم
بترسید از خدای آنچنان که اگر بگوئید می شنود و اگر در خاطر بگذرانید میداند اخترسوا من سورة الغضب واعدوا له
عدته مجاهدون بها فی الکظم والحلم اخرجوا الدنیا عن قلوبکم قبل أن تخرج منها أجسامکم ففیها
اختبرتم ولغیرها خلقتم إلزموا الحق تلزمکم النجاة پیرون کنید حب دنیا را از دل از آن پیش که بیرون شود اجسام
شما از دنیا چه دنیا جای سکون شما نیست بلکه از برای سرای دیگر خلق شدید و ملازمت کنید حق را تا ملازمت کند شما را نجات
اخلصوا إذا علمتم اعملوا إذا علمتم اشغلوا أنفسکم بالطاعة وألسنتکم بالذکر وقلوبکم بالرضا فیما أحببتم
وکرهتم اقبلوا ذوی العثرات عثراتهم فما یعثر منهم عاثر إلا وید الله فوق رأسه احسنوا تلاوة القرآن
فإنه أنفع من القصص واستشفوا به فإنه شفاء الصدور اقتدوا بهدی نبیکم فإنه أصدق الهدی
واستنوا بسنته فإنها أهدی السنن پیروی کنید بهدایت پیغمبر خود و آن بهترین هدایت است و طریقت او جوئید که آن بهتر
طریقت است اقنعوا بالقلیل من دنیاکم مع سلامة دینکم فإن المؤمن البلغة البصیرة من الدنیا تقنعه
إستعدوا للبلوی فقد أظلکم اسمعوا دعوة المؤمن إذا نکم قبل أن یدعا بکم کوش فرا دارید دعوت مؤمن را و بترسید
او بترسید از آن پیش که شما را باعانت ایشان بخواند ارفضوا هذه الدنیا فإنها قد رفضت من کان أشغف بها
منکم إتعوا دعوة المظلوم فإنه یسئل الله حقه والله سبحانه أکرم أن یسئل حقا إلا أجاب بپرهیزید از نخوت
مظلوم چه او خدایرا در احقاق حق خویش میخواند و خداوند بزرگتر از آنست که کسی او را بحق بخواند و اجابت نفرماید إتقوا ظنون المؤمنین
فرق الله أجری الحق علی ألسنتهم أقموا فواجع الفخر إندعوا طوالع الکبر إرغموا فیها وعد الله المتقین فإن
أصدق الوعد میعاده رغبت کنید در چیزی که خداوند وعده کرده است پرهیزکاران چه صادق ترکس در وفای وعده خداوند است
إعملوا الیوم ندخر فیه الذخائر وتبلی فیه السرائر اذکروا مادم اللذات ومنقص الشهوات وذالعی الشباب
اذکروا منقرق الجماعات ومباعد الأمنیات ومدنی المنیات والمؤونة بالبین والشباب إرفضوا هذه
الدنیا

www.KetabFarsi.com

الدُّنْيَا الَّتِي تَارِكَةٌ لَكُمْ وَإِنْ لَمْ تَحْبُوا تَرْكَهَا وَالْبَلِيَّةُ لَاحِقَةٌ بِأَجْسَادِكُمْ عَلَى مَحَبَّتِكُمْ لِتَجْدِيدِهَا دوردار در خویش این دنیا را که دست
بازدارد شما را وحال آنکه دوست میدارید که شما را نگذارد و کهنه و نابود سازد و جسد شما را وحال آنکه دوست دارید که تازه و بارونق باشد
إِخْتَرْ سِوَاهَا مِنْ سَوْرَةِ الْجَهْلِ وَالْحِفْيِ وَالْغَضَبِ وَالْحَسَدِ وَأَبْعَدُ الْكُلِّ شَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ عُدَّةً لِمُجَاهَدَتِهِ بِهَا
مِنَ الْوَكْرِ فِي السَّاقَةِ وَمَنْعِ الزَّادِ بِلَهِ وَطَلَبِ الْفَضْلِ لِقَصَالِحِ الْأُخْرَى وَلَوْ تَمَّ الْحِلْمُ لِعَجِبُوا لِمِدَّةِ الْإِنْسَانِ يَنْظُرُ
بِشَحِيمٍ وَيَتَكَلَّمُ بِلَحِيمٍ وَيَسْمَعُ بِعَظْمٍ وَيَتَنَفَّسُ مِنْ خُرْمٍ عجب دارید از بین انسان نگران میشود به پیه و سخن میکند بگوشت و میشنود
باستخوان و تنفس میکند بپرده که درمیان منخرین است إِنَّهُوا غُرُورَ الدُّنْيَا فَمَا تَرْجِعُ أَبَدًا مَا خَدَعَتْ عَنْ جَانِبِ الْحَالِمِينَ
وَتَوَقَّعُوا لَهَا وَالْفَاطِنِينَ إِلَيْهَا وَائْتَمِرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَأْمُرُوا بِهِ وَتَنَاهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَانْهَوْا عَنْهُ إِسْتَعِيذُوا بِاللَّهِ مِنْ
مَكْرِ الدُّنْيَا فَإِنَّ لَهَا مَكْرَةً بَعِيدَةَ الْمَهْوَى خانه چاه کیوه بجز از سنی غاد و دولمند می که این سنی هرگز فرو نشیند و طرفی هوشیار
سپارد إِسْتَعِيذُوا بِاللَّهِ مِنْ لَوَاقِحِ الْكِبْرِ كَمَا تَسْتَعِيذُونَهُ مِنْ طَوَارِقِ الدَّهْرِ وَاسْتَعِيذُوا إِلَيْهِ مِنْ حَسَبِ الْعَلَا
إِلْجَاءُ إِلَى التَّقْوَى فَإِنَّهَا جُنَّةٌ مَنِيعَةٌ مِنْ جَلَدِ إِلَيْهَا حَصَّنَهُ وَمَنِ اعْتَصَمَ بِهَا عَصَمَتْهُ پناه جوید بسپر جنگاوری زیرا
که سپری است محکم بدفع بلیات کسی که پناه جست بدان ایمن دارد او را و کسی که بدان اعتصام جست نگاهداری کند او را إِعْتَصِمُوا بِالتَّقْوَى
اللَّهِ فَإِنَّ لَهَا حَبْلًا وَثِيقًا عُرْوَتُهُ وَمَعْقِلًا مَنِيعًا ذِرْوَتُهُ إِتَّقُوا اللَّهَ تُقْيَةَ مَنْ سَمِعَ فَخَشَعَ وَاقْتَرَفَ فَاعْتَرَفَ
وَعَمِلَ فَاخْشَنَ بترسید از خدا ترسیدن کسی که بشنود و خاشع میشود و گناه خود را بتظر دری آورد و اعتراف میکند و میداند و میترسد
وعمل میکند و باصلاح عمل پیش میگیرد و کار میکند و نیکوکار میکند إِتَّقُوا اللَّهَ تُقْيَةَ مَنْ دُعِيَ فَأَجَابَ وَخَافَ فَأَنَابَ وَحَذِرَ
فَحَذِرَ وَعُبِرَ فَاعْتَبَرَ إِعْمَلُوا مِنْ غَيْرِ رِيَاءٍ وَلَا سُمْعَةٍ فَإِنَّهُ مَنْ يَعْمَلْ لِغَيْرِ اللَّهِ يَكِلْهُ اللَّهُ إِلَى مَنْ عَمِلَ لَهُ كار نیسه
بدون ریا و سمعه زیرا که هر که کار کند برای غیر خدا واگذارد خداوند او را بسوی کسی که کار را برای او کند إِغْتَنِمُوا التَّذَكُّرَ فَإِذَا
نَفَضِيلِ الزِّيَادَةِ اطْلُبُوا الْعِلْمَ تُرْشَدُوا وَاعْمَلُوا بِالْعِلْمِ تَسْعَدُوا بِهِ إِسْتَغْنُوا لِلرِّزْقِ بِالصَّدَقَةِ إِسْمَعُوا إِذَا سُلِّمْتُمْ
إِمْلِكُوا أَنْفُسَكُمْ بِرَدِّ جِمَاحِهَا إِسْمَعُوا مِنْ رَبَّانِيِّكُمْ وَتَعَهَّدُوهُ تُلْوِنَكُمْ وَاسْمَعُوا إِنْ هُتِفَ بِكُمْ إِقْبَلُوا الْبَصَرَ
بِمَنْ أَعْدَاهُ لَكُمْ وَاشْغَلُوهَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ إِحْفَظُوا مِنْ كَانَ قَبْلَكُمْ قَبْلَ أَنْ يَحْفَظَ بِكُمْ مَنْ بَعْدَكُمْ اسهروا
عُيُونَكُمْ وَضَمِّرُوا بُطُونَكُمْ وَخُذُوا مِنْ أَجْسَادِكُمْ فَجُودُوا بِهَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ إِلْزَمُوا الرِّضَا وَالصَّبْرَ عَلَى الْبَلَاءِ وَلَا
تَحْكُوا بِأَيْدِيكُمْ سُيُوفَكُمْ وَقُومُوا لِسِلَاحِكُمْ وَأَفِيضُوا فِي ذِكْرِ اللَّهِ فَإِنَّهُ أَحْسَنُ التَّذَكُّرِ لازمت کنید رضای بقضا را و صبر کنید
بر بلاء و بکوبید شمشیرهای خود را بدست خود بپی پیوسته سخن بکنید و مسلم دارید با نامهای خود را بذکر خدا که بهترین ذکرهاست
إِحْمَلُوا كُلَّ نَجَائِكُمْ لِلَّهِ وَلَا تَرْجُوا أَحَدًا سِوَاهُ فَإِنَّهُ مَا نَجَا أَحَدٌ نَجَا إِلَّا بِالْإِجَابَةِ إِسْتَجِيبُوا لِأَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَسِيلُوا
لِأَمْرِهِمْ وَلْيَعْمَلُوا بِطَاعَتِهِمْ تَدْخُلُوا فِي شَفَاعَتِهِمْ إِسْتَهْزِئُوا فَرْحَ الْحَمِيمِ فَإِنَّهَا تَحْمِرُ السَّحَابَ إِسْتَجِيبُوا مِنَ الْفَرَائِدِ
فَإِنَّهُ عَارٌ فِي الْأَعْقَابِ وَنَارٌ يَوْمَ الْحِسَابِ جا کند از کسی در روز جهاد چه از برای فرزندان و بازماندگان شما عار است و
جزای سماد در روز حساب نار است إِكْدُوا لِمَالِكُمْ وَلْفِيهُوا لِجَالِكُمْ بِأَحْسَنِ أَعْمَالِكُمْ وَبَادِرُوا مُبَادَرَةَ أُولِي النُّهَى وَ
الْأَلْبَابِ لِذِكْرِ وَالْعِدَا لِلْمَاهِي ذَهَابُ اللَّذَّاتِ وَجَفَاءُ النِّسَاءِ الْهَجْرُ وَالشَّهَوَاتِ فَإِنَّهَا نُقُودٌ إِلَى ذُكُوبِ
الذُّنُوبِ وَالنَّجْمِ إِلَى السَّيْفِ إِسْتَحِقُّوا مَا أَعَدَّ اللَّهُ لَكُمْ بِالنَّجْزِ لِصِدْقِ مِيعَادِهِ وَالْحَذَرِ مِنْ هَوْلِ مَعَادِهِ
إِسْتَحِقُّوا پیه کنید از برای چیزی که خدا مهیا کرده است از برای شما در وفای بمیعاد و حفظ در معاد إِتَّعِظُوا بِالصَّبْرِ وَاعْتَبِرُوا

www.KetabFarsi.com

۸۱۰ یالعبر واستمعوا بالنذر یا اخوان من صفو عن قد رفت من الکدر استعوا فی فکاک رقابکم قبل ان تغلق
ها انتها اخیتوا جوار نعم الدنیا بالشکر لمن دلکم علیها استتموا نعم الله علیکم بالصبر علی طاعته والمحافظة
علی ما استحفظکم من کتابه اتقوا شرار النساء وکونوا من خیارهن علی حذر بپرهیزید از زنان بد و از خوب شان
برحذر باشید اتقوا الله حق تقاته واسعوا فی مرضاته اتقوا البغی فانه یسلب النعم ویجلب النقم ویوجب العبر
بپرهیزید از سرکشی و عصیان که برمیکند نعمت و میکشد نقمت و موجب میشود تغییر حال را اتقوا معاصی الله فی الخلوات فان
الشاهد هو الحاکم ابعدوا عن الظلم فانه اعظم الجرائم وابین المآثم احبوا المعروف باماتته فان المنة
تهدم الصنیعة اغلبوا الجزع بالصبر فان الجزع محیط الاجر ویعظم الفجیعة علیکید بر صبر بقوت شکیبائی زیان
کند جزع ساقط میکند اجر و ثواب را ویرک میکند مصیبت را اقبلوا علی من اقبلت علیه الدنیا فانه اجدر بالغنی الیها
کنید بر جزع ساقط میکند اجر و ثواب را و نزدیک میکند مصیبت را اقبلوا علی من اقبلت علیه الدنیا فانه اجدر بالغنی الیها
اجمعوا واجتنبوا الفرقة اطرحوا سوء الظن منکم فان الله عز وجل نهی عن ذلک ایها الناس انظروا الی
الدنیا نظر الزاهدین فیها الصافین لها فما خلق امرء عبثا فیلهو ولا امهل سدی فیلغو وما دنیا التی
ترتبه بخیر من الاخرة التی قبحها سوء النظر الیها والحبس الذی اظفر به من الاخرة علی سهمه
ولا یرجع ما فوتی منها فاذبر ولا یدری ما هو آت منها فینتظر اعتبروا وانظروا ادبار ما قد ادبر
وحضور ما قد حضر فکان ما هو کائن لم یکن وکان ما هو آت قد نزل انظروا الی الدنیا نظر الزاهدین
فیها فانها والله عن قلیل تزیل الثاوی الساکن وتفجع المترف الامن لا یرجع ما فوتی منها فاذبر وکم
ما هو آت منها فینتظر مرورها مشوب بالحزن فاخر الحبوة فیها الی الضعف والوهن فلا یغرنکم کثرة
ما یجمعکم منها بقلة ما یصحبکم فیها رحم الله عبدا تفکر فاعتبر واعتبر فاصبر ادبار ما قد ادبر وحضور
ما قد حضر وکان ما هو کائن من الدنیا عن قلیل لم یکن وکان ما هو کائن من الاخرة لم یزل وکان ما
هو آت قریب نظر کنید بسوی دنیا نظر آنان که ترک دنیا کفشد سوگند باخدای زود باشد که ساکنین دنیا زایل شوند و آنین در شرف
وکامرانی بفجع آینده مراجعت نمیکند آنچه از دنیا پشت کرد و برفت و دانسته نمیشود آنچه ازین پس پیش می آید تا کس انتظار آن برد مرور
دنیا اندوه بحزن داندوه است و آخر زندگانی در دنیا موجب ضعف و سستی است شیفته نشوید بکثرت حطام دنیوی و اشیاء نفیسه
دنیا چه آنچه تواند بدست کرد اندک باشد خداوند رحمت کند بنده را که تفکر کند پس عبرت گیرد و عبرت گیرد پس صبر کند در نگریستن
آنچه از دنیا پشت کرده است و برفته است و آنچه حاضر است چنان می بیند ار که آنچه از دنیا بجای باشد زود باشد که نماند و آنچه از
آخرت بود نزدیک است ابدا خواهد بود و فانی نخواهد شد و آنچه آمدنی است زود باشد که در رسد اعلموا انکم مبتوتون ومبعوثون
من بعد الموت وموقوفون علی اعمالکم ومجزیون بها ولا یغرنکم الحیوة الدنیا فانها دار بالبلاء محفوفة
وبالعناء معروفة وبالغدر موصوفة وکل ما فیها الی زوال وهی بین اهلها دول وسجال لا تدوم
احوالها ولا یسلم من شر نزالها بینا اهلها منها فی رخاء وسرور اذا هم منها فی بلاء وغرور احوال
مختلفة وتارات متصرفة العیش فیها مذموم والرخاء فیها لا یدوم وایما اهلها فیها اغراض مستهدفة
ترمیهم بسهامها وتنهکهم بحمامها وکل حتفه فیها مقذوف وحظه منها غیر موفور ایها الناس ان
کر شما مردگانید بر انچنان خواهید بعد از مرگ و ایستاده گانید در موقف حساب و جزا داده گانید باعمال خود و فریفته نشوید بحیات دنیا چه دنیا

www.KetabFarsi.com

داری رست محفوف برنج و بلا و معروف بعذاب و عناد موصوف بخدعت و ابتلا و آنچه در دنیا است مشرف بزوال است و دنیا
در میان اهل دنیا دست بدست میرود هر روز بکام کسی برمی آید پک خصال نماند و از شرش کسی ایمن نباشد الش را در میان محنت
و شادمانی مبتلای رنج و محنت کند احوالش گوناگون است و آثارش رنگارنگ زندگانی در دنیا کمو بیده است و راحت در آن
ناپاینده جانها اهل دنیا نشانهای تیرند که میزند ایشانرا با تیرها و در هم میشکند ایشان را بدست مرگ هر کس در دنیا بدست مرگ
اسیر است و بهره اش از دنیا بسر انجامد و الیوم تخلص فیه الابصار و تزل له العقول و تنبلد البصائر
انهوا باطل الامل قرب مستقبل یوم لیس بمستدبره و مغبوط فی اول لیله فامت علیه بوائقه فی اخره
اعملوا و انتم فی دار الفناء و الصحف منشورة و التوبة مبسوطة و المدبر یدعا المبنی برجا فبادر ان تجد
العمل و ینقطع المهل و تنقضی المدة و تسد باب التوبة اخضوا الرای محض التقاء ینتج سدید الاداء
انهوا عمولکم فان من البلغة ما یکون الحظا احسنوا صحبة النعم قبل وافیها فانها تزول و تشهد علی
صاحبها بما عمل فیها بادروا شکر النعم را بشکر و انفاق و دیگر خیرات و مبرات ازان پیش کز شما جدا شود زیرا که نعمتها
شوند و شهادت دهند که صاحب ما با چکونه کار کرد اجلوا فی الخطاب تمهموا جهل الثواب اضیروا بعض الرای یتولد منه الصواب عقل خود را بحکم مشورت برهم زنید و ازین جمله نتیجه صواب بگیرید اعرفوا الحق لمن عرفه لکم تعرفوا الکاذب
او کبر او ضیعا کان او فیها انتوا الامال فکم من مؤمل یوم لم یدرکه و بانی بناء لم یسکنه و جامع مال لم یاکله
و لعله من باطل جمعه و من حق منعه اصابه حراما و احتمل به آثاما باز نهید از طول امل چه بسیار آرزومند روزی که ادراک
نکند آخر روز او بانی بناء که دران بنا ساکن نشود و جمع کننده مالی که آن مال را نخورد و باشد که بر طریق باطل رود و از طریق حرام چیزی بدست کند و
کن سی کران بر کردن نهد انظروا الی الدنیا نظر الزاهدین فیها الصادفین عنها فانها تغر تضر و تمر و اعلموا مع قصر
و تجمع التخرق الامین اعرضوا عن کل عمل یکم غنی و اشغلوا انفسکم من امر الاخرة بما لا بد لکم منه لا تخیروا من
سوء الاطراء و المدح فان لها و نما خبیثة فی العاقب حفظ کنید خود را از کوش فرا داشتن بمبالغه مدح و ثنای خود که غلط
بشوراند بخیالات خبیثه اعملوا و العمل ینفع و الدعاء یسمع و التوبة تنفع کار عبادت کنید کر سودمند باشد و خطا برانجوانید که مسموع
شود و توبت و انابت پیش کیرید که مقبول کردد انتفعوا بالقلیل من حضرتنا کونوا لسلامة دینکم خیر الموتمن البلغة الطیبة فلتکفکم
اتبعوا النور الذی لا یطفی و الوجه الذی لا یبلی و سلموا الامر فانکم لن تضلوا مع التسلیم الزموا الصبر فانه یعلا
الایمان و هلاک الامور اصدقوا فی اقوالکم و اخلصوا فی اعمالکم و ترکوا بالورع استضیئوا من شعله و اعظ
منوع و اقبلوا نصیحة ناصح مشفق و فیقوا عند ما افادکم من التعلیم اهربوا من الدنیا و اصغوا فلوبکم
عنها فانها یحسن المؤمن حظه فیها قلیل و غفله فیها علیل و ناظره فیها کلیل کر بزیارت دنیا و بازکردانید دلهای
خود را از دنیا چه دنیا زندان مؤمن است بهره او در دنیا قلیل است و عیش او در دنیا علیل و چشمش در زخارف دنیا کلیل اعقلوا الخبر
اذا سمعتموه عقل رعایة لا عقل روایة فان رواة العلم کثیر و رعاته قلیل اتقوا البغی فانه یسلب النعم
و یجلب النقم اتقوا الحرص فان مصاحبه رهین ذل و عناء اطلبوا العلم تشرفوا به و اعملوا به تکونوا من اهله
طلب کنید علم را و معروف شوید بعلم و عمل کنید بعلم و بیاشید از اهل علم افعلوا الخیر ما استطعتم فتبرزوا من الخیر فاعله اجتنبوا الشر
فان الشر من الشر فاعله استدیموا النقی فانه ینبوع القلوب و هو افضل العبادة اکذبوا الکم و اغتنموا

www.KetabFarsi.com

۸۸۴ اجالکم بحسن اعمالکم وبادروا مبادرة اولی النهی والالباب تکذیب کنید آمال خود را و مغتنم شمارید آجال خود را بهتر کنید
اعمال خود و پیش گیرید پیش کردن صاحبان عقل و هوش اکثروا العلم یکنکم الجاه اکثروا ذکر الله اذا دخلتم الاسواق
عند اشتغال الناس فانه کفارة للذنوب وزیادة فی الحساب ولا تکونوا من الغافلین الزموا الصدق فانه
منجاة وازعموا فیما عند الله عز وجل واطلبوا طاعته واصبروا علیها فما اقبح بالمؤمن ان یدخل الجنة وهو
مهموم الیس اکثروا الاستغفار وتحببوا الی الله عز وجل بهون علیکم المصائب بسیار یاد مرگ کنید و بدان بودن
شدن در قبور و ایستادن در نزد خداوند برای حساب تا آسان شود بر شما سختیهای مصایب اصطنعوا المعروف فیما قدرتم علی
اصطناعه فانه یقی مصارع السوء انفقوا مما رزقکم الله فان المنفق بمنزلة المجاهد فی سبیل الله فمن ابقی
بالمخلف ممن نفسه بالنفقة استنزلوا الرزق بالصدقة بیرون روزی را ببذل صدقه دور دارید بلاها و آفتها
البلاء عنکم بالدعاء قبل نزول البلاء فوالذی فلق الحبة بگردانید طوفان بلا را از خویشتن بدعا پیش از آنکه بلا در رسد
سوگند بان کسی که حبه را بشکافت و مردم بیافرید التمسوا البلاء اسرع الی المؤمن من انحدار السیل من اعلی التلعة الی
اسفلها ومن رکض البراذین که بلا بسوی مؤمن سریعتر میرسد که سیل از فراز بفرود و اسب بضرب تازیانه و صبر اطلبوا الخیر عند
افنیة الملوک واخفوا فیها صانعة وواریة اتخذوا الیاه طیبا اشوا علی الله تعالی وامدحوه قبل طلب الحوائج
از شاه و سایش کنید پیش از طلب حاجات کنید استنزلوا ماء السماء فانه یطهر البدن ویدفع الاسقام قال الله
تعالی وینزل من السماء ماء لیطهرکم به ویذهب عنکم رجز الشیطان ولیربط علی قلوبکم ویثبت به الاقدام
استنطفوا الشدید من اللحم فانه یمرئ عرق الجذام استعطوا بالسنفج وعلیکم بالحجامة لیخلو الظالم لاحد الرجلین
منوط بامه برئ من حول الله وقوته فانه اذا حلف کاذبا عوجل واذا حلف بالله الذی لا اله الا هو لم یعجل
لانه قد وحد الله تعالی سوگند بدروغ ظالم را بنگذارید بحول و قوت خدا بری باشم اگر چنین و چنان باشد اگر قصد کرده ابدا از سوگند
دروغ تباهی او را چون چنین بگوید ابدا در امر او تعجیل کند لکن اگر سوگند یاد کند بخدائی که جز او خدائی نیست چون خدا را بواحدانیت ستود
شتاب در عقوبت او تعجیل نخواهد کرد اصدقوا علی النساء ما استطعتم وامتنعوا عن ذکرهن وعن المقاربة لهن فان لله
تحت ذلک عضدا ویقدح فی معاقد العزیمة ویکثر عن الصدق ویلفت عن الابعاد فی الغزو

الفصل الخامس من الباب الثالث

فی ما ورد من حکم امیر المؤمنین علی علیه السلام فی حرف الالف بلفظ ایاک للتحذیر وهو ثمانیة وخمسون

حکم فی ذلک قوله علیه السلام ایاک ان تخبر بغلط مخبر بالخبر ایاک ان تتوحش بغلط خبیر بالشر
ایاک والجامزة بالجهود فانه من اشد المآثم ایاک والجور فان الجائر لا یتم رائحة الجنة پرهیز باد تو را از جور
وستم زیرا که ستم کننده هرگز بوی بهشت نشنود ایاک وطاعة الهوی فانه یقود الی کل مخنة ایاک وانتهاک المحارم
فانها شیمة النفساق واولی الفجور والغوایة ایاک والسفه فانه یوحش الرفاق پرهیز باد تو را از اظهار سفاهت
زیرا که پراکنده میکند اشفاق و رفاق ایاک والبغی فانه یعجل الصرعة ویحل بالعامل به الغیر ایاک وقصاد
البخیل فانه بعد اخوج ما تکون الیه ایاک ان تعتمد علی اللئیم فانه یخذل من اعتمد علیه ایاک وفعل
القبیح

www.KetabFarsi.com

اَلْقَبِيحِ فَإِنَّهُ يُقَبِّحُ ذِكْرَكَ وَيُكَثِّرُ وِزْرَكَ إِيَّاكَ وَالشَّكَّ فَإِنَّهُ يُفْسِدُ الدِّينَ وَيُبْطِلُ الْيَقِينَ إِيَّاكَ أَنْ تَجْمَحَ بِكَ مَطِيَّةُ
اللَّجَاجِ إِيَّاكَ أَنْ تُوجِفَ بِكَ مَطَايَا الطَّمَعِ پرهیز باد بر شما از آنکه مطیه لجاج در زیر پای تو سرکشی کند و مطایای طمع حرون از آب
إِيَّاكَ أَنْ تَعْتَذِرَ مِنْ ذَنْبٍ تَجِدُ إِلَى تَرْكِهِ سَبِيلًا فَإِنَّ أَحْسَنَ حَالَيْكَ فِي الِاعْتِذَارِ أَنْ تَبْلُغَ مَنْزِلَةَ السَّلَامَةِ مِنَ الذَّنْبِ
پرهیزاد تو را از آنکه از گناهی عذر خواه شوی که بترک آن تو را راهی هست نیکوترخصال تو در اعتذار آنست که تو را از مهالک معاصی بمنزل
سلامت برساند إِيَّاكَ وَالِاتِّكَالَ عَلَى الْمُنَى فَإِنَّهَا بَضَائِعُ النَّوْكَى وَتَنْقَطِعُ عَنِ الْآخِرَةِ وَالدُّنْيَا إِيَّاكَ وَالْوُقُوفَ عِنْدَ مَا عَرَفْتَهُ
فَإِنَّ كُلَّ نَاظِرٍ مَسْئُولٌ عَنْ عَمَلِهِ وَقَوْلِهِ وَإِرَادَتِهِ إِيَّاكَ وَمُصَادَقَةَ الْكَذَّابِ فَإِنَّهُ بِمَنْزِلَةِ السَّرَابِ يُقَرِّبُ عَلَيْكَ الْبَعِيدَ وَيُبَعِّدُ
عَلَيْكَ الْقَرِيبَ پرهیزاد تو را از تصدیق دروغ زن که آرزوهای محال را در نزد تو آسان کند و اقدام در حسنات را که سهل باشد صعب نماید
إِيَّاكَ وَمُشَاوَرَةَ النِّسَاءِ فَإِنَّ رَأْيَهُنَّ إِلَى أَفَنٍ وَعَزْمَهُنَّ إِلَى وَهْنٍ پرهیزاد تو را از مشورت با زنان زیرا که رای ایشان
سست است و عزمشان ناستوار است إِيَّاكَ وَالْحِرْصَ فَإِنَّهُ يُشِينُ الدِّينَ وَيُبَعِّدُ الْقَرِينَ إِيَّاكَ وَالْهَيْبَةَ فَإِنَّهَا تُعَطِّلُ
إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَإِلَى النَّاسِ وَتُخْطِئُ أَجْرَكَ پرهیزاد تو را از رغبت که خدا و خلق را با تو دشمن میدارد و اجر و ثواب تو را ساقط میسازد
إِيَّاكَ وَالْبِطْنَةَ فَمِنْ إِلْفِهَا أَثْرُفَ اسْتِهَامَهُ وَتَمَدَّدَ أَحْلَامُهُ پرهیزاد تو را از بسیارخواری که ببار کند امراض را و فاسد کند
عقول را إِيَّاكَ وَمُصَادَقَةَ الْأَحْمَقِ فَإِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَنْفَعَكَ فَيَضُرُّكَ پرهیزاد تو را از تصدیق احمق که نفع تو را اراده میکند و زیان
میرساند إِيَّاكَ وَالْكِبْرَ فَإِنَّهُ أَعْظَمُ الذُّنُوبِ وَأَقْبَحُ الْعُيُوبِ وَهُوَ حِلْيَةُ إِبْلِيسَ إِيَّاكَ وَالْحَسَدَ فَإِنَّهُ شَرُّ سَجِيَّةٍ وَأَقْبَحُ
سَجِيَّةٍ إِيَّاكَ وَالْعَجَلَ فَإِنَّهُ مَقْرُونٌ بِالْعِثَارِ إِيَّاكَ وَالنَّمِيمَةَ فَإِنَّهَا تُزْرِعُ الضَّغِينَةَ وَتُبَعِّدُ عَنِ اللَّهِ وَالنَّاسِ پرهیز
باد تو را از نمامی و سخن چینی که تخم کینه میکارد و تو را از خدا و خلق دور میدارد إِيَّاكَ وَالْغَدْرَ فَإِنَّهُ أَقْبَحُ الْخِيَانَةِ وَإِنَّ الْغَادِرَ
لَيُعْلَمُ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رُسُلِهِ إِيَّاكَ وَالْخِيَانَةَ فَإِنَّهَا أَشَرُّ مَعْصِيَةٍ وَإِنَّ الْخَائِنَ لَمُعَذَّبٌ بِالنَّارِ عَلَى خِيَانَتِهِ إِيَّاكَ وَحُبَّ
الدُّنْيَا فَإِنَّهَا أَصْلُ كُلِّ خَطِيئَةٍ وَمَعْدِنُ كُلِّ بَلِيَّةٍ إِيَّاكَ وَالْمَنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنَّ الِامْتِنَانَ يُكَدِّرُ الْإِحْسَانَ پرهیز
باد تو را از آلایش جود و جودت بمنت زیرا که احسان را منان نابود کند إِيَّاكَ أَنْ تَسْكَنَ مِنْ طَاعَتِكَ مَا تَسْتَقِيلُهُ مِنْ
عَمَلِكَ إِيَّاكَ وَالْغَضَبَ فَإِنَّ أَوَّلَهُ جُنُونٌ وَآخِرَهُ نَدَمٌ پرهیزاد تو را از خشم آوردن و غضب کردن که اولش دیوانگی است و
آخرش پشیمانی إِيَّاكَ وَمُصَاحَبَةَ الْفُسَّاقِ فَإِنَّ الشَّرَّ بِالشَّرِّ يُلْحَقُ إِيَّاكَ وَمُعَاشَرَةَ الْأَشْرَارِ فَإِنَّهُمْ كَالنَّارِ مُبَاشَرُهُمْ
تُحْرِقُ إِيَّاكَ وَالْعَجَلَ فَإِنَّهُ عُنْوَانُ الْخَرَقِ وَالنَّدَمِ إِيَّاكَ وَالْمَذْقَ فَمَنْ كَثُرَ كَلَامُهُ كَثُرَتْ آثَامُهُ إِيَّاكَ وَالظُّلْمَ فَمَنْ ظَلَمَ
كَرُمَتْ آثَامُهُ إِيَّاكَ أَنْ تَرْضَى لِنَفْسِكَ فَكَيْفَ الْمَلْحَظُ عَلَيْكَ پرهیزاد تو را از خودپسندی که ببار شوند مردم خشمناک بر تو إِيَّاكَ
وَالظُّلْمَ فَإِنَّهُ يَزُولُ عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَيَبْقَى وِزْرُهُ عَلَيْكَ پرهیزاد تو را از ظلم چه آن ظلم از مظلوم زایل و آن گناه بر تو باقی ماند إِيَّاكَ
أَنْ تَخْدَعَ عَنْ صَيْدِهِ أَوْ تَغْلِبَ عَلَى عَدُوِّكَ إِيَّاكَ وَمُصَاحَبَةَ الْأَشْرَارِ فَإِنَّهُمْ يَمُنُّونَ عَلَيْكَ بِالسَّلَامَةِ
مِنْهُمْ پرهیزاد تو را از مصاحبت اشرار چه ایشان بر تو منت میگذارند که تو را از شر خود ایمن دارند إِيَّاكَ وَمُعَاشَرَةَ مَنْ تُوهِي عُيُوبُ
النَّاسِ فَإِنَّهُ لَنْ يَسْلَمَ مُصَاحِبُهُمْ مِنْهُمْ پرهیزاد تو را از کسانیکه فحص میکنند عیوب مردم را چه مصاحب ایشان نیز از ایشان سالم
نماند إِيَّاكَ وَالتَّعَلُّلَ بِالنُّجُلِ فَإِنَّهُ يُزْرِي بِكَ عِنْدَ الْعَرَبِ وَيَمْنَعُكَ إِلَى الْقُرْبِ إِيَّاكَ وَالتَّسَرُّعَ إِلَى الْعُقُوبَةِ فَإِنَّهُ
مُمْقِتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَمُقَرِّبٌ مِنَ النَّارِ إِيَّاكَ وَالشُّحَّ فَإِنَّهُ جِلْبَابُ الْمَسْكَنَةِ وَزِمَامٌ تُقَادُ بِهِ إِلَى الْحِرْمَانِ پرهیزاد تو را از
بخل که ردای فقر و مسکنت است و زمامی است که میکشاند تو را بسوی حرمان و ذلت إِيَّاكَ وَالسُّخْرَةَ فَإِنَّهُ يُفْسِدُ الْوَرَعَ وَيُذْهِبُ

www.KetabFarsi.com

النّار إيّاك والحفاء فإنّه يفسد الإحذاء وتمشّ إلى العود الثّاب إيّاك والظّلم فإنّه أكبر المعاصي وإنّ الظّالم
لمعاقب يوم القيامة بظلمه إيّاك والإساءة فإنّها خلق اللّئام وإنّ المسيء لمضرّ في جهنّم بإساءته إيّاك و
الشّره فإنّه رأس كلّ دنيّة وذريعة إيّاك والإعجاب وحبّ الإطراء فإنّ ذلك من أوثق فرص الشّيطان برمیزاد
تو را از عجب و کبر و دوست داشتن مبالغه در مدح خود چه این خصال محکم وسیله است برای شیطان إيّاك و مستهجن الكلام
فإنّه يوغر القلوب برمیزاد تو را از زشتی سخن و دگران زیرا که دلها را کین تو انباشت کند إيّاك والإضرار فإنّه من أكبر
الكبائر واعظم الجرائم إيّاك وكثرة الكلام فإنّها كثير الزّلل وبوريث الملل إيّاك وإدمان الشّبع فإنّه يهيج
الآسقام ويثير العلل إيّاك وأن تذكر من الكلام مضحكا وإن حكيته عن غيرك برمیزاد تو را از سخنان خنده ناک
ومضحک اگرچه از زبان دیگری روایت کنی إيّاك أن تغفل عن حقّ أخيك اتّكالا على واجب حقّك عليه لأنّ لأخيك
من الحقّ مثل الّذي لك عليه برمیزاد تو را از اینکه غفلت کنی در ادای حق برادرت بازای آنکه حقی برادرداری از برآنکه برادرت
نیز حقی بر تو دارد مانند حقی که تو را بر اوست إيّاك أن تخرج صديقك أخرجا تخرجه عن مودّتك واستبق له من
نفسك موضعا يثوب إليه برمیزاد تو را از اینکه بیرون کنی دوست خود را بیرون کردنی که مأنوس شود دیگباره از مودت
تو باز گذارد از نفس مودت موضعی را که واثق شود برادر چون بخواهد بازگشت کند إيّاك أن تهمل حقّ أخيك اتّكالا على ما
بينك وبينه فليس لك بأخ من اضعت حقّه برمیزاد تو را از اینکه مهمل کذاری حق برادر ترا بدست آویز اعتماد و ثقه که فیما بین افتاده
زیرا که برادر تو نخواهد بود کسی که حق او را ضایع گذاری إيّاك أن توحش موادّك وحشة تفضي إلى اجتنابه البعد عنك
وإيثار الفرقة إيّاك والتّغابر في غير موضعه فإنّ ذلك يدعو الصّحيحة إلى السّقم والتّوبة إلى الرّيب إيّاك
أن تعتبر لنفسك واستغفر فإنّ أكثر النّجح فيما لا تحتسب إيّاك وصحبة من ألهاك وأفرك فإنّه يخذلك ويوبقك
برمیزاد تو را از مصاحبت کسی که مشغول کند تو را از طریق حق وتخلیص کند و مخذول دارد و هلاک افکند إيّاك أن يفيدك ربّك عند
طاعته ويربّك عند معصيته فيمقتك برمیزاد تو را از اینکه پروردکار هنگام طاعت تو را دیدار نکند و هنگام معصیت دیدار
کند و دشمن دارد إيّاك والنّفاق فإنّ ذا الوجهين لا يكون وجيها عند الله برمیزاد تو را از نفاق زیرا که مرد دورویی در نزد
خداوند زیبا روی و ستوده نباشد إيّاك والتّجبّر على عباد الله فإنّ كلّ متجبّر يقصمه الله إيّاك والملق فإنّ الملق لبور
من خلائق الإيمان برمیزاد تو را از تملق و چاپلوسی مخلوق زیرا که این صفت از خصال ایمان نیست إيّاك ومحاضرة الفسوق فإنّها
مسخطة الرّحمن ومصلية النّيران إيّاك أن يتزيّل بك الموت وأنت آبق عن ربّك في طلب الدّنيا برمیزاد از اینکه
مرگ بر تو در آید و تو بنده گریخته باشی از پروردکار خود در طلب دنیا إيّاك أن تبيع حظّك من ربّك وزلفته لديه بتعجيل
حطام الدّنيا في تحلّب حطام الدّنيا إيّاك ومصاحبة أهل الفسوق فإنّ الرّاضي بفعل قوم كالدّاخل معهم
إيّاك أن تجب أعداء الله وتصافي ودّك لغير أوليائه فإنّه من أحبّ قوما حشر معهم برمیزاد تو را از اینکه
دوست داری دشمنان خدا را و صافی کنی حب خود را از برای غیر دوستان خدا چه آنکس که قومی را دوست دارد در قیامت با ایشان محشور شود

إيّاك والخديعة فإنّ الخديعة من خلال اللّئام إيّاك والكبر فإنّ الكبر يحلق ذميمه إيّاك والعجب فإنّ العجب
من يطمع جنّة المأوى بمصاحبة دينيّة من معاصي الدّنيا إيّاك والولوع بالدّنيا فإنّها توزيك الشّقاء والبلاء
وتحذوك على بيع البقاء بالفناء إيّاك أن تطلبك نفسك على ما تظنّ ولا تغلبها على ما تستيقن فإنّ

ذلك

www.KetabFarsi.com

ذٰلِكَ مِنْ اَعْظَمِ الشَّرِّ اِيَّاكَ اَنْ تَبْنِيَ الظَّنَّ فَاِنَّ سُوْءَ الظَّنِّ يُفْسِدُ الْعِبَادَةَ وَيُعْظِمُ الْوِزْرَ پرهیز باد تو را از سوء ظن
چه سوء ظن عبادت را ضایع میکند و گناه را بزرگ میدارد اِيَّاكَ اَنْ تُسَوِّفَ بِالتَّوْبَةِ فَتَغْلِبَكَ الْمَنُوْنَةُ
اِيَّاكَ اَنْ تَكُوْنَ عَلَى النَّاسِ طَاعِنًا وَلِنَفْسِكَ مُدَاهِنًا فَتَعْظُمَ عَلَيْكَ الْحَوْبَةُ وَتَحْرُمَ الْمَوْهِبَةُ اِيَّاكَ وَمَقَاعِدَ
الْاَسْوَاقِ فَاِنَّهَا مَعَارُّ جُنُوْدِ الْفِتَنِ وَمَحَاضِرُ الشَّيْطَانِ پرهیز از نشستن ساختن بازارها زیرا که محل هجوم فتنه و محضر شیطان است
اِيَّاكَ وَالْاِمْسَاكَ فِيْمَا اَمْكَنَكَ فَوْقَ قُوْتِ يَوْمِكَ كَنْزًا فِيْهِ خَازِنًا لِغَيْرِكَ پرهیز باد تو را از امساک چه آنچیزرا که تو را زقوت
خود افزون داری و امساک میکنی نصیبه تو نیست بلکه از برای غیر ذخیره میکنی اِيَّاكَ وَمَلَابِسَ الشُّهْرَةِ فَاِنَّكَ تَنْبِلُهُ نَفْسَكَ قَبْلَ
عَدُوِّكَ وَتُهْلِكُ بِهِ دِيْنَكَ قَبْلَ اِيْصَالِهِ اِلَى غَيْرِكَ اِيَّاكَ اَنْ تُثْنِيَ عَلَى اَحَدٍ بِمَا لَيْسَ فِيْهِ فَاِنَّ فَضْلَهُ يُصَدِّقُ عَنْ
وَصْفِهِ وَيُكَذِّبُكَ پرهیز باد تو را از اینکه مدح کنی کسی را بصفتی که در او موجود نیست زیرا که فعل او تصدیق میکند وصف او را و تکذیب
میکند تو را بدانچه گفتی اِيَّاكَ وَطُوْلَ الْاَمَلِ فَكَمْ مِنْ مَغْرُوْرٍ افْتَتَنَ بِطُوْلِ اَمَلِهِ فَاَفْسَدَ عَمَلَهُ وَقَطَعَ اَجَلَهُ فَلَا اَمَلَ اَدْرَكَ
وَلَا مَا فَاتَهُ اسْتَدْرَكَ اِيَّاكَ وَمُسَامَاةَ اللّٰهِ فِيْ عَظَمَتِهِ فَاِنَّ اللّٰهَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى يُذِلُّ كُلَّ جَبَّارٍ وَيَهِيْنُ كُلَّ مُخْتَالٍ
پرهیز باد تو را از اینکه در حضرت یزدان طریق مفاخرت سپری چه خداوند هر جباری را ذلیل میکند هر فخر کننده را خوار میدارد اِيَّاكَ وَالتَّغَافُلَ
وَالْاِغْتِرَارَ بِالْمُهْلَةِ فَاِنَّ الْغَفْلَةَ تُفْسِدُ الْاَعْمَالَ وَالْاٰجَالُ تَقْطَعُ الْاٰمَالَ اِيَّاكَ وَالْفَجْعَةَ فَاِنَّهَا تَحْدُوْ عَلٰى رُكُوْبِ
الْقَبَائِحِ وَالتَّهَجُّمِ عَلَى السَّيِّئَاتِ اِيَّاكَ وَالْبَغْيَ فَاِنَّ الْبَاغِيَ يُعَجِّلُ لَهُ النِّقْمَةَ وَتَحُلُّ بِهِ الْمَثُلَاتُ اِيَّاكَ وَفُضُوْلَ الْكَلَامِ
فَاِنَّهُ يُظْهِرُ مِنْ عُيُوْبِكَ مَا بَطَنَ وَيَجُرُّ عَلَيْكَ مِنْ اَعْدَائِكَ مَا سَكَنَ پرهیز باد تو را از زیاده گفتن در کلام زیرا که ظاهر میکند
از معایب تو آنچه مستور است و بر می شوراند از خاطر دشمنان تو آنچه ساکن است اِيَّاكَ وَكَثْرَةَ الْوَلْهِ بِالنِّسَاءِ وَالْاِغْرَاءَ بِاللَّذَّاتِ
فَاِنَّ الْوَلْهَ مُمْتَحَنٌ وَلِلْمُغْرَى بِاللَّذَّاتِ مُمْتَهَنٌ پرهیز از اینکه فراوان والهه زنان باشی و حریص در لذات گردی چه والهه زنان در
محنت افتد و حریص در لذات ذلیل و خوار گردد اِيَّاكَ وَمَا يُسْتَهْجَنُ مِنَ الْكَلَامِ فَاِنَّهُ يَجْرِيْ عَلَيْكَ اللِّئَامَ وَيُنَفِّرُ عَنْكَ
الْكِرَامَ اِيَّاكَ وَالْوُقُوْعَ فِي الشُّبُهَاتِ وَالْوُلُوْعَ بِالسَّيِّئَاتِ فَاِنَّهُمَا يَقُوْدَانِكَ اِلَى الْوُقُوْعِ فِي الْحَرَامِ وَارْتِكَابِ كَبَائِرِ
مِنَ الْاٰثَامِ اِيَّاكَ اَنْ تَجْعَلَ مَرْكَبَكَ لِيَاتِكَ فِيْ غَيْبَةِ اِخْوَانِكَ اَوْ تَقُوْلَ مَا يَعْثُرُ عَلَيْكَ جُمْلَةً وَفِي الْاِسَاءَةِ اِلَيْكَ عِلَّةً
پرهیز از اینکه عنان زبان را در غیبت اخوان فرو گذاری یا چیزی بگوئی که بر تو حجت شود و تو را علت زحمت گردد اِيَّاكَ اَنْ تَتَنَاهَلَ بِكَوْبِ
الْمَاشِيْ فَاِنَّهَا تَكْسُوْكَ فِي الدُّنْيَا ذِلَّةً وَتُكْسِبُكَ فِي الْاٰخِرَةِ سَخَطَ اللّٰهِ اِيَّاكَ وَمَا قَلَّ اِنْكَاؤُهُ وَاِنْ كَثُرَ مِنْكَ اعْتِذَارُهُ
فَاعْمَلْ فَاعْمَلْ نَكْرًا اِنْ اَمْكَنَكَ اَنْ تُوَسِّعَهُ عُذْرًا اِيَّاكَ وَظُلْمَ مَنْ لَا يَجِدُ عَلَيْكَ نَاصِرًا اِلَّا اللّٰهَ پرهیز از ستم کردن باکسی که
دست رس بناصری و معینی جز خداوند ندارد اِيَّاكَ وَكُلَّ عَمَلٍ يُنَفِّرُ عَنْكَ حُرًّا اَوْ يُذِلُّ لَكَ قَدْرًا اَوْ يَجْلِبُ عَلَيْكَ شَرًّا اَوْ
تَحْمِلُ بِهِ اِلَى الْمَهَانَةِ وِزْرًا اِيَّاكَ وَمَا يُسْخِطُ رَبَّكَ اَوْ يُوْحِشُ النَّاسَ مِنْكَ فَمَنْ اَسْخَطَ رَبَّهُ تَعَرَّضَ لِلنَّقِمَةِ وَمَنْ
اَوْحَشَ النَّاسَ تَبَرَّى مِنْهُ الْحُرَمَةُ اِيَّاكَ وَالْكَلَامَ فِيْمَا لَا تَعْرِفُ طَرِيْقَتَهُ وَلَا تَعْلَمُ حَقِيْقَتَهُ فَاِنَّ مَوْلَاكَ يَدُلُّ عَلٰى
عَقْلِكَ وَعِبَادَتُكَ تَنْبِيْ عَنْ مَعْرِفَتِكَ فَتَوَقَّ مِنْ طُوْلِ لِسَانِكَ مَا اٰمِنْهُ وَاخْتَصِرْ مِنْ كَلَامِكَ عَلٰى مَا اسْتَحْسَنْتَهُ
فَاِنَّهُ بِكَ اَجْمَلُ وَعَلٰى فَضْلِكَ اَدَلُّ پرهیز از سخن کردن در چیزی که نمیشناسی طریقت آنرا و نمیدانی حقیقت آنرا زیرا که سخن تو دلالت
میکند بر عقل تو و عبارت تو خبر میدهد از معرفت تو لاجرم زبان را باز دار از سخنی که صحت و سقم آنرا ندانی و مختصر کن کلام خود را بر سخنی که
ستوده و نیکو باشد زیرا که از برای تو نیکو تر و برآن فضل تو را دلیل تر است اِيَّاكَ وَمُشَاوَرَةَ النِّسَاءِ فَاِنَّ رَاْيَهُنَّ اِلَى اَفْنٍ

www.KetabFarsi.com

وعزمهن الی وهن واکفف علیهن من ابصارهن بحجابک فان خبرا من الارتیاب بهن ولبس خروجهن بثیر
من ایذاء خالک من لا یوثق بدینه علیهن ایاک استطلعت ان لا یعرفن غیرک فافعل ایاک وخبث العلویة وفساد النیة
وکوب الدنیة وغرور الامنیة ایاک والاستهتار بما للناس فیه اسوة والتغابی عما وضح للناظرین فانه
ماخوذ منک لغیرک ایاک ومودة الاحمق فانه یضرک من حیث یری انه ینفعک ویغلب وهو یری انه
یتوکل بر حذر باش از مصاحبت و مودت احمق چه زبان میرساند تو را و چنان کند رهنمونی منفعت ساخته و رنج و غم می افکند تو را و چنان میداند
که بسا دی و سرور را ناشی ایاک ان تستخف بالعلماء فان ذلک یذهب دینک ویهتک الظن بک والجهلة منک ایاک ان
تتشرع بما توعی من اخلاق اهل الدنیا الیها وتکالبهم علیها وقد نهاک الله عنها وکشف عن عیوبها وساءها
ایاک ان تخدع عن دار القرار وتعمل للطیبین الابرار الاولیاء الاخیار التی نطق القرآن بوصفها واثنی علی
اهلها وقد لک الله علیها ودعاک الیها فیما ورد من حکم امیر المؤمنین علی علیه السلام فی حرف
الالف بلفظ ایاکم وهو ابتدا داخل فی الف الامر وهو عشرون حکمة وهی قوله علیه السلام ایاکم والتذابر
والتقاطع وترک الامر بالمعروف والنهی عن المنکر ایاکم ومصادقة الفاجر فانه بئس العون وانه یهون مصادقته
بالهبوط الجهنی بر حذر باش از مصاحبت و مصادقت مرد فاجر چه او بد رهنما است و انکس است که میفروشد صدق و صفای خود را بچیز
اندک ایاکم ومصارعات البغی ومضاجعات الغدر وایاکم وکامن الشر المذمم ایاکم والبخل فان البخیل یلعنه الغریب
وینفر منه القریب ایاکم والبطنة فانها مفساة للقلب مکسلة عن الصلوة مفسدة للجسد بر حذر باش از بسیار خوردن
و شکم خوار که چه دل سخت و منقوش کند و مرد را از ادای نماز کسل سازد و تن بتباهی در اندازد ایاکم والعناء فیها قولوا ایانا من یقولون
واعتقدوا فی فضلنا ما شئتم بر حذر باش از غلو در محبت ما بگوئید ما مخلوق و رب رحیم و منعم رشوید در فضیلت ما هر چه میخواهید
ایاکم وتحکم الشهوات علیکم فان عاجلها ذمیم وآجلها وخیم ایاکم ودناءة الشره والقطع فانه راس کل شر
وتزوعه الذل ومعدن النکس ومنصب الجسد ایاکم وغلبة الدنیا علی انفسکم فان عاجلها نقصة وآجلها
غصة ایاکم وتمکن الهوی منکم فان اوله فتنة وآخره محنة ایاکم وغلبة الشهوات علی قلوبکم فان بدایتها
ملکة وعاقبتها مملکة ایاکم والفرقة فان الشاة وحدها للذئب بر حذر باش از اختلاف کلمه و تخلف از جماعت چه
انکس که از جماعت دور افتد خاص شیطان است چنانکه گوسفندی که از گله دور افتد خاص گرگ است ایاکم والتفریط فتقطع الحق
ایاکم والحیف فتمشوا وعلیکم بالصدق فانه یهدی الی الجنة وتجنبوا الکذب فان من کذب لم یؤمن حتی الله تعالی ایاکم

فان المسلم

وغیبة المسلم لا بجناب احیاء وقد نهی الله عز وجل ان یاکل لحم اخیه میتا بر حذر باش از غیبت مرد مسلم چه انکس که
مسلم است بلکه مسلم را غیبت کند و خداوند نهی فرموده است که کس گوشت مرده برادر را بخورد ایاکم وشرب الماء
قیاما فانه یورث الداء الذی لا دواء له الا بمشیة الله تعالی ایاکم وعمل الصور فانها اول ما یعذب بها یوم القیامة

الفصل الثالث

فیما ورد من حکم امیر المؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام فی حرف الالف بلفظ احذر وهو داخل
فی الف الامر وهو اربعة واربعون حکمة وهی قوله علیه السلام احذر الذنوب الموبقة والعیوب
المنقصة احذر واصولة الکریم اذا جاع واشر اللئیم اذا شبع احذر کبد از حمله مرد کریم چون گرسنه شود و فقیر باشد
و زبان و زخمت مرد لئیم وقتی سیر شود احذروا الکبر فانه راس الطغیان ومعصیة الرحمن احذر فحش القول

والکذب

www.KetabFarsi.com

وَالْكِذْبَ فَإِنَّهُمَا يَزِلَّانِ بِالْقَائِلِ اِحْذَرْ مُجَالَسَةَ قَرِينِ السُّوءِ فَإِنَّهُ يُهْلِكُ مُقَارِبَهُ وَيُرْدِي مُصَاحِبَهُ ۸۱۷
اِحْذَرِ الْغَضَبَ فَإِنَّهُ نَارٌ مُخْرِقَةٌ اِحْذَرْ كُلَّ أَمْرٍ إِذَا ظَهَرَ أَذَى بِصَاحِبِهِ وَحَقِّرْهُ بترس از کاری که اگر آشکار شود
صاحبش ذلیل و خوار شود اِحْذَرِ الْعَجَلَةَ فَإِنَّهَا تُثْمِرُ النَّدَامَةَ بترس از عجلت و شتاب زدگی که موجب ندامت و پشیمانی است
اِحْذَرْ كُلَّ عَمَلٍ يَرْضَاهُ عَامِلُهُ لِنَفْسِهِ وَيَكْرَهُهُ لِعَامَّةِ الْمُسْلِمِينَ اِحْذَرِ الشَّرَهَ فَكَمْ مِنْ أَكْلَةٍ مَنَعَتْ أَكَلَاتٍ
اِحْذَرِ النَّهْمَةَ فَإِنَّهَا تُوجِبُ الْمَلَامَةَ اِحْذَرْ قِلَّةَ الزَّادِ وَأَكْثِرْ مِنَ الِاسْتِعْدَادِ لِتَسْعَدَ بِرَحِيلِكَ بترس از رفتن
زاد و بسیج سفر آخرت کن تا ادراک سعادت کنی اِحْذَرِ اللِّسَانَ فَإِنَّهُ سَهْمٌ مُخْطِئٌ بترس از لغزش زبان چه تیری است که خطا
میکند اِحْذَرِ الشَّرَهَ فَإِنَّهُ خُلُقٌ مُرْدِيٌ اِحْذَرْ فِعَالَ النِّعَمِ فَإِنَّ كُفْرَانَهَا يُوجِبُ الْحِرْمَانَ اِحْذَرُوا سُوءَ الْأَعْمَالِ وَغُرُورَ
الْآمَالِ وَهُجُومَ الْآجَالِ اِحْذَرُوا يَوْمًا تُعْرَضُ فِيهِ الْأَعْمَالُ وَيَكْثُرُ فِيهِ الزِّلْزَالُ وَتَشِيبُ فِيهِ الْأَطْفَالُ بترسید
از روزی که عرض داده میشود اعمال و بسیار میشود خوف و هراس و پیر میشود از ترس و بیم کودکان اِحْذَرُوا عَدُوَّ اللهِ إِبْلِيسَ أَنْ
يُعَدِّدَ بِكُمْ بَلَايَاهُ وَيَسْتَفِزَّكُمْ بِخَيْلِهِ وَرَجِلِهِ فَقَدْ فَوَّقَ لَكُمْ سَهْمَ الْوَعِيدِ وَرَمَاكُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ بترسید از شیطان که
دشمن خداست از اینکه شما را بهلکه عذاب دراندازد و هزیمت کند بلشکر سواره و پیاده خود و خدنگ تهدید و تهویل را از برای شما
جای زه بساخت و شما را از مکان بلند دراندازد اِحْذَرُوا مِنَ امْرِئٍ مَلَكَتْهُ مَا حَذَّرَكُمْ مِنْ نَفْسِهِ وَاخْشَوْا مُخْشِبَةً تَجُرُّ كُمْ
عَمَّا يَبْسُطُهُ اِحْذَرُوا نَارًا أَلْهَبُهَا شَدِيدٌ وَقَعْرُهَا بَعِيدٌ اِحْذَرُوا نَارًا أَوَّلُهَا شَدِيدٌ وَقَعْرُهَا بَعِيدٌ اِحْذَرُوا
الدُّنْيَا فَإِنَّهَا سِكَّةُ الشَّيْطَانِ وَمَنْسَدَةُ الْإِيمَانِ بترسید از حب دنیا که دام شیطان و فساد ایمان است اِحْذَرُوا مُصَاحَبَةَ
الْفُسَّاقِ وَالْفُجَّارِ وَالْمُجَاهِرِينَ بِمَعَاصِي اللهِ اِحْذَرُوا الْأَحْمَقَ فَإِنَّ مُدَارَاتَهُ تَعْنِيكَ وَمُوَافَقَتَهُ تُرْدِيكَ وَمُخَالَفَتَهُ
تُؤْذِيكَ وَمُصَاحَبَتَهُ وَبَالٌ عَلَيْكَ اِحْذَرْ كُلَّ قَوْلٍ وَفِعْلٍ يُؤَدِّي إِلَى فَسَادِ الْآخِرَةِ وَالدِّينِ اِحْذَرِ الشَّرَهَ عِنْدَ
إِقْبَالِ الدُّوَلِ لِئَلَّا يُزِيلَهَا عَنْكَ وَعِنْدَ إِدْبَارِهَا لِئَلَّا يَسْتَمِرَّ عَلَيْكَ اِحْذَرِ الْجُبْنَ فَإِنَّهُ عَارٌ وَمَنْقَصَةٌ اِحْذَرِ الْبُخْلَ
فَإِنَّهُ لُؤْمٌ وَمَسَبَّةٌ اِحْذَرِ الْحَسَدَ فَإِنَّهُ يُزْرِي بِالنَّفْسِ بترس از حسد که خار میکند نفس را اِحْذَرِ الْأَمَانِيَّ فَإِنَّهَا مَنِيَّةٌ
مُمَنِّيَةٌ اِحْذَرْ كُلَّ عَمَلٍ إِذَا سُئِلَ عَنْهُ عَامِلُهُ اسْتَحْيَى مِنْهُ وَأَنْكَرَهُ حذر کن از کرداری که اگر از آن پرسش کنند عامل آن شرمین
شود و انکار کند اِحْذَرِ اللَّهْوَ وَاللَّعِبَ وَالْهَزْلَ وَكَثْرَةَ الضَّحِكِ وَالْمَزْحِ وَالتَّرَهُّبِ اِحْذَرِ اللُّؤْمَ إِذَا أَكْسَبَكَ وَالذُّلَّ
إِذَا أَهَّدَمَكَ وَالسَّفَلَةَ إِذَا رَفَعَتْكَ اِحْذَرِ الْكَرَمَ إِذَا أَهَانَكَ وَالْحِلْمَ إِذَا أَخْرَجَكَ وَالشُّجَاعَ إِذَا أَوْجَعَكَ اِحْذَرْ مُجَالَسَةَ
أَهْلِ الْفَضْلِ كَائِنًا مَنْ مُصَاحَبَةِ الْعَاقِلِ اِحْذَرْ أَنْ يَخْدَعَكَ الْغُرُورُ بِالْحَاصِلِ الْيَسِيرِ أَوْ يَنْزِلَ بِكَ الشُّرُورُ بِالزَّائِلِ الْحَقِيرِ
بترس از اینکه بفریبد تو را مستعجلات خوار مایه دنیا یا بلغزاند تو را شادیهای اندک ناپاینده اِحْذَرِ الْمَوْتَ وَأَحْيِنْ لَهُ الِاسْتِعْدَادَ وَتَسَدَّدْ
بترس از اینکه بفریبد تو را مستعجلات خوار مایه دنیا یا بلغزاند تو را شادیهای اندک ناپاینده اِحْذَرُوا مُصَاحَبَةَ
الْفُسَّاقِ وَالْفُجَّارِ وَالْمُجَاهِرِينَ بِمَعَاصِي اللهِ اِحْذَرُوا الْأَحْمَقَ فَإِنَّ مُدَارَاتَهُ تَعْنِيكَ وَمُوَافَقَتَهُ تُرْدِيكَ وَمُخَالَفَتَهُ
تُؤْذِيكَ وَمُصَاحَبَتَهُ وَبَالٌ عَلَيْكَ اِحْذَرْ كُلَّ قَوْلٍ وَفِعْلٍ يُؤَدِّي إِلَى فَسَادِ الْآخِرَةِ وَالدِّينِ اِحْذَرِ الشَّرَهَ عِنْدَ
إِقْبَالِ الدُّوَلِ لِئَلَّا يُزِيلَهَا عَنْكَ وَعِنْدَ إِدْبَارِهَا لِئَلَّا يَسْتَمِرَّ عَلَيْكَ اِحْذَرِ الْجُبْنَ فَإِنَّهُ عَارٌ وَمَنْقَصَةٌ اِحْذَرِ الْبُخْلَ
فَإِنَّهُ لُؤْمٌ وَمَسَبَّةٌ اِحْذَرِ الْحَسَدَ فَإِنَّهُ يُزْرِي بِالنَّفْسِ بترس از حسد که خار میکند نفس را اِحْذَرِ الْأَمَانِيَّ فَإِنَّهَا مَنِيَّةٌ
مُمَنِّيَةٌ اِحْذَرْ كُلَّ عَمَلٍ إِذَا سُئِلَ عَنْهُ عَامِلُهُ اسْتَحْيَى مِنْهُ وَأَنْكَرَهُ حذر کن از کرداری که اگر از آن پرسش کنند عامل آن شرمین
شود و انکار کند اِحْذَرِ اللَّهْوَ وَاللَّعِبَ وَالْهَزْلَ وَكَثْرَةَ الضَّحِكِ وَالْمَزْحِ وَالتَّرَهُّبِ اِحْذَرِ اللُّؤْمَ إِذَا أَكْسَبَكَ وَالذُّلَّ
إِذَا أَهَّدَمَكَ وَالسَّفَلَةَ إِذَا رَفَعَتْكَ اِحْذَرِ الْكَرَمَ إِذَا أَهَانَكَ وَالْحِلْمَ إِذَا أَخْرَجَكَ وَالشُّجَاعَ إِذَا أَوْجَعَكَ اِحْذَرْ مُجَالَسَةَ
أَهْلِ الْفَضْلِ كَائِنًا مَنْ مُصَاحَبَةِ الْعَاقِلِ اِحْذَرْ أَنْ يَخْدَعَكَ الْغُرُورُ بِالْحَاصِلِ الْيَسِيرِ أَوْ يَنْزِلَ بِكَ الشُّرُورُ بِالزَّائِلِ الْحَقِيرِ
بترس از اینکه بفریبد تو را مستعجلات خوار مایه دنیا یا بلغزاند تو را شادیهای اندک ناپاینده اِحْذَرِ الْمَوْتَ وَأَحْيِنْ لَهُ الِاسْتِعْدَادَ وَتَسَدَّدْ
بِمُنْقَلِبِكَ اِحْذَرُوا سَطْوَةَ الْكَرِيمِ إِذَا وَضِعَ وَسَوْرَةَ اللَّئِيمِ إِذَا رُفِعَ بترسید از سطوت مرد کریم چون پست شود و از حمله لئیم وقتی
بمنقلبات اِحْذَرُوا السَّحَّ فَإِنَّهُ يَكْسِبُ الْمَقْتَ وَيُشِينُ الْمَحَاسِنَ وَيُشِينُ الثَّوْبَ اِحْذَرُوا أَهْلَ النِّفَاقِ فَإِنَّهُمُ الضَّالُّونَ
رفعت پایه اِحْذَرُوا السَّحَّ فَإِنَّهُ يَكْسِبُ الْمَقْتَ وَيُشِينُ الْمَحَاسِنَ وَيُشِينُ الثَّوْبَ اِحْذَرُوا أَهْلَ النِّفَاقِ فَإِنَّهُمُ الضَّالُّونَ
الْمُضِلُّونَ الزَّالُّونَ الْمُزِلُّونَ قُلُوبُهُمْ دَوِيَّةٌ وَوُجُوهُهُمْ نَقِيَّةٌ اِحْذَرُوا مَنَافِعَ الْكِبْرِ وَغَلَبَةَ الْحَمِيَّةِ وَتَعَصُّبَ الْجَاهِلِيَّةِ
اِحْذَرْ مِنَ الْأُمُورِ ثُلُثًا وَخَفْ مِنْ ثُلُثٍ وَارْجُ ثُلُثًا وَطَارِقْ ثُلُثًا وَاسْتَحْيِ مِنْ ثُلُثٍ وَافْزَعْ إِلَى ثُلُثٍ وَثِقْ إِلَى ثُلُثٍ
وَتَخَلَّصْ إِلَى ثُلُثٍ وَاهْرُبْ مِنْ ثُلُثٍ وَجَانِبْ ثُلُثًا يَجْمَعِ اللهُ لَكَ حُسْنَ الْبَصِيرَةِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَأَمَّا الَّتِي أُمِرْتَ أَنْ
تَحْذَرَهَا فَاحْذَرِ الْكِبْرَ وَالْغَضَبَ وَالطَّمَعَ فَأَمَّا الْكِبْرُ فَإِنَّهُ خَصْلَةٌ مِنْ خِصَالِ الْأَشْرَارِ وَالْكِبْرِيَاءُ رِدَاءُ اللهِ عَزَّ

www.KetabFarsi.com

۸۸۱ وَجَلَّ وَمَنْ اَسْكَنَ اللّٰهُ قَلْبَهُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ كِبْرٍ اَوْرَدَهُ النَّارَ وَالْغَضَبُ بِسَفِيهِ الْحِلْمِ وَيُطِيشُ الْعَالِمَ وَيُفْقِدُهُ
مَتَنَهُ الْعَقْلُ وَيُظْهِرُ مِنْهُ الْجَهْلَ وَالطَّمَعُ فَخٌّ مِنْ فِخَاخِ اِبْلِيسَ وَشَرَكٌ مِنْ عَظِيمِ اَحْبَالِهِ يَصْبِدُ بِهِ الْعُلَمَاءَ
وَالْعُقَلَاءَ وَاَهْلَ الْمَعْرِفَةِ وَذَوِي الْبَصَائِرِ وَاَمَّا الثَّلَاثُ الَّتِي تُخَافُهَا خَفِ اللّٰهَ تَعَالَى وَخَفْ مَنْ لَا يَخَافُ
مِنَ اللّٰهِ وَخَفْ لِسَانَكَ فَاِنَّهُ عَدُوٌّ لَكَ عَلَى دِينِكَ يُؤْمِنُكَ اللّٰهُ جَمِيعَ مَا خِفْتَهُ وَاَمَّا الثَّلَاثُ الَّتِي تَرْجُوهَا اُرْجُ اللّٰهَ
عِنْدَ ذُنُوبِكَ وَارْجُ مَحَاسِنَ عَمَلِكَ وَارْجُ شَفَاعَةَ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ وَاَمَّا الثَّلَاثُ الَّتِي تُوَافِقُ
فِيهَا فَوَافِقْ كِتَابَ اللّٰهِ تَعَالَى وَوَافِقْ سُنَّةَ نَبِيِّكَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَوَافِقْ مَا يُوَافِقُ الْحَقَّ وَالْكِتَابَ الْعَزِيزَ وَاَمَّا الثَّلَاثُ
الَّتِي تَسْتَحِي مِنْهُنَّ اِسْتَحِي مِنْ مُطَالَعَةِ اللّٰهِ اِيَّاكَ وَاَنْتَ مُقِيمٌ عَلَى مَا يُكْرَهُ وَاسْتَحِي مِنَ الْحَفَظَةِ الْكِرَامِ الْكَاتِبِينَ
وَاسْتَحِي مِنْ صَالِحِ الْمُؤْمِنِينَ وَاَمَّا الثَّلَاثُ الَّتِي تَفْزَعُ اِلَيْهَا اِفْزَعْ اِلَى اللّٰهِ فِي مِلَاكِ اُمُورِكَ وَافْزَعْ اِلَى التَّوْبَةِ مِنْ
مَسَاوِي عَمَلِكَ وَافْزَعْ اِلَى اَهْلِ الْعِلْمِ وَالْاَدَبِ وَاَمَّا الثَّلَاثُ الَّتِي تَشُحُّ عَلَيْهَا شُحَّ عَلَى عُمُرِكَ اَنْ اَفْنَيْتَهُ فِيمَا هُوَ عَلَيْكَ
لَا لَكَ وَشُحَّ عَلَى دِينِكَ لَا تَبْذُلْهُ لِلْغَضَبِ وَشُحَّ عَلَى كَلَامِكَ تَكَلَّمْ مَا كَانَ لَكَ لَا عَلَيْكَ وَاَمَّا الثَّلَاثُ الَّتِي تَخْلُصُ اِلَيْهَا
تَخْلُصُ اِلَى مَعْرِفَةِ نَفْسِكَ وَتَجْهَرُ بِهَا بِعُيُوبِهَا وَمَقِيتِكَ اِيَّاهَا وَتَخْلُصُ اِلَى تَقْوَى اللّٰهِ تَعَالَى وَتَخْلُصُ اِلَى اِهْمَالِ
نَفْسِكَ وَاِخْفَاءِ ذِكْرِكَ وَاَمَّا الثَّلَاثُ الَّتِي فَرَّ مِنْهَا فَاهْرُبْ مِنَ الْكَذِبِ وَاهْرُبْ مِنَ الظُّلْمِ وَلَوْ كَانَ وَلَدَكَ لَوْ
وَالِدَكَ وَاهْرُبْ مِنْ بَوَاطِنِ الْاِمْتِحَانِ الَّتِي تَحْتَاجُ فِيهَا اِلَى صَبْرِكَ وَاَمَّا الثَّلَاثُ الَّتِي تُجَانِبُهَا جَانِبْ هَوَاكَ وَاَهْلَ
الْاَهْوَاءِ وَجَانِبِ الشَّرَّ وَاَهْلَ الشَّرِّ وَجَانِبِ الْحُمْقَ وَاِنْ كَانُوا مُتَقَرِّبِينَ اَوْ صِحَّةً مُخْتَصِّينَ

الفصل الثامن

فيما ورد من حكم

اَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ اَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي حَرْفِ الْاَلِفِ بِاَلِفِ الْاِسْتِفْتَاحِ وَهُوَ اَحَدٌ وَاَرْبَعُونَ حِكَمًا قَوْلُهُ
عَلَيْهِ السَّلَامُ اَلْاَنَاةُ مِنْ خَطَّتَيْهِ قَبْلَ حُضُورِ مَنِيَّتِهِ اَلَا وَاِنَّ اَسْمَعَ الْاَسْمَاعِ مَنْ وَعَى التَّذْكِيرَ وَقَبِلَهُ اَلَا وَاِنَّ
الدُّنْيَا دَارُ لَا يَسْلَمُ مِنْهَا اِلَّا بِالزُّهْدِ فِيهَا وَلَا يُنْجَى مِنْهَا بِشَيْءٍ كَانَ لَهَا اَلَا وَاِنِّي لَاَرَى الْجَنَّةَ نَامَ طَالِبُهَا وَلَا كَالنَّارِ ۱۲ اَنْكَرَ
نَامَ هَارِبُهَا بدانید که دیدم چیزی را مانند بهشت که طالبان ان خفته اند و دست از طلب باز داشته اند و دیدم چیزی را مانند دوزخ که فرار کنندگان
ازان آسوده خفته و در تدبیر رهائی نبوده اند اَلَا مُنْتَبِهٌ مِنْ رَقْدَتِهِ قَبْلَ حِينِ مَنِيَّتِهِ اَلَا مُسْتَعِدٌّ لِلْفَنَاءِ بِرَوْحِهِ قَبْلَ زُهُوقِ
نَفْسِهِ میفرماید بیدار شو از خواب غفلت و بیدار کن ازان پیش که مرگ را دیدار کنی اَلَا وَاِنَّا اَهْلُ الْبَيْتِ اَبْوَابُ الْحِكْمَةِ وَاَنْوَارُ
الظُّلَمِ وَضِيَاءُ الْاَمَمِ اَلَا وَقَدْ اَمَرَنِ اللّٰهُ بِقِتَالِ اَهْلِ النَّكْثِ وَالْبَغْيِ وَالْفَسَادِ اَلَا وَاِنَّ اَفْضَلَ الْجِهَادِ ثَمَنُ الْجَنَّةِ فَمَنْ
جَادَ نَفْسَهُ مَلَكَهَا وَهِيَ اَكْرَمُ ثَوَابٍ اَقْبَلَ لِمَنْ عَرَفَهَا بدان که بهای جهاد بهشت است و انکس که با نفس خویش جهاد کند صاحب بهشت
گردد و این جهاد در نزد خداوند بزرگترین ثواب است اَلَا وَاِنَّ شَرَائِعَ الدِّينِ وَاحِدٌ وَسُبُلَهُ قَاصِدَةٌ فَمَنْ اَخَذَ بِهَا لَحِقَ
وَغَنِمَ وَمَنْ وَقَفَ عَنْهَا ضَلَّ وَنَدِمَ اَلَا وَاِنَّهُ فَذَّاكَرَ مِنَ الدُّنْيَا مَا كَانَ مُقْبِلًا وَاَقْبَلَ مِنْهَا مَا كَانَ مُدْبِرًا وَ
اَزْمَعَ التَّرْحَالَ عِبَادَ اللّٰهِ الْاَخْيَارُ بَاعُوا قَلِيلًا مِنَ الدُّنْيَا لَا يَبْقَى بِكَثِيرٍ مِنَ الْاٰخِرَةِ لَا يَفْنَى بدان که در دنیای ناپایدار
هیچ امری استوار نیست هر مدبری مقبل و هر مقبلی مدبر است و تصمیم عزم میدهند بندگان خدا سفر آخرت را و میفروشند از دنیا چیزی
را که باقی نمیماند و در بهای آن میگیرند از آخرت چیزی بسیاری که هرگز فانی نشود اَلَا وَاِنَّ مِنَ الْبَلَاءِ الْفَاقَةَ وَاَشَدُّ مِنَ
الْفَاقَةِ مَرَضُ الْبَدَنِ وَاَشَدُّ مِنْ مَرَضِ الْبَدَنِ مَرَضُ الْقَلْبِ اَلَا وَاِنَّ مِنَ النِّعَمِ سَعَةَ الْمَالِ وَاَفْضَلُ مِنْ سَعَةِ
الْمَالِ صِحَّةَ الْبَدَنِ وَاَفْضَلُ مِنْ صِحَّةِ الْبَدَنِ تَقْوَى الْقَلْبِ اَلَا وَاِنَّ الْحُظَّا بِاَجْمَلُ ثُمَّ حُمِلَ عَلَيْهَا اَهْلُهَا

وَخَلَتْ

www.KetabFarsi.com

وَخَلَعَتْ بُجُمَهَا فَاوْرَدَتْهُمُ النَّارَ اگاه باش که جرم و جریرت خیلی سرکش دمرون است و این خیل را زمام و لجامی نیست تا سواران ۸۸۹
خود را با آتش دوزخ در اندازد اَلَا وَاِنَّ التَّقْوٰی مَطَایَا ذُلُلٌ حُمِلَ عَلَیْهَا اَهْلُهَا وَاُعْطُوا اَزِمَّتَهَا فَاَوْرَدَتْهُمُ الْجَنَّةَ بدان
که پرهیزکاری و پارسائی شتران رهوار و فرمانبردارند و ایشان را مهار بدست سوار است پس سواران را بجنت در آورند اَلَا وَاِنَّ
اَخْوَفَ مَا اَخَافُ عَلَیْکُمْ اِتِّبَاعُ الْهَوٰی وَطُوْلُ الْاَمَلِ اَلَا عَامِلٌ لِنَفْسِهٖ قَبْلَ یَوْمِ بُؤْسِهٖ اَلَا مُتَزَوِّدٌ لِاَخِرَتِهٖ قَبْلَ
اُزُوْفِ رَحْلِهٖ اَلَا وَاِنَّ اِعْطَاءَ هٰذَا الْمَالِ فِیْ غَیْرِ حَقِّهٖ تَبْذِیْرٌ وَاِسْرَافٌ اَلَا وَاِنَّ الْفَاعِلَ لِلْخَیْرِ مِنْهُ اَعْظَمُ وَعَلَیْهِ اَهْوَنُ
اَلْعَافِ الْاٰخِرُ بِدَعَةٍ هٰذِهِ اللَّاظَةُ لَا عَمَلَ لَهَا اَلَا اِنَّهٗ لَیْسَ لِاَنْفُسِکُمْ ثَمَنٌ اِلَّا الْجَنَّةَ فَلَا تَبِیْعُوْهَا اِلَّا بِهَا اگاه باش که
نیست بهائی و قیمتی نفس شما را مگر بهشت پس واپایید و مفروشید نفس خود را مگر وقتی که در بها بهشت کنید اَلَا وَاِنَّ الدُّنْیَا قَدْ تَصَرَّمَتْ
وَاٰذَنَتْ بِانْقِضَاءٍ وَتَنَکَّرَ مَعْرُوْفُهَا وَصَارَ جِدُّهَا هَزْلًا وَمَمَرُّهَا غَثًّا اَلَا وَاِنَّ مَنْ لَا یَسْتَقِیْمُ بِالْهُدٰی بِطُوْلِ
اَلْاَمَلِ اَلَا وَاِنَّ مَنْ لَا یَنْفَعُهُ الْحَقُّ یَضُرُّهُ الْبَاطِلُ اَلَا مَا یَصْنَعُ بِالدُّنْیَا مَنْ خُلِقَ لِلْاٰخِرَةِ وَمَا یَصْنَعُ بِالْمَالِ مَنْ عَمَّا قَلِیْلٍ
یَسْلُبُهُ وَیَبْقٰی عَلَیْهِ حِسَابُهٗ وَتَبِعَتُهٗ بهوش باش چه سلند دنیا را کسی که از برای آخرت خلق شده و چه میکند مال را آنکه عنقریب از وی سلب
میشود و باقی میماند بر او حساب آن و تبعات آن اَلَا وَاِنَّ الْیَوْمَ الْمِضْمَارُ وَغَدًا السِّبَاقُ وَالسَّبَقَةُ الْجَنَّةُ وَالْغَایَةُ النَّارُ
اَلَا وَاِنَّکُمْ فِیْ اَیَّامِ اَمَلٍ مِنْ وَرَائِهٖ اَجَلٌ فَمَنْ عَمِلَ فِیْ اَیَّامِ اَمَلِهٖ قَبْلَ حُضُوْرِ اَجَلِهٖ نَفَعَهٗ عَمَلُهٗ وَلَمْ یَضُرَّهٗ اَجَلُهٗ اَلَا وَ
اِنَّ اللِّسَانَ بَضْعَةٌ مِنَ الْاِنْسَانِ فَلَا یُسْعِدُهُ الْقَوْلُ اِذَا امْتَنَعَ وَلَا یُمْهِلُهُ النُّطْقُ اِذَا اتَّسَعَ اَلَا وَاِنَّ اللَّبِیْبَ مَنِ
اسْتَقْبَلَ وُجُوْهَ الْاٰرَاءِ بِفِکْرِ صَائِبٍ وَنَظَرٍ فِی الْعَوَاقِبِ اگاه باش که مرد عاقل کسی است که در حوض امور و جوه آرای عقلا را بخرد
و بصائب رای وصف عقل عواقب امور را نگران باشد اَلَا لَا یَعْدِلَنَّ اَحَدُکُمْ عَنِ الْفَرِیْضَةِ یَرْمِیْ بِهَا الْخَصَاصَةَ اَنْ یَسُدَّهَا
بِالَّذِیْ لَا یَزِیْدُ مَانِعُ اَمْسَکَهٗ وَلَا یَنْقُصُهٗ اِنْ اَنْفَقَهٗ اَلَا وَاِنَّ اللِّسَانَ الصَّادِقَ یَجْعَلُهُ اللّٰهُ لِلْمَرْءِ فِی النَّاسِ خَیْرٌ مِنَ الْمَالِ
یُوْرِثُهُ مَنْ لَا یَحْمَدُ اَلَا وَقَدْ اَمَرْتُمْ بِالظَّعْنِ وَدُلِلْتُمْ عَلَی الزَّادِ فَتَزَوَّدُوْا مِنَ الدُّنْیَا مَا تَحْرُزُوْنَ بِهٖ اَنْفُسَکُمْ غَدًا اَلَا یَنْظُرُ
مَنْ لَا یَعْلَمُ اَنَّ قِیْمَةَ کُلِّ امْرِءٍ مَا یَعْلَمُ بدان که سزاوار نیست که کس چیزی را که نداند از آنکه نداند بپاموزد زیرا که قیمت مرد باندازه علم
اوست اَلَا فَاعْمَلُوْا وَالْاَلْسُنُ مُطْلَقَةٌ وَالْاَبْدَانُ صَحِیْحَةٌ وَالْاَعْضَاءُ لَدْنَةٌ وَالْمُنْقَلَبُ فَسِیْحٌ وَالْمَجَالُ عَرِیْضٌ قَبْلَ
اِرْهَاقِ الْفَوْتِ وَحُلُوْلِ الْمَوْتِ فَحَقِّقُوْا عَلَیْکُمْ حُلُوْلَهٗ وَاسْتَظِرُوْا اِقْبَالَ قَدُوْمِهٖ اَلَا وَقَدْ اَمَرَنِیَ اللّٰهُ رَبِّیْ بِقِتَالِ اَهْلِ
النَّکْثِ وَالْبَغْیِ وَالْفَسَادِ فِی الْاَرْضِ فَاَمَّا النَّاکِثُوْنَ فَقَدْ قُتِلْتُ وَاَمَّا الْقَاسِطُوْنَ فَقَدْ حَارَبْتُ وَاَمَّا الْمَارِقَةُ فَقَدْ
دَوَّخْتُ وَاَمَّا شَیْطَانُ الرَّدْهَةِ فَاِنَّهٗ کَهَنَهٗ بِصَعْقَةٍ سَمِعَتْ لَهَا وَجِیْبَةُ قَلْبِهٖ وَرَجْفَةُ صَدْرِهٖ بدانید که خداوند مرا امر
فرمود بقتال ناکثین و اهل بغی و مفسدین ارض اما ناکثین که طلحه و زبیر و سپاه ایشانند قتال کردم و خوارج را دلیل و زبون ساختم و اما
شیطان لهوج را بصیحه کفایت کردم چنانکه بمضطرب قلب سینه او را صفا نمودم اَلَا وَاِنَّ الظُّلْمَ ثَلٰثَةٌ فَظُلْمٌ لَا یُغْفَرُ وَظُلْمٌ لَا یُتْرَکُ
وَظُلْمٌ مَغْفُوْرٌ لَا یُطْلَبُ فَاَمَّا الظُّلْمُ الَّذِیْ لَا یُغْفَرُ فَالشِّرْکُ بِاللّٰهِ لِقَوْلِهٖ اِنَّ اللّٰهَ لَا یَغْفِرُ اَنْ یُّشْرَکَ بِهٖ وَیَغْفِرُ مَا دُوْنَ
ذٰلِکَ لِمَنْ یَّشَاءُ وَاَمَّا الظُّلْمُ الَّذِیْ لَا یُتْرَکُ فَظُلْمُ الْعِبَادِ بَعْضِهِمْ لِبَعْضٍ اَلْعِقَابُ هُنَالِکَ شَدِیْدٌ لَیْسَ جَرْحًا بِالْمُدٰی
وَلَا ضَرْبًا بِالسِّیَاطِ وَلٰکِنَّهٗ مَا یُسْتَصْغَرُ ذٰلِکَ مَعَهٗ وَاَمَّا الظُّلْمُ الَّذِیْ یُغْفَرُ فَظُلْمُ الْمَرْءِ نَفْسَهٗ عِنْدَ بَعْضِ الْعِثَارِ
اَلَا فَاعْمَلُوْا عِبَادَ اللّٰهِ وَالْجِدَّ مُهْمَلٌ وَالرَّوْحُ مُرْسَلٌ فِیْ فِنَاءِ الرِّیَاضِ وَرَائِحَةُ الْاِجْتِهَادِ وَمَهَلُ الْبَقِیَّةِ وَاَنَفُ الْمَسِیْرِ
وَاِیْطَارُ التَّوْبَةِ وَاِنْضَاجُ الْحَوْبَةِ قَبْلَ الضَّنْکِ وَالْمَضِیْقِ وَالرَّوْعِ وَالزُّهُوْقِ وَقَبْلَ قُدُوْمِ غَائِبٍ وَمَعُوْدٍ وَالْغَرِیْمِ

www.KetabFarsi.com

۴۱۰ بجود وطالب للدنیا والموت بطلبه وقافل ولیس بمغفول عنه وعلی اثر الماضین ما یمضی الباقون الاو
ان الشیطان قد جمع حزبه واستجلب خیله ورجله فان منی بصبرتی ما البتت به علی نفسی ولا
لبس به علی وایم الله لافرطن لهم حوضا انا ماتحه لا یصدرون عنه ولا یعودون الیه الا وان الشیطان قد ذمر
حزبه واستجلب خیله لیعود الی اوطانه ویرجع الباطل فی نصابه واسوما انکروا علی منکرا ولا اجملوا ابینهم
وبینهم نصفا وانهم لطالبون حقا ترکوه ودما سفکوه فلئن کنت شریکهم فیه فان لهم نصیبهم منه
وان کانوا تولوه دونی فما التبعة الا عندهم وان اعظم حجتهم لعلی انفسهم الاوانی قد دعوتکم الی قتال هؤلاء
لیلا ونهارا وسرا واعلانا وقلت لکم اغزوهم قبل ان یغزوکم فوالله ما غزی قط فی عقر دارهم الا ذلوا فتواکلتم
وتخاذلتم حتی شنت علیکم الغارات وملکت علیکم الاوطان

الفصل السابع

مما ورد من حکم امیر المؤمنین علی بن
ابیطالب علیه السلام فی حرف الالف علی وزن افعل وبعبرعنه بالیف العظیم خمس مائة واربعة وثلثون حکمة
من ذلک قوله علیه السلام افضل الغنی العقل اسوء الفقر الجهل افضل الغناء الاباء افضل التوسل الانتساب
افضل العدد الاستظهار اتهمکم ارجحکم اخسرکم اظلمکم اوحش الوحشة العجب افضح الخلابة الکذب احق الناس
بالرحمة عالم یجری علیه حکم جاهل وکریم یتولی علیه لئیم ویرتبط علیه فاجر واجب ترکی که سزاوار رحمت باید بود
که جاهل بروی حکومت کند وکریمی است که لئیم بروی استیلا جوید وناهی است که فاجر بروی تسلط یابد افضل الجود ایصال المعروف الی
اهله اکثر الناس خطأ الفقیر المتکبر ابغض العباد الی الله تعالی العالم المتجبر اقل شئ یغنی الصدق والامانة اکثر شئ
یردی الکذب والخیانة اعلم الناس بالله اکثرهم خشیة له احب العباد الی الله تعالی اطوعهم له افضل الناس رایا
من لم یستغن عن مشورة افضل مروت در فضل کسی است که خود را از مشیر ومشورت مستغنی ندانا حسن العفو ما کان عن قدرة افضل
الجود ما کان عن عسرة افضل الحلم کظم الغیظ وملک النفس مع القدرة اعون شئ علی صلاح النفس الفناعة
الناس برحمة الله اقومهم بالطاعة اسفه السفهاء المنتج بغض الکلام ابخل الناس من بخل بالسلام افضل العبادة تفکر
العیون بذکر الله اقوی الناس ایمانا اکثرهم توکلا علی الله قوی ترین مردم در ایمان کسی است که توکلش باخدای بیشتر باشد لعقل
الناس اطوعهم لله سبحانه اعظم الناس علما اشدهم خوفا لله سبحانه اشد الذنوب عندا فیذنب صغر عند صاحبه
اشد الذنوب عند الله ذنب استهان به راکبه اول اللهو لعب واخره حرب اول الشهوة طرب واخرها عطب اول شره
رانی شادمانی است واخرش هلاک جاودانی اصل الورع تجنب الشهوات افضل الطاعات العزوف عن اللذات اکبر
الناس مصیبة لنفسه اخوفهم لربه انصح الناس لنفسه اطوعهم لربه ابغض الخلابة الی الله تعالی المقاب مبغوض ترین
مردم در نزد خدا کسی است که مرکب عجب باشد اکبر الصواب والصلاح فی حضرة ذوی الالباب اعلم الناس بالقضاء
بقضائه اعظم الذنوب عند الله ذنب استر علیه عامله افضل الحب استیثار المرء ایاه من نافه افضح الظلم منع الحق وفی افعه
افضل الناس منة من بدأ بالمودة افضل عدة الصبر عند الشدة فاضلترین تهیه واعداد در دفع محنت وشدت شکیبائی است
اعظم الناس سعادة اکثرهم زهادة اصل المودة الحیاء ثمرها العفة اشرف الظفر الوفاء بالذمة اصل الخلاص الیأس مما فی ایدی الناس احمق الناس من ظن ان احدا اعقل الناس احمق ترین مردم کسی است که خود را دانا
ترین مردم داند افضلکم اطوعکم لله اخوفکم اعرفکم احبائکم افضلکم آخرکم ازهدکم اشفاکم اخوصکم

اکبرکم

www.KetabFarsi.com

کتاب کلمات قصار از کتب امیرالمؤمنین علی علیه السلام

۹۱ ۸ اَلسَّلَامُ اَوْرَعُ کُمْ اَتْقَاکُمْ اَنْفَعُ شَیْءٍ التَّقْوٰی اَفْضَلُ الْعَفْوِ الْحِلْمُ اَکْرَمُ الْحَسَبِ الْخُلُقُ اَکْبَرُ الْبِرِّ الرِّفْقُ اَفْضَلُ
الْعِبَادَةِ الزَّهَادَةُ اَفْضَلُ الْعِبَادَةِ غَلَبَةُ الْعَادَةِ اَهْلَکُ شَیْءٍ الطَّمَعُ اَمْلَکُ شَیْءٍ الْوَرَعُ اَحْسَنُ اللِّبَاسِ الْوَرَعُ اَقْبَحُ الشَّیْمِ
الطَّمَعُ اَفْضَلُ الصَّبْرِ الصَّبْرُ اَقْبَحُ الْخُلُقِ التَّکَبُّرُ اَفْضَلُ الْعِبَادَةِ التَّفَکُّرُ ضمن عبادت تفکر در معرفت است اَقْوَی عُدَّةِ الْمَرْءِ
الصَّبْرُ اَذَلُّ النَّاسِ الْمُرْتَابُ اَلْاَمُ النَّاسِ الْمُعَاتِبُ اَقْبَحُ اَفْعَالِ الْمُقْتَدِرِ الِانْتِقَامُ زشت ترین کردار مرد مقتدر انتقام جستن در حال
اقتدار است اَعْظَمُ الْوِزْرِ رَدُّ قَبُوْلِ الْعُذْرِ اَسْوَءُ شَیْءٍ الطَّمَعُ اَنْفَعُ الْمَوَاعِظِ مَا رَدَعَ اَفْضَلُ الْاِیْمَانِ حُسْنُ الْیَقِیْنِ اَفْضَلُ
الشَّرَفِ بَذْلُ الْاِحْسَانِ اَشْرَفُ الْمُرُوَّةِ حُسْنُ الْاُخُوَّةِ اَشْرَفُ الْاَدَبِ حُسْنُ الْمُرُوَّةِ اَقْوَی الْوَسَائِلِ حُسْنُ الْفَضَائِلِ اَسْوَءُ
الْخَلَائِقِ التَّجَلِّی بِالرَّذَائِلِ اَحْسَنُ الْعَدْلِ نُصْرَةُ الْمَظْلُوْمِ بهترین عدل و نصفت نصرت ستمدیدگان است اَعْظَمُ اللَّوْمِ عِنْدَ
الْمَطَالِبِ الْمَنُوْعُ الْقَنَاعَةُ اَشْرَفُ الْاَعْمَالِ الطَّاعَةُ اَقْرَبُ شَیْءٍ الْاَجَلُ اَبْعَدُ شَیْءٍ الْاَمَلُ اَعْجَلُ الْخَیْرِ ثَوَابًا الْبِرُّ اَشَدُّ شَیْءٍ عِقَابًا
الشَّرُّ اَحْسَنُ الْمَکَارِمِ الْجُوْدُ اَسْوَءُ النَّاسِ حَیًّا الْحَسُوْدُ اَعْقَلُ النَّاسِ مُحْسِنٌ خَائِفٌ اَجْهَلُ النَّاسِ مُسِیْءٌ مُسْتَأْنِفٌ اَسْوَءُ
الْعَبِیْدِ النَّمِیْمَةُ اَکْثَرُ النَّاسِ عَثَرَاتٍ اَکْثَرُهُمْ جَرِیْمَةً اَکْثَرُ الْمَکَارِمِ فِیْهَا الْاَحْسَبُ اَشْرَفُ حَسَبٍ حُسْنُ اَدَبٍ اَحْضَرُ النَّاسِ جَوَابًا
مَنْ لَمْ یَغْضَبْ اَشْرَفُ الْغِنٰی تَرْکُ الْمُنٰی بهترین توانگران کسی بود که ترک هوا و هوس شود اَمْنَعُ حُصُوْنِ الدِّیْنِ اَلتُّقٰی اَفْضَلُ الْمَالِ
مَا اسْتُرِقَّ بِهِ الْاَحْرَارُ فاضلترین مال آن است که ببذل آن آزادگان بنده کنند اَفْضَلُ الْبِرِّ مَا اُحْتُجِبَ بِهِ الْاَبْرَارُ اَفْضَلُ الْمَالِ
مَا اسْتُرِقَّ بِهِ الرِّجَالُ اَزْکَی الْمَالِ مَا اُکْتُسِبَ مِنْ حِلِّهِ اَفْضَلُ الْمَعْرُوْفِ اِغَاثَةُ الْمَلْهُوْفِ بهترین نیکوئیها اعانت ستم دیده است
اَحَقُّ النَّاسِ اَنْ یُؤْنَسَ بِهِ الْوَدُوْدُ الْمَأْلُوْفُ اَحَقُّ النَّاسِ بِزِیَادَةِ الْخَیْرِ اَشْکَرُهُمْ لِلْیَسِیْرِ اَلْیَقُ مِنْهَا اَبْلَغُ مَا تُسْتَمَدُّ بِهِ
النِّعَمُ الشُّکْرُ وَاَعْظَمُ مَا تُحْمَسُ بِهِ الْمِحَنُ الصَّبْرُ اَنْصَفُ النَّاسِ مَنْ اَنْصَفَ مِنْ نَفْسِهِ مِنْ غَیْرِ حَاجَةٍ عَلَیْهِ منصف ترین
مردم کسی است که انصاف کند در حق خویش بی آنکه دیگری بروی حکومت کند اَجْوَرُ النَّاسِ مَنْ عَدَّ جَوْرَهُ عَدْلًا عَلَیْهِ اَنْجَا النَّاسِ
سَلَامًا مَنْ اِذَا وَقَفَ عَلٰی مَسَاوِیْءِ مَا دَعَا اِلَی التَّحَوُّلِ عَنْهَا سعادتمند کسی است که چون واقف شود بر معایب
خود عجلت کند در تبرّی از آن معایب اَفْضَلُ النَّاسِ عَمَلًا اَحْسَنُهُمْ تَقْدِیْرًا لِلْمَعَاشِ وَاَشَدُّهُمْ اغْتِمَامًا بِاِصْلَاحِ مَعَادِهِ
اَحْزَمُ النَّاسِ رَأْیًا مَنْ اَنْجَزَ وَعْدَهُ وَلَمْ یُؤَخِّرْ عَمَلَ یَوْمِهِ لِغَدٍ اَحْمَدُ الْعِلْمِ عَاقِبَةً مَا زَادَ فِیْ عَمَلِكَ فِی الْعَاجِلِ وَاَزْلَفَكَ
فِی الْاٰجِلِ اَوْجَبُ الْعِلْمِ عَلَیْكَ مَا اَنْتَ مَسْئُوْلٌ عَنِ الْعَمَلِ بِهِ اَبْعَدُ النَّاسِ مِنَ الصَّلَاحِ الْمُتَهَیِّئُ لِلْفُجُوْرِ وَالْمَزَاحِ دور
ترین مردم از صلاح و سداد کسی است که مغرور شود در لهو و مزاح اَبْعَدُ النَّاسِ مِنَ النَّجَاحِ الْکَذُوْبُ ذُو الْوَجْهَیْنِ اَقَلُّ مَا
یَجِبُ عَلَیْكُمْ لِلّٰهِ شُکْرُ اَیَادِیْهِ وَاَبْقَاهُ مَرْضِیَّهُ کمترین چیزی که واجب است از خداوند بر شما شکر نعمت او و جستن رضای اوست
اَشْرَفُ الْبِشْرِ مَا تَعَاهَدَ الْوُدَّ اَحْسَنُ الْهِمَمِ اِنْجَازُ الْوَعْدِ اَکْرَمُ حَسَبٍ حُسْنُ الْاَدَبِ اَفْضَلُ سَبَبٍ کَفُّ الْغَضَبِ اَفْضَلُ
الْاِیْمَانِ حُسْنُ الْاِیْقَانِ اَفْضَلُ الشَّرَفِ بَذْلُ الْاِحْسَانِ اَفْضَلُ الدِّیْنِ قَصْرُ الْاَمَلِ اَعْلَی الْعِبَادَةِ اِخْلَاصُ الْعَمَلِ اَفْضَلُ
الْاِیْمَانِ الْاِحْسَانُ وَاَقْبَحُ الْبِشْرِ الْعُدْوَانُ اَفْضَلُ الذَّخَائِرِ عِلْمٌ یُعْمَلُ بِهِ وَمَعْرُوْفٌ لَا یُمَنُّ بِهِ بهترین ذخیره آخرت علمی است
که بدان عمل کنند و حسناتی است که بدان منت نگذارند اَشَدُّ النَّاسِ نَدَامَةً وَاَکْثَرُهُمْ مَلَامَةً اَلْعَجِلُ الَّذِیْ لَا یَتَرَوَّی اَلَّذِیْ لَا یَتَرَوَّی
عَقْلُهُ الْاِبْعَادُ قَوْمٌ اَمِیْرُهُمْ اَنْجَحُ النَّاسِ مَنْ غَلَبَ الْجَهْلَ بِالْعِلْمِ وَغَلَبَ الْغَضَبَ بِالْحِلْمِ اَشْرَفُ اَخْلَاقِ الْکَرِیْمِ کَتْمُ مَسَاوِیْهِ
عِلْمًا بِعِلْمٍ اَفْضَلُ الذَّخَائِرِ حُسْنُ الضَّمَائِرِ اَبْخَلُ النَّاسِ مَنْ بَخِلَ عَلٰی نَفْسِهِ بِمَالِهِ وَسَمَحَ بِهِ لِوَارِثِهِ بخیل ترین مردم کسی است
که بخل میکند بمال خویش و در حق خویش و بذل میکند برای وارث خویش از بندگان خدای نزدیکتر بسوی خداوند کسی است که نیکو تر بخلق سخن کند

www.KetabFarsi.com

۱۹۲ اگرچه بر زبان او بیشه و بدان کار کند اگرچه کرده میدارد اَحْسَنُ اللِّبَاسِ اَلْوَرَعُ وَخَيْرُ الذُّخْرِ التَّقْوٰى اَحَقُّ مَنْ لَطَمَتْهُ
مَنْ اَمَرَكَ بِالنَّقْصِ وَنَهَاكَ عَنِ الْهَوٰى اَشْقَى النَّاسِ مَنْ غَلَبَهُ هَوَاهُ مَلَكَهُ دُنْيَاهُ فَاَفْسَدَ اٰخِرَتَهُ اَفْضَلُ النَّاسِ مَنْ
عَصٰى هَوَاهُ وَاَصْلَحَ اٰخِرَتَهُ اَضْعَفُ النَّاسِ حَالًا مَنْ كَثُرَتْ شَهْوَتُهُ وَزَادَتْ مُؤْنَتُهُ وَقَلَّتْ مَعُونَتُهُ اَفْضَلُ الْمُلُوكِ مَنْ
حَسُنَ فِعْلُهُ وَبَيِّنَتُهُ وَعَدَلَ فِي جُنْدِهِ وَرَعِيَّتِهِ بهترین سلاطین کسی است که نیت خود را صاف دارد و کردار خود را نیکو فرماید و در میان
لشکری و رعیت کار بعدل کند اَعْقَلُ النَّاسِ اَقْوَمُهُمْ عَنِ اللّٰهِ اَعْفَى النَّاسِ الرَّاضِي بِقَسْمِ اللّٰهِ اَوْثَقُ سَبَبٍ اَخَذْتَ بِهِ سَبَبٌ
بَيْنَكَ وَبَيْنَ اللّٰهِ اَشَدُّ النَّاسِ عَدَاوَةً يَوْمَ الْقِيٰمَةِ الْمُحْظُوظُ لِقَضَاءِ اللّٰهِ اَعْفَى النَّاسِ فِي الْاٰخِرَةِ اَفْقَرُهُمْ فِي الدُّنْيَا غنی
ترین مردم در آخرت کسی است که در دنیا فقیر تر باشد اَشْرَفُ الْخَلَائِقِ التَّوَاضُعُ وَالْحِلْمُ وَلَيْنُ الْجَانِبِ اَحْسَنُ الشِّيَمِ اِكْرَامُ
الْمُصَاحِبِ وَاِسْعَافُ الطَّالِبِ اَفْضَلُ الْعَقْلِ مَعْرِفَةُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ فَمَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ عَقَلَ وَمَنْ جَهِلَهَا ضَلَّ فاضلترین
عقل شناختن مرد است مر نفس خود را پس آنکس که شناخت نفس خود را خردمند است و آنکس که نشناخت گمراه است اَشَدُّ النَّاسِ عُقُوبَةً
رَجُلٌ كَافَى لِاِحْسَانٍ بِالْاِسَاءَةِ اَشَدُّ مِنَ الْمَوْتِ طَلَبُ الْحَاجَةِ مِنْ غَيْرِ اَهْلِهَا صعب تر از مرگ عرض حاجت است نزد
نااهل اَتْعَبُ النَّاسِ قَلْبًا مَنْ عَلَتْ هِمَّتُهُ وَكَثُرَتْ مُرُوَّتُهُ وَقَلَّتْ مَقْدُرَتُهُ اَفْضَلُ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا الْاَتْقِيَاءُ وَفِي
الْاٰخِرَةِ الْاَنْبِيَاءُ اَجَلُّ الْمُلُوكِ مَنْ مَلَكَ نَفْسَهُ وَبَسَطَهَا لِلْعَدْلِ اَجَلُّ الْاُمَرَاءِ مَنْ لَمْ يَكُنِ الْهَوٰى عَلَيْهِ اَمِيرًا اَعْظَمُ
النَّاسِ وِزْرًا الْعُلَمَاءُ الْمُفَرِّطُونَ اَعْيَا مَا يَكُونُ الْحَكِيمُ اِذَا خَاطَبَ سَفِيهًا اَقْوَى النَّاسِ اَعْظَمُهُمْ سُلْطَانًا عَلَى نَفْسِهِ
اَعْجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنْ اِصْلَاحِ نَفْسِهِ عاجزترین مردم کسی است که در اصلاح نفس خویش عاجز باشد اَعْدَلُ النَّاسِ مَنْ اَنْصَفَ
مَنْ ظَلَمَهُ اَجْوَرُ النَّاسِ مَنْ ظَلَمَ مَنْ اَنْصَفَهُ اَقْوَى النَّاسِ مَنْ قَوِيَ عَلَى غَضَبِهِ عَلِيٌّ اَكْثَرُ النَّاسِ ضَمَّةً مَنْ
هَنَاكَ مَنْ قَوِيَ عَلَى نَفْسِهِ اَغْلَبُ النَّاسِ مَنْ غَلَبَ هَوَاهُ بِيلمر غالبترین مردم کسی است که از روی دانش بر هوا و هوس غلبه جوید
اَخْسَرُ النَّاسِ مَنْ مَدَّ عَلَى اَنْ يَقُولَ الْحَقَّ وَلَمْ يَفْعَلْ اَذًى لِنَفْسِهِ مَنْ مَلَكَتْهُ الشَّهْوَةُ فَاسْتَعْبَدَتْهُ الْمَطَامِعُ
اَكْثَرُ مَصَارِعِ الْعُقُولِ تَحْتَ بُرُوقِ الْمَطَامِعِ اَسْرَعُ الْاَشْيَاءِ عُقُوبَةً رَجُلٌ عَاهَدَتْهُ عَلَى اَمْرٍ وَكَانَ مِنْ نِيَّتِكَ الْوَفَاءُ
وَمِنْ نِيَّتِهِ الْغَدْرُ بِكَ سریع ترچیزی که در میرسد عقوبت مردی است که با او عهد میکنی در امری و در خاطر داری که وفا بعهد کنی و او
در خاطر دارد که با تو غدر و خدعه کند اَفْضَلُ النَّاسِ سَالِفَةً عِنْدَكَ مَنْ اَسْلَفَكَ حُسْنَ التَّاهُّلِ لَكَ اَشْبَهُ النَّاسِ
بِالْاَنْبِيَاءِ اَشَدُّهُمْ لِلْحَقِّ وَاَصْبَرُهُمْ عَلَى الْعَمَلِ بِهِ اَجْوَدُ الْبِرِّ اَنْ تُنْصِفَ عَنِ النَّاسِ وَاَنْ تُعَامِلَهُمْ بِهِ بهترین صفت و برترین
خصلت که از مردم انصاف بخواهی و با ایشان بانصاف کار کنی اَعْدَلُ الْبِرِّ اَنْ تُعَامِلَ النَّاسَ بِمَا يَجِبُ اَنْ يُعَامِلُوكَ بِهِ اَكْبَرُ
الْعَيْبِ اَنْ تَعِيبَ غَيْرَكَ بِمَا مَوْجُودٌ فِيكَ اَكْبَرُ الْكَلَمِ تَعَبًا فِيمَا لَا يَعْنِيكَ اَحْسَنُ الْمَكَارِمِ جُودُ الْمُقِلِّ وَعَفْوُ الْمُقْتَدِرِ بَعْدَ
الْخَلَائِقِ مِنَ اِمَامِ التُّقَى الْبَخِيلُ اَمْقَتُ الْخَلَائِقِ اِلَى اللّٰهِ الْفَقِيرُ الْمَزْهُوُّ وَالشَّيْخُ الزَّانِي وَالْعَالِمُ الْفَاجِرُ مبغوض ترین مردم در
نزد خداوند کدامی متکبر و پرزاکار و عالم فاجر است اَشْقَى النَّاسِ مَنْ بَاعَ دِينَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ اَقْبَحُ الْبُخْلِ مَنْعُ الْاَمْوَالِ مِنْ مُسْتَحِقِّيهَا
اَفْضَلُ الْمُرُوَّةِ اِسْتِهْلَالُ الرَّجُلِ مَاءَ وَجْهِهِ اَدَلُّ شَيْءٍ عَلَى غَزَارَةِ الْعَقْلِ حُسْنُ التَّدْبِيرِ اَفْضَلُ الْاَمْوَالِ اَحْسَنُهَا اَثَرًا عَلَيْكَ
اَفْضَلُ الْجُودِ الْعَطِيَّةُ قَبْلَ ذُلِّ السُّؤَالِ فاضلترین جود عطائی است که پیش از ذلت سوال عطا شود اَصْدَقُ شَيْءٍ الْاَجَلُ اَكْذَبُ
شَيْءٍ الْاَمَلُ اَكْبَسُ الْكَيْسِ التُّقَى اَحْمَقُ حَيِّ الْهَوٰى اَفْضَلُ مِنْ طَلَبِ التَّوْبَةِ تَرْكُ الذَّنْبِ اَقْبَحُ الْبَخْلِ التَّرَفُّدُ فِي
الدَّاءِ الصَّلْفُ اَشْرَفُ الْخَلَائِقِ الْوَفَاءُ اَعْظَمُ الْبَلَاءِ انْقِطَاعُ الرَّجَاءِ اَعْقَلُ النَّاسِ مَنْ تَعَطَّى الْعُقَلَاءَ اَغْفَى النَّاسِ الْفَاجِرُ

www.KetabFarsi.com

غنی ترین مردم قانع است افقر الناس الطامع فقیرترین مردم طامع است افضل العقل الرشاد احسن القول السداد افضل ۹۳
الدین البغی افضل السعادة استقامة الدین افضل الایمان الاحسان اقبح الیتم البذاء اضر شیء الشرک
الیسر الریاء اقبح شیء الافک اسعد الناس العامل افضل الملوک العادل افضل الذخر العمل اوفی جنة
التقوی اشجع الناس اسخاهم اعقل الناس احلمهم اعظم الشرف الادب افضل الملک ملک الغضب افضل
الایمان الامانة اقبح الاخلاق الخیانة انفع شیء الورع اضر شیء الطمع اقبح الی العقبر بیست زبن مجرد کلام اضطرار
در سخن کردن است اسوء القول الهذر احسن الکرم الایثار احمق الحمق الاغترار اول الزهد اول
العقل التعبد اشرف الشرف العلم اقبح السیر الظلم اعمل شیء حذر عنه الکفر اسوء شیء عاقبة البغی اشد
القلوب غلاً قلب الحسود انفع العلم ما عمل به سودمندترین علم آن است که بدان عمل شود افضل العمل ما اخلص
فیه افضل المعرفة معرفة الانسان نفسه اعظم الجهل جهل الانسان نفسه اقبح الصدق ثناء الرجل علی نفسه
زشت ترین راستیها ستایش مرد است بنفس خود را افضل الجهاد مجاهدة المرء نفسه ادبح البضائع اصطناع الصنائع
افضل الذخائر حسن الصنائع احسن الصنائع ما وافق الشرائع بهترین بخشها نیکوکاریهاست که با شریعت موافق باشد
او والیتیم صحة الجسم ابعدهم اقربهم من الکرم اشد المصائب سوء الخلق امنا العیش اطراح الکلف کوتاه
ترین زندگی از دامن کلفت است اعلی مراتب الکرم الایثار اکبر الاوزار تزکیة الاشرار اصعب البلاء ان تتبرء
العادل افضل الطاعات هجر اللذات الام البغی عند القدرة احسن الجود عفو بعد قدرة بهترین جود عفو جرم
وجریت است بعد از بافتن قدرت احسن الیتیم شرف الیتیم افضل الکرم اتمام النعم اوفر البر صلة الرحم اکبر الحمق
الاغتراق فی المدح والذم افضل الناس اعمهم للناس بهترین مردم کسی است که از برای مردم سودمندتر بود احسن
ملابس الدنیا الحبا افضل الطاعات الزهد فی الدنیا اعظم الخطایا احب الدنیا احسن فعال المقتدر العفو افضل
العقل مجانبة الهوی اکمل فعال ذوی القدرة الانعام اقبح الغدر اذاعة السر ازین الیتیم الحلم والعفاف اخشن
البغی البغی علی الاقارب افضل الملوک اعمهم نفعا اشرف المؤمنین اکرمهم کسبا اقبح تحت جور الولاة اقطع
شیء ظلم القضاة افضل الکنوز حزمة تذخر احسن التمنة شکر منشور اعدل الخلق اضامهم بالحق عادلترین
خلق کسی است که در کار حق بنگرد ضاکه اصدق القول ما طابق الحق افضل الزهد اخفاء الزهد احسن المروة حفظ
الود افضل الامانة الوفاء بالعهد انفع الدواء ترک المنی نافعترین دوا ترک آرزوهاست افضل الجود بذل
الموجود احسن الصدق فی الوفاء بالعهود اقرب الاولیاء من النهی ابعدهما من الهوی احسن الاحسان مواساة
الاخوان افضل العدد ثبات الاخوان انفع الذخائر صالح الاعمال احسن المقال ما صدقه الافعال بهترین
گفتار آنست که با کردار راست آید افضل الورع حسن الظن افضل من الطاعة ترک المنی اقرب القرب مودات
القلوب افضل الصبر الصبر عن المحبوب اطهر الناس اعراقا احسنهم لخلاقا احسن العبادة عفة البطن و
الفرج بهترین عبادت خویشتن داری است از شکم و از کامجوئی دنیا احق ما یکون الحرج اقرب ما یکون الفرج
چندانکه سخت بود عسر و حرج نزدیکتر بود نجات و فرج اجل الناس من وضع نفسه اقوی الناس من قوی علی نفسه
اسرع شیء عقوبة البغی الفاجرة افضل العطاء ما سبق به المرض لنفع المال ما قضی به الفرض ازکی

www.KetabFarsi.com

المال ما اشتریت بمثل الآخرة احسن من ملاذ بستان الدنیا رفضها بهترین جاهای دنیا آنست که از خویش دور افکنی
اصعب المرام طلب ما فی ایدی الانام اشرف الصنائع لصطناع الکرام اتقد الناس علی الصواب من لم
یغضب امالک الناس بسداد الرای کل مجرب اجل المعروف ما وضع فی اهله بزرگترین عطیت و نیکوترین چیزیست
که در جای خود وضع شود و در حق اهلش بذل کرده طیب المال ما اکتسب من حله افضل من اکتساب الحسنات بجنب
السیات اول الحکمة ترک اللذات و اخرها مقت الغایات اکرم الناس املا اظلهم للذنوب ذکر اطول الناس
املا انورهم عملا اولی الناس بالانبیاء اعملهم بما اتوا به نزدیکترین مردم با پیغمبران کسی است که بآثار ایشان برود
زاهد اخسن الناس عیشا من عاش الناس فی فضله افضل الملوک هیبة من عم الناس بعدله اولی الناس
بالعفو اقدرهم علی العقوبة ابصر الناس من ابصر عیوبه و اقلع عن ذنوبه اولی الناس بالنوال لغناهم عن
السؤال افضل النوال ما وصل قبل السؤال فاضلترین عطاآن است که پیش از خواستن عاید خواهنده شود اولی الناس
بالتهمة المتهاج الیها افضل الاعمال ما اکره من النفوس علیها احق الناس بالاسعاف طالب العفو بعد
الناس من الصلاح المستهتر باللهو احق من شکرت من لا یمنع مزیدک احق من ذکرت من لا ینسالک اولی من
اخیبت من لا یملک ارضی الناس من کانت اخلاقه وغیبته اقوی الناس من غلب هواه اکیس الناس من
رفض دنیاه اربح الناس من اشتری بالدنیا الآخرة سودمندترین مردم کسی است که دینار بهای آخرت کند اخسر
الناس من رضی بالدنیا عوضا عن الآخرة زیان کارترین مردم کسی است که دینار در ازای آخرت بگیرد افضل القلوب
قلب حشی بالفهم اعلم الناس المستهتر بالعلم اعجز الناس من عجز عن الدنیا افضل المصائب الولة بالذنب
اصل قوة القلب التوکل علی الله اصل صلاح القلب اشتغاله بذکر الله اصل الصبر التوکل علی الله اصل
الرضا النیقة بالله اصل رضا و تسلیم اطمینان است بفضل خدای تعالی اصل الزهد الرغبة فیما عند الله اصل الایمان
التسلیم لاوامر الله افضل الناس من جاهد هواه احزم الناس من اشتهاه بامر دنیاه اصل العقل الفکر و ثمرته
السلامة اصل الشر الطمع و ثمرته الملامة اصل العزم الحزم و ثمرته الظفر اصل الورع تجنب الاثام و التنزه
عن المحارم اصل پارسائی پاکدامنی از سیئات و پاکی از محرمات است اصل السلامة من الزلل الفکر قبل الفعل و الزین
قبل الکلام اصل الزهد الیقین و ثمرته السعادة افضل من تنزهت نفسه من زهد فی الکلام افضل الناس
من کظم غیظه و حلم عن قدرة بهترین مردم کسی است که خشم خود را بشکند و با قدرت مکارم انتقام حلم ورزد افضل معروف
اللهم منع اذاه اجمع افعال الکریم منع عطاه احسن العلم ما کان مع العمل احسن الصمت ما کان عن الزلل
احسن الحیاء استحیاؤک من قبیح بهترین حیا شرم و شرمست از معایب نفس خویش افضل الادب ما قوم به
به نفسک افضل المروة اجتناب جنایات الاخوان اشرف العلم ما ظهر فی الجوارح و الارکان ابغض الخلائق
الی الله الشیخ الزانی احسن من استهناء حقک العفو عنه اعلم الناس بالله تعالی اخوفهم منه دانترین مردم
بخدا ترسناک ترین ایشان است از خداوند اغبط الناس السابغ الی الخیرات افضل الناس بعد رضی الله عنهم
بعد الماضین سخاؤه بعد رضی الله عنهم بهترین بعد از گذشتگان سخاوت بهترین مال و متاع سخی ترین خلق اندر عرض ناموس خود اعرب الناس من الله احسنهم ایمانا اول المروة طاعة
الله و آخرها التنزه عن الدنیا یا اهل الدنیا غرض النوائب و دریئة المصائب و نصب الرزایا اهل دنیا نشانه

www.KetabFarsi.com

۴۹۰ نایبات و فرزندان مصیبات و غارت زده بلیات اند اشد الناس ندما عند الموت العلماء غیر عاملین اغنی الاغنیاء
من لم یکن للحرص اسیرا اغنی ترین اغنیا کسی است که بقوت قناعت اسیر حرص نشود احسن الفعل الکف عن القبیح
افضل ما من الله علی عباده علم و عقل و ملاک عدل ادین الناس من لم ینقد الشهوة دینه اعلم الناس
من لم یزل الشک یقینه دانا ترین مردم کسی است که یقین خود را بشک و شبهت زائل نکند اعرف الناس بالزهادة
من عرف نقص الدنیا اظهر الناس نفاقا من امر بالطاعة و لم یعمل بها و نهی عن المعصیة و لم ینته عنها
آشکارا ترین منافقان کسی است که امر میکند بطاعت و خود طریق طاعت نمی سپارد و نهی میکند از معصیت و خود دست باز نمیدارد
اشد الغصص فوت الغرض افضل الورای ما لم یهب الغرض و لم یورث الغصص اسعد الناس من ترک من لذة
فانیة للذة باقیة اکرم الاخلاق السخاء و اعمها نفعا العدل او فر الناس حظا فی الاخرة اقلهم حظا فی الدنیا
بهره مند تر در آخرت کسی است که از دنیا کمتر بهره مند شود اعرف الناس بالله اعذرهم للناس و ان لم یجد لهم عذرا احق
من قطیعته من لا یجد منه بدا و لا تستطیع لامرء ودا افضل الجهاد جهاد النفس عن الهوی و قطامها من
لذات الدنیا اصدق الاخوان مودة افضلهم لاخوانه فی السراء و فی الضراء مواساة افضل الادب ان
یقف الانسان عند حده و لا یتعدی قدره و طوره فاضلترین ادب آنست که انسان بایستد در حد خویش و بیرون
نشود از قدر و اندازه خود اعدل الناس من انصف عن قوله و اعظمهم حلما من حلم عن قدرة احمد من البلاغة
الصمت حین لا ینبغی الکلام ستوده ترین بلاغت خاموشی است وقتی که سخن کردن سزاوار نیست اعون الاشیاء علی
ترکیة العقل التعلیم اغنی الغناء حسن التقدیر فی الفاقة افضل المال ما فضت به الحقوق اقبح
المعاجز قطیعة الرحم و العقوق افضل الذکر ان یشرح به الصدور و یستنبه به السرائر او من
الاعداء و کیدا من اظهر عداوته غارتا بترین دشمنان از در کین و کید کسی است که آشکار کند خصمی خود را اعظم الناس
سلطانا علی نفسه من قمع غضبه و امات شهوته اعلم الناس بالله اکثرهم له مسئلة و انا رکس در معرفت
خداوند کسی است که بیشتر در حضرت یزدان اظهار مسئلت کند و حاجت برد حالا من حسن عیش الناس فی عیشه و عمم
رعیته بعدله اجهل الناس المغتر بقول مادح متملق یحسن له القبیح و ینقص له التصبح اقبح القبیح
الاستخفاف بمولی عظته المشفق الناصح و الاغترار بجلاوة ثناء المادح الکاشح اصوب الجواب القول
الصواب اعظم الناس ذلا الطامع و الحرص و المرتب اعظم الذنوب ذنب مستصغر عند صاحبه بزرگترین گناهی
گناهی است که در نزد مرتکب آن کوچک نماید اسعد الناس بالخیر العامل به اقل ما یجب للمنعم ان لا تجحد نعمته
کمترچیزی که واجب میشود از برای منعم این است که انکار نکند نعمتی را که باو عطا شده اول الهوی فتنة و اخره محنة افضل
الشیم السخاء و الیف و النصیحة و الوفاء احق الناس ان یحذر السلطان الجائر و العدو الفاجر و الصدیق
الغادر افضل العقل الانتباه و افضل الحزم الاستظهار احزم الناس من کان الصبر و النظر للعواقب
شعاره و دثاره اکیس الاکیاس من مقت دنیاه و قطع منها امله و مناه و صرف عنها طمعه و رجاه
داناترین دانایان کسی است که دشمن دارد دنیای خود را و قطع کند از دنیا امل و آرزوی خود را و بگرداند از دنیا طمع خود و امید خود را
افضل المسلمین اسلاما من کان سلمه لاخیه و لا یعتل خوفه و رجاه افضل المؤمنین ایمانا من کان یود لاخیه

www.KetabFarsi.com

٩٩٨ وَعَطَاؤُهُ وَتَسَخُّطُهُ وَرِضَاهُ أَفْضَلُ مَنْ شَاوَرْتَ ذَوُ التَّجَارِبِ وَشَرُّ مَنْ فَاوَضْتَ ذُو الْعَائِبِ فاضلترکسی که مشاورت
کنی با او صاحبان تجربت اند و بدترکس که با او فرین شوی صاحبان عیوب أَفْضَلُ الْفَضَائِلِ بَذْلُ الرَّغَائِبِ وَإِسْعَافُ
الطَّالِبِ وَالْإِجْمَالُ فِي الْمَطَالِبِ أَنْفَعُ الْكُنُوزِ مَعْرُوفٌ تُودِعُهُ الْأَحْرَارَ وَعِلْمٌ يَتَدَاوَلُهُ الْأَخْيَارُ أَحْسَنُ النَّاسِ
حَالًا فِي النِّعَمِ مَنْ لَمْ تَدْعُهُ حَالَةٌ بِالشُّكْرِ وَاسْتَرْجَعَ فَائِتَهَا بِالصَّبْرِ نیکوخصال ترین مردم در نعمتها کسی است که بشکر آنچه در
دست دارد مداومت کند و بر آنچه از دست رفته شکر کوید أَنْجَحُ الْأُمُورِ مَا احْتَاطَ بِهَا الْكِتْمَانُ أَفْضَلُ الشَّرَفِ كَفُّ الْأَذَى وَ
بَذْلُ الْإِحْسَانِ أَهْوَنُ شَيْءٍ لِلْأَئِمَّةِ الْجُهَّالِ أَمَلُكَ شَيْءٍ لِسِيدَامَةِ الضَّلَالِ أَبْعَدُ النَّاسِ سَفَرًا مَنْ كَانَ سَفَرُهُ فِي
ابْتِغَاءِ صَالِحٍ أَقْرَبُ النِّسَاءِ فِي النِّكَاحِ أَعْوَدُ مَا فِي الصَّلَاحِ أَوَّلُ الْمُرُوءَةِ طَلَاقَةُ الْوَجْهِ وَآخِرُهَا النُّهُوضُ إِلَى النَّاسِ
أَوَّلُ الْإِخْلَاصِ إِيَاسُ النَّاسِ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ سرو فر اخلاص نخواستن وطمع نبستن است بر آنچه در دست مردم است أَوَّلُ الْقُوَّةِ
الْبِشْرُ وَآخِرُهَا النَّدَامَةُ الْبِرُّ أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْفَرَحُ عِنْدَ قَضَاءِ الْأَمْرِ أَمْقَتُ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ مَنْ كَانَ هَمُّهُ بَطْنَهُ وَ
فَرْجَهُ از بندکان خدای در حضرت خداوند دشمن ترکسی است که همت خود را در شکم خوارکی و شهوت رانی مقصور دارد أَنْعَمُ النَّاسِ عَيْشًا
مَنْ مَنَحَهُ اللَّهُ الْقَنَاعَةَ وَاصْطَلَحَ لَهُ زَوْجُهُ أَشَدُّ النَّاسِ عَمًى مَنْ عَمِيَ عَنْ حُبِّنَا وَفَضْلِنَا وَنَاصَبَنَا الْعَدَاوَةَ بِلَا ذَنْبٍ سَبَقَ
مِنَّا إِلَيْهِ إِلَّا أَنْ دَعَوْنَاهُ إِلَى الْحَقِّ وَدَعَاهُ سِوَانَا إِلَى الْفِتْنَةِ وَالدُّنْيَا فَأَتَوْهُمَا وَنَصَبَ لَنَا الْعَدَاوَةَ أَسْعَدُ النَّاسِ مَنْ
عَرَفَ فَضْلَنَا وَتَقَرَّبَ إِلَى اللَّهِ بِنَا أَخْلَصَ حُبَّنَا وَعَمِلَ بِمَا إِلَيْهِ نَدَبَنَا وَانْتَهَى عَمَّا عَنْهُ نَهَانَا فَذَاكَ مِنَّا وَهُوَ فِي دَارِ
الْمُقَامَةِ مَعَنَا سعید ترین مردم کسی است که بشناسد فضل ما اهل البیت را و تقرب میجوید در حضرت خداوند بتوسط ما و عمل میکند بدانچه
سنت ماست و بازمی ایستد فرمنهی ما از چنین کس از است و در قیامت با ماست أَحْسَنُ الْآدَابِ مَا كَفَّكَ عَنِ الْمَحَارِمِ أَفْضَلُ
الْأَخْلَاقِ مَا حَمَلَكَ عَلَى الْمَكَارِمِ أَبْلَغُ التَّكَلُّمِ مَا طَفِقَ بِهِ ظَاهِرُ الْبَلْوَى أَفْضَلُ النَّجْوَى مَا كَانَ عَلَى الدِّينِ وَالتُّقَى
وَاسْتَمَرَّ عَنِ اتِّبَاعِ الْهَدْيِ وَخَالَفَ الْهَوَى أَصْدَقُ الْمَقَالِ مَا نَطَقَ بِهِ لِسَانُ الْحَالِ أَحْسَنُ الْمَقَالِ مَا صَدَّقَهُ حُسْنُ
الْفِعَالِ بهترین کفار آنست که زمست آید باآن کردار أَحْسَنُ الْكَلَامِ مَا زَانَهُ حُسْنُ النِّظَامِ وَفَهْمُ الْخَاصِّ وَالْعَامِّ بهترین
کلام آنست که بحسن تضیق و نظام جاری شود و بفهم خاص و عام نزدیک باشد أَشْرَفُ الْهِمَمِ وَعَايَةُ الْمَرَامِ وَأَفْضَلُ الشِّيَمِ صِلَةُ
الْأَرْحَامِ أَبْلَغُ الْبَلَاغَةِ مَا سَهُلَ مَجَازُهُ وَحَسُنَ إِيجَازُهُ رساترین بلاغت آنست که آسان کشوف افتد مجاز آن و مانع ابلاغ
نشود اختصار و ایجاز آن أَسْعَدُ النَّاسِ بِالدُّنْيَا النَّاسِكُ لَهَا وَأَسْعَدُهُمْ بِالْآخِرَةِ النَّاسِلُ لَهَا أَصْلُ الْمُرُوءَةِ الْحَيَاءُ
وَثَمَرَتُهَا الْعِفَّةُ أَفْضَلُ الْمُرُوءَةِ مُوَاسَاةُ الْإِخْوَانِ بِالْأَمْوَالِ وَمُوَاسَاتُهُمْ بِالْإِخْوَالِ أَمْلَكُ شَيْءٍ الشَّكُّ وَالِارْتِيَابُ
وَأَمْلَكُ شَيْءٍ الْوَدَعُ وَالِاجْتِنَابُ لِشَرَفِ الْأَمْوَالِ الصِّدْقُ أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ لُزُومُ الْحَقِّ أَفْضَلُ الْخَلْقِ أَقْضَاهُمْ
بِالْحَقِّ وَأَحَبُّهُمْ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى أَقْوَلُهُمْ بِالصِّدْقِ فاضلترین خلق کسی است که حکم بحق کند و محبوب ترین انسان در نزد خداوند
کسی است که در صدق کوشیده تر باشد أَحْسَنُ الْفِعَالِ مَا وَافَقَ الْحَقَّ وَأَجْمَلُ الْمَقَالِ مَا طَابَقَ الصِّدْقَ أَدْرَكَ النَّاسِ بِحَاجَتِهِ
ذُو الْعَقْلِ الْمُتَرَفِّقُ أَفْضَلُ النَّاسِ عَمَلًا مَنْ عَمِلَ بِالْوَرَعِ وَأَكْبَرُهُمْ أَصْبَرُهُمْ عَلَى الْحَقِّ أَحْسَنُ الصِّدْقِ الْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ
وَأَفْضَلُ الْجُودِ بَذْلُ الْجُهْدِ بهترین راستیها وفای بعهد است و افضل جود با بذل جهد خواه از سوال و خواه از افضال أَوَّلُ مَا تُنْكِرُونَ
مِنَ الْجِهَادِ جِهَادُ أَنْفُسِكُمْ آخِرُ مَا تَفْقِدُونَ مُجَاهَدَةُ أَهْوَائِكُمْ وَطَاعَةُ ذَوِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ أَوَّلُ مَا أُبْلِي بِكَ مَا لَا يَصْلُحُ
الْعَمَلُ إِلَّا بِهِ أَلْزَمُ الْعَمَلِ لَكَ مَا دَلَّكَ عَلَى صَلَاحِ قَلْبِكَ وَأَظْهَرُ لَكَ فَسَادُهُ واجب ترعمل ابرای تو چیزیست که دلالت

کند

www.KetabFarsi.com

کند نورا بر اصلاح قلب تو و آشکار سازد برای تو فواد آ ازا اَعْجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنْ اِكْتِسَابِ الْاِخْوَانِ وَ مَنْ ظَفِرَ بِهِ اَوْاخِرُ مَصَادِرِ النَّوْكٰى اَوَائِلُ مَوَارِدِ
اَعْجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ اكْتِسَابِ الْاِخْوَانِ وَ اَعْجَزُ مِنْهُ مَنْ ضَيَّعَ مَنْ ظَفِرَ بِهِ اَوَاخِرُ مَصَادِرِ النَّوْكٰى اَوَائِلُ مَوَارِدِ
اَلْحَذَرِ اَكْبَرُ الْاَعْدَاءِ اَخْفَاهُمْ مَكِيدَةً اِصْطِنَاعُ الْعَاقِلِ اَحْسَنُ فَضِيلَةٍ اِصْطِنَاعُ اللَّئِيمِ اَقْبَحُ رَذِيلَةٍ اَخٌ تَسْتَنْهِدُهُ
خَيْرٌ مِنْ اَخٍ لَا تَسْتَنْهِدُهُ اِمَامٌ عَادِلٌ خَيْرٌ مِنْ مَطَرٍ وَابِلٍ اِنْمَامُ الْمَعْرُوفِ خَيْرٌ مِنِ ابْتِدَائِهِ اِشْتِغَالُ النَّفْسِ بِمَا لَا
جَدْوٰى بَعْدَ الْمَوْتِ مِنْ اَكْبَرِ الْهَوْنِ اِشْتِغَالُ نَفْسِ بکاری کہ بعد از مرگ بکارش نیاید بزرگترین خواری و خواریهاست اَعْرَفُ
النَّاسِ بِالزَّمَانِ مَنْ لَمْ يَتَعَجَّبْ مِنْ اَحْدَاثِهِ اَفْضَلُ الْفَضَائِلِ صِلَةُ الْهَاجِرِ وَ اِيْنَاسُ النَّافِرِ وَ الْاَخْذُ بِيَدِ الْعَاثِرِ
اَعْظَمُ الْجَهْلِ مُعَادَاةُ الْعَادِرِ وَ مُصَادَقَةُ الْفَاجِرِ وَ الثِّقَةُ بِالْغَادِرِ اَبْلَغُ الْعِظَاتِ النَّظَرُ اِلٰى مَصَارِعِ الْاٰبَاءِ
وَ الْاِعْتِبَارُ بِمَصَارِعِ الْاٰبَاءِ وَ الْاُمَّهَاتِ اَبْلَغُ نَاصِحٍ لَكَ الدُّنْيَا وَ انْصَحُ بِمَا تُرِيكَ مِنْ تَغَايُرِ الْحَالَاتِ وَ تَوَقُّعِ
بوی من البین و الشتات بلیغ ترناصحی است ازبرای تو دنیا اگر پذیرای پند شوی بچیزی کہ مینماید تورا از تغییر حالات و بدان می آزارد
تورا از جدائی و پراکندگی اَحْسَنُ الْاِحْسَانِ حُبْنًا وَ اَسْوَءُ الشَّتَاتِ بُغْضًا اَشَدُّ مِنَ الْمَوْتِ مَا يَمْنَعُ الْخَلَاصَ مِنْهُ
بالموت احسن الکلام ما لا یمجه الاذان و لا یتعب فهمه الاذهان بهترین کلام آنست کہ گوش آزار ندهد و ذهن از فهم آن در زحمت نیفتد اَظْلَمُ النَّاسِ مَنْ سَنَّ سُنَنَ الْجَوْرِ وَ مَحَاسِنُ الْعَدْلِ اَبْغَضُ الْخَلَائِقِ اِلَى اللّٰهِ
الجاهل لانه جهله افضل ما من به علی خلقه و هو العقل مبغوض ترین خلق نزد خالق جاهل است از بهر انکه
محروم کرده است اورا بهتر چیز را کہ در بذل آن بر خلق منت میگذارد و آن عقل است اَذَلُّ النَّاسِ مَنْ اَسْتَشْعَرَ
الطمع و رضی بالذل اعقل الناس من ذل للحق فاعطاه من نفسه و عز بالحق فلم یمن حق اما منه و حسن
العمل به عاقلترین مردم کسی است کہ قبول ذلت کند ازبرای حق و بذل نفس کند در راه حق و عزت جوید بحق و دستی نفرساید در راه
خق و بکوکاری برضای حق اَحَقُّ النَّاسِ بِالْاِحْسَانِ مَنْ اَحْسَنَ اِلَيْهِ وَ بَسْطُ الْقُدْرَةِ يَمْحَقُ
من کلام امیر المؤمنین علی علیه السلام فی حرف الف الاستفهام یخط ابن و هو اثنان و ثلثون قال علیه
السلام اَبْنَ الْمَلُوكُ وَ الْاَكَاسِرَةُ اَبْنَ بَنُو الْاَصْفَرِ وَ الْفَرَاعِنَةُ اَبْنَ مَذَاهِبُكُمُ الْمَذَاهِبُ اَبْنَ بَهْجَةُ كُمُ الْمَآبُ
وَ بِمَنْظَرِكُمُ الْكَوَاذِبُ اَبْنَ الَّذِينَ اَخْلَصُوا اَعْمَالَهُمْ لِلّٰهِ وَ طَهَّرُوا قُلُوبَهُمْ لِوَاضِحِ نَظَرِ اللّٰهِ اَبْنَ الْعَمَالِقَةُ وَ اَبْنَاءُ
الْعَمَالِقَةِ اَبْنَ الْجَبَابِرَةُ وَ اَبْنَاءُ الْجَبَابِرَةِ اَبْنَ اَهْلُ مَدَائِنِ الرَّسِّ الَّذِينَ قَتَلُوا النَّبِيِّينَ وَ اَطْفَاُوا اَنْوَارَ الْمُرْسَلِينَ
اَبْنَ مَنْ كَانَ اَطْوَلَ مِنْكُمْ اَعْمَارًا وَ اَعْظَمَ اٰثَارًا اَبْنَ مَنْ بَنٰى وَ شَيَّدَ وَ فَرَشَ وَ مَهَّدَ وَ جَمَعَ وَ عَدَّدَ اَبْنَ كِسْرٰى وَ قَيْصَرَ
وَ تُبَّعٌ وَ حِمْيَرُ اَبْنَ مَنْ اَدَّخَرَ وَ اَعْتَقَلَ وَ جَمَعَ الْمَالَ عَلَى الْمَالِ فَاَكْثَرَ اَبْنَ يَحْشُدُ لَكُمْ غُرُورُ الْاَمَالِ اَبْنَ يَفِرُّ كُمْ سَرَابُ
الظِّلِّ اَبْنَ الَّذِينَ مَلَكُوا مِنَ الدُّنْيَا اَفَاصِيَهَا اَبْنَ الَّذِينَ اسْتَذَلُّوا الْاَعِدَّاءَ وَ مَلَكُوا نَوَاصِيَهَا اَبْنَ الَّذِينَ كَانُوا